

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

VII НАУКОВО-МЕТОДИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«Роль закладів фахової передвищої та професійної освіти в системі безперервної освіти»

Збірник тез та доповідей

Одеса
2020

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

Трішин Федір Анатолійович

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи ОНАХТ, к.т.н., доцент – голова оргкомітету

Заступник голови (координатор):

Іванова Лілія Вікторівна

Директор Одеського технічного коледжу ОНАХТ, к.т.н. – заступник голови

Члени оргкомітету:

Мураховський Валерій Генріхович

Директор навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к.ф.-м.н., доцент

Глушков Олег Анатолійович

Директор Коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу ОНАХТ, к.т.н.

Єпур Ольга Сергіївна

Директор Коледжу промислової автоматики та інформаційних технологій ОНАХТ

Лукіяник Олександр Григорович

В.о. директора Механіко-технологічного коледжу ОНАХТ,

Сярова Анастасія Сергіївна

Методист навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти ОНАХТ

Уманська Валентина Іванівна

Заступник директора з навчально-методичної роботи Одеського технічного коледжу ОНАХТ

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Імплементация Закону України «Про фахову передвищу освіту» в коледжах ОНАХТ
2. Шляхи формування безперервної системи освіти: школа – професійні заклади освіти – фаховий коледж – академія, як важлива складова професійної підготовки кадрів.
3. Сучасні методологічні підходи до організації та здійснення практичної підготовки студентів та дуальної форми навчання.
4. Формування професійної та особистісної компетентності випускника.
5. Міждисциплінарна інтеграція, як чинник оптимізації освітнього процесу та складова готовності майбутнього випускника до професійної діяльності.

Конференція відбудеться **25 березня 2020р.**

Місце проведення конференції – Одеський технічний коледж ОНАХТ, вул. Балківська, 54, II навчальний корпус – 4й поверх, ауд. 446.

Реєстрація учасників конференції з 10.00 год.

Початок роботи 11.00 год.

ЗМІСТ

I. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЩУ ОСВІТУ» В КОЛЕДЖАХ ОНАХТ	7
Закон України «Про фахову передвищу освіту» - нові можливості, перспективи та очікування	7
<i>А.В. Коваленко, зав. НМК ЗЯО, викладач-методист, в/к, заслужений вчитель України.</i>	
Академічна доброчесність як важлива складова забезпечення якості фахової передвищої освіти	12
<i>О.С. Єнур, директор КПАІТ, викладач в/к, викладач-методист</i>	
<i>І.Г. Помпенко, викладач другої кваліфікаційної категорії, КПАІТ</i>	
Особливості розробки освітньої програми для вступників, що мають вищу або фахову передвищу освіту	14
<i>Р.В. Стоянова викладач вищої кваліфікаційної категорії, КПАІТ</i>	
Підготовка документознавців в умовах реформування закладів фахової передвищої освіти	18
<i>Т.П. Андріяш, голова ЦК документознавства та інформаційної діяльності, викладач першої кваліфікаційної категорії,</i>	
<i>О.О. Баюш, викладач другої кваліфікаційної категорії, КПАІТ</i>	
II. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ: ШКОЛА – ПРОФЕСІЙНІ ЗАКЛАДИ ОСВІТИ – ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ – АКАДЕМІЯ, ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ	21
Шляхи забезпечення формування безперервної освіти: Школа – ПЗО – фаховий коледж – Академія.	21
<i>А.В. Коваленко, зав. НМК ЗЯО, викладач-методист, в/к, заслужений вчитель України.</i>	
НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК СВІТОВА ТЕНДЕНЦІЯ.....	25
<i>А.Є. Ділова, викладач другої категорії спеціальних електромеханічних дисциплін, МКТ</i>	
Визнання неформальної освіти.....	27
<i>Н.К. Пеньковська, к.п.н, викладач вищої кваліфікаційної категорії</i>	
<i>Т.І. Гратій, викладач I кваліфікаційної категорії</i>	
<i>І.О. Андрльє, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст», КНТІС</i>	
III. СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	30
Формування професійних навичок та відповідної компетентності випускника в ході практичної підготовки фахівців легкої промисловості	30
<i>П.В. Кузнецова, викладач в/к, голова ЦК</i>	
<i>В.В. Касаджик, викладач I к, В.А. Кликова, викладач I к, ОТК.</i>	
Використання спеціалізованої лабораторії «системи кондиціонування і вентиляції», як інструмент практичної підготовки здобувачів освіти до самостійної роботи.....	32
<i>С.А. Бурдюжа, зав. спец. лабораторії, викладач I к, ОТК</i>	

Організація дуальної форми навчання у механіко-технологічному коледжі ОНАХТ та ДТЕК АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО».....	34
<i>О.А. Комкова, к.т.н., викладач-методист в/к, Математики та Вищої математики,МКТ</i>	
Сучасні методологічні підходи до організації та здійснення практичної підготовки студентів та дуальної форми навчання.....	35
<i>Ю.В. Кваснікова, викладач кваліфікаційної категорії "Спеціаліст",КПАІТ</i>	
Впровадження та переваги дуальної форми навчання	39
<i>О.С. Бондаренко, Спеціаліст II кваліфікаційної категорії,КНТІС</i>	
Впровадження дуального навчання в коледжі: проблеми і перспективи	40
<i>Н.К. Пеньковська, к.п.н, викладач вищої кваліфікаційної категорії</i>	
<i>Л.В. Березовська, викладач вищої кваліфікаційної категорії, КНТІС</i>	
Оздоровчий напрям студентів через нетрадиційні види спорту.....	44
<i>І.С. Галеніна, викладач II кваліфікаційної категорії, КНТІС</i>	
Формування інформаційної компетентності у студентів із використанням різних форм та методів дослідницької роботи (на прикладах проведення семінарських занять з елементами аналізу архівних документів)	45
<i>Т.Г. Левчук, Викладач-методист, в/к, КНТІС</i>	
Сучасні методологічні підходи до організації та здійснення практичної підготовки студентів та дуальної форми навчання.....	47
<i>Я.П. Пруднікова, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст», КНТІС</i>	
IV. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА	49
Впровадження системи компю'терного моделювання на лабораторних роботах зі спец. дисциплін	49
<i>А.А.Кривченко, викладач I к., Ю.В. Кривченко, викладач в/к, ОТК</i>	
Експериментальна перевірка результативності моделі формування конкурентоспроможності майбутніх ІТ-фахівців у технічних коледжах (результати педагогічного експерименту)	51
<i>О.В. Скорнякова, викладач спецдисциплін, в/к, голова ЦК, ОТК</i>	
Формування професійної компетентності випускника	62
<i>Г.Ф. Гришко, викладач I категорії комісії</i>	
<i>Н.М. Ільчишина, викладач I категорії, голова ЦК, ОТК</i>	
Формування мовленнєвої компетентності випускників коледжів в контексті інформаційної культури	65
<i>Н.М. Комар, викладач філологічних дисциплін,ОТК</i>	
Формування професійних компетентностей студентів шляхом застосування інтерактивних методів навчання	69
<i>Ю.В. Воронкова, зав.економічним відділенням, викладач в/к. Н.С.Коваленко, викладач в/к, голова ЦК, Н.В.Макарова, викладач I к.,ОТК</i>	

Роль обласних методичних комісій, як професійних співтовариств, у підвищенні професійної компетентності викладача	71
<i>О.В. Коробкіна, голова обласної методичної комісії економічних дисциплін ЗВО І-ІІ р.а. в Одеській області, викладач-методист економічних дисциплін</i>	
<i>Н.С. Чеботар, методист, викладач суспільних дисциплін вищої категорії, ОТК</i>	
Особливості формування професійної та особистої компетентності випускника в процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.	80
<i>Н.С.Замошнікова, викладач в/к. ,ОТК</i>	
Сучасний викладач і інформаційні технології навчання, розвиток професійної компетентності педагога.....	83
<i>А.О. Ряба, викладачциклової комісії «Іноземних мов»,ОТК</i>	
Формування особистісної компетентності на заняттях культурології	89
<i>Є.І. Колесник, викладач вищої категорії Зарубіжної літератури та Культурології,МТК</i>	
Методи контролю і самоконтролю у навчанні	91
<i>В.В. Ольховська, викладач вищої категорії Української мови та літератури,МТК</i>	
Формування професійної компетентності на заняттях англійської мови.....	93
<i>К.С. Ігнат'єва, голова ЦК мови та літератури, викладач в/к англійської мови,МТК</i>	
Формування професійної та особистісної компетентності на заняттях з фізики	95
<i>А.С. Мазур, голова циклової комісії природничо-математичних дисциплін, викладач-методист вищої категорії фізики.МТК</i>	
Особливості методики викладання дисциплін машинобудівного профілю	98
<i>С.П. Глушук, викладач першої кваліфікаційної категорії,КПАІТ</i>	
Формування цифрових компетентностей в процесі підготовки фахівців технічного профілю в умовах STEM-ОСВІТИ	102
<i>О.П. Ксендзенко, голова циклової комісії машинобудування, автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій, викладач в/к,КПАІТ</i>	
Формування професійної і особистісної компетентностей у випускників як основне завдання педагогічних колективів коледжів.....	104
<i>К.Л. Леонова, викладач вищої кваліфікаційної категорії,КНТІС</i>	
Методичні рекомендації до навчання історії за допомогою різних типів навчальних текстів.....	107
<i>С.А. Мельничук, викладач ІІ кваліфікаційної категорії,КНТІС</i>	
Диференційована програма навчання по хімії для різних спеціальностей в коледжі, як елемент формування професійної та особистісної компетентності випускника	109
<i>Д.І. Леонова, к.б.н., викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст», КНТІС</i>	
Формування професійної та особистісної компетентності випускника коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу.....	111
<i>А.О. Лисяний, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст», КНТІС</i>	
Формування професійної та особистісної компетентності випускника	113
<i>О.В. Вдовиченко, викладач ІІ кваліфікаційної категорії,КНТІС</i>	
Професійне самовизначення. Формування професійної та особистісної компетентності випускника	114
<i>Риженко Л.Д., методист вищої категорії Навчального відділу ОНАХТ</i>	

V. МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ, ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИПУСКНИКА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	118
Міждисципліна інтеграція як засоб оптимізації навчального процесу під час навчання іноземній мові у вищій школі	118
<i>М.В.Ткач, викладач в/к, ОТК</i>	
Міждисциплінарна інтеграція, як чинник оптимізації освітнього процесу.....	126
<i>Швець Л.І., викладач-методист, голова ЦК хімічних дисциплін</i>	
<i>Дьякова Т. В., викладач вищої категорії комісії хімічних дисциплін</i>	
<i>Девятьярова Л. І., викладач-методист, голова обласної методичної комісії, ОТК</i>	
Міждисциплінарні зв'язки у забезпеченні набуття професійних компетенцій майбутнього фахівця	128
<i>В.О. Мирошниченко, викладач суспільних дисциплін</i>	
<i>Ю.О. Роціна – Боговик, викладач суспільних дисциплін, ОТК</i>	
Використання найновіших технічних та інформаційно-комунікативних засобів у професійній діяльності викладача	130
<i>Ю.Є. Суліма, викладач в/к</i>	
<i>Ю.Ю. Суліма, зав.відділенням, к.т.н., викладач в/к, ОТК</i>	
Запровадження навчальної платформи lms moodle у Одеському технічному коледжі ОНАХТ	132
<i>Н.В. Краснієнко, зав. лабораторії аналіт.-інформ. технологій к.ф.-м.н. доцент, ОТК, Ю.К. Корнієнко, директор ЦДН ОНАХТ</i>	
Розв'язування математичних задач прикладного змісту, як засіб професійної підготовки фахівця в системі міждисциплінарної інтеграції.....	135
<i>Т.В. Качан, викладач-методист, в/к, голова ЦК, С.М. Васильєв, викладач в/к, І.М. Кунєв, викладач в/к, ОТК</i>	
Роль міждисциплінарного підходу під час навчання майбутніх фахівців у закладі фахової передвищої освіти	137
<i>Н.І. Хлизова, голова циклової комісії спеціальних технологічних дисциплін, викладач-методист вищої категорії, І.О. Літвінова, к.т.н., викладач вищої категорії, МТК</i>	
Компетентнісно орієнтований підхід при підготовці студентів політехнологічного коледжу.....	139
<i>Д.І. Колесниченко, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»</i>	
<i>Г.М. Редунов, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст», КНТІС</i>	
Оцінка професійної компетенції технолога харчової промисловості.....	141
<i>Я. Д. Гусак-Шкловська, викладач II кваліфікаційної категорії, КНТІС</i>	
Міждисциплінарні зв'язки та їх роль у підвищенні якості освіти	144
<i>Л.В. Крайз, викладач II кваліфікаційної категорії, КНТІС</i>	

I. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЩУ ОСВІТУ» В КОЛЕДЖАХ ОНАХТ

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЩУ ОСВІТУ» - НОВІ МОЖЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОЧІКУВАННЯ

**А.В. Коваленко, зав. НМК ЗЯО, викладач-методист, в/к,
заслужений вчитель України.
Одеський технічний коледж**

Після ухвалення Закону України «Про освіту» для закладів освіти I-II рівнів атестації (коледжі, технікуми, відповідні училища) розпочався складний перехідний період. 2019 рік – останній прийом за рівнем «молодший спеціаліст», а далі або професійна освіта, або вища освіта ступені молодшого бакалавра або бакалавра.

Була проведена широка дискусія про майбутнє коледжів, технікумів, училищ за участю освітян, громадськості, депутатів. Активно працювала в цьому напрямку Рада директорів ВНЗ I-II р.а. Одеської області, мали хорошу підтримку Ради ректорів, обласного Департаменту освіти і науки. Основна дискусія зводилась до того, що ВНЗ I-II р.а. – або відповідати вимогам до вищої школи, або залишити власну самобутність як самостійної ланки освітньої системи України.

Результат дискусії, у Законі України «Про освіту» виділено окремий складний системи освіти – фахову передвищу освіту.

Після прийняття зазначеного Закону, була створена робоча група МОН України, яка почала роботу над створенням нового Закону «Про фахову передвищу освіту».

Робота була непростюю, було багато розбіжностей між МОН України та нашою спільною ВНЗ I-II р.а., але постійний вплив освітян наших навчальних закладів, звернень, петицій, громадськості був знайдений компроміс, підготовлено узгоджений Закон про ФПО, розглянутий на розширеному засіданні профільного комітету Верховної Ради – 27 лютого 2019 р. та прийнятий для розгляду на сесії ВР.

14 травня 2019р., на пленарному засіданні ВР, Закон по ФПО прийнято у першому читанні і направлений на доопрацювання с подальшим розглядом у другому читанні в червні місяці 2019р., для того щоб новий навчальний рік з 01 вересня 2019 почався в рамках вимог нового Закону.

Які ж основні завдання Закону «Про фахову передвищу освіту»?

1. Розширення можливостей для закладів фахової передвищої освіти, як ланки системи освіти України.
2. Практико-орієнтований характер освіти кадрів і фінансова автономія.
3. Збереження співпраці із системою вищої освіти.
4. Орієнтація на економіку конкретного регіону.
5. Наявність розвиткових програм фахової передвищої освіти.
6. Розмаїття освітніх траєкторій – диплом молодшого фахового бакалавра, дає можливість людині продовжувати здобувати освіту за різними напрямками.
7. Розвивати нові форми здобуття освіти (дистанційна, мережева, дуальна освіта, екстернат, навчання на виробництві), завдяки яким, можна приділяти більше уваги денним студентам – це перспективна ніша для закладів ФПО.

Основні принципи та зміст Закону про ФПО

I. Принципова модель:

- 1.1. Місія та пріоритети: громадяни, громади, бізнес, держава;
- 1.2. Доступність, навчання впродовж життя;
- 1.3. Сучасні технології, обладнання, компетентнісний підхід;
- 1.4. Місця в системі освіти та взаємодія між ланками;
- 1.5. Територіальна розподіленість, інституційна спроможність;
- 1.6. Багатоканальне фінансування, автономія та управління.
- 1.7. Критерій успішності: зростання економіки та бюджету, місце випускників в галузях народного господарства.

II. Пріоритети:

- 2.1 Академічна, кадрова, фінансова автономія, практична допомога на рівні типового положення про організацію освітнього процесу, порядку виявлення та встановлення порушення академічної доброчесності.
- 2.2 Збереження усіх умов для інтеграції з вищою освітою на рівні програм: перелік спеціальностей, кредити ЄКТС.

III. Місце в системі освіти

- 3.1 V рівень НРК+дескриптори VI рівня НРК
- 3.2 Рівень фахової передвищої освіти відповідає V рівню НРК і передбачає здатність особи самостійно вирішувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідних наук і характеризується певними змінами умов, нести відповідальність за результати своєї діяльності та контролювати інших осіб у певних ситуаціях.

IV. Ступінь фахової передвищої освіти

4.1 Фаховий молодший бакалавр – освітньо-професійний рівень;

4.2 Підготовка здійснюється тільки за освітньо-професійними програмами відповідно до галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців з вищою освітою.

4.3 Обсяг ОПП фахового молодшого бакалавра на основі профільної середньої освіти (ПСО) становить 120-130 кредитів ЄКТС, з яких до 60 кредитів ЄКТС може бути зараховано на підставі визнання результатів навчання осіб, які здобули ПСО за відповідними або спорідненими профілями.

4.4 обсяг ОПП фахового молодшого бакалавра на основі базової середньої освіти (БСО) становить 240 кредитів ЄКТС за інтегрованою з нею освітньою програмою профільної середньої освіти професійного спрямування, що відповідає галузі знань та/або спеціальності.

V. Заклади фахової передвищої освіти

5.1 Фаховий коледж – заклад ФПО або структурний підрозділ закладу вищої освіти, що проводить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям ФПО.

5.2 Військовий коледж сержантського складу.

5.3 Фаховий коледж, крім освітньої діяльності у сфері ФПО, має право, відповідно ліцензії (ліцензій) забезпечувати здобуття повної загальної середньої освіти професійного та академічного спрямування, професійної (професійно-технічної) та/або початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти та/або першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

5.4 Заклад ФПО може у своєму складі мати слідкуючі структурні підрозділи:

- навчально-виробничі центри (сектори, частини, комплекси тощо);
- підрозділи з підготовки до вступу, післядипломної освіти та освіти впродовж життя тощо;
- підрозділи, які забезпечують здобуття профільної середньої освіти, профільної та іншої освіти.

VI. Прийом на навчання

6.1 Прийом на конкурсній основі, враховуються вступні випробування, середній бал документа про базову або повну загальну середню освіту, бали за особливі успіхи (олімпіади, конкурси тощо), бали за успішне закінчення підготовчих курсів, певні пільги.

6.2 На навчання для здобуття ФПО, приймаються особи, які мають документ про закінчення базової загальної середньої освіти, повної загальної середньої освіти, професійно-технічної освіти, вищої освіти.

6.3 Вступники складають вступні випробування, відповідно затверджених Умов прийому, вступники, які поступають на навчання на основі повної загальної середньої освіти можуть надавати результати ЗНО або скласти вступні іспити, сертифікати ЗНО дають перевагу (бал за предмет збільшується на 25%).

6.4 Строк навчання кваліфікованих робітників та осіб, які мають вищу освіту – визначає фаховий коледж.

6.5 Не встановлюються обмеження серед віку здобувачів ФПО, кількості здобутих дипломів за бюджетні кошти.

6.6 Визначається максимально широкий перелік можливих форм здобуття освіти (від денної до навчання на виробництві)

VII. Освітній процес

7.1 Наголос на практичну підготовку, забезпечення необхідних компетенцій.

7.2 Заклад фахової передвищої освіти самостійно вирішує питання організації освітнього процесу відповідно до законодавства, на основі Положення про організацію освітнього процесу, який затверджується колегіальним органом ФПО на підставі типового Положення.

7.3 Індивідуальні навчальні плани, екстернат тощо.

7.4 10% обсягу освітніх програм – вільний вибір студентів.

7.5 Атестація здобувачів ФПО здійснюється екзаменаційними комісіями на наступуючих етапах:

- для здобувачів на основі БЗСО за курс профільної середньої освіти – після закінчення II курсу, у формі ЗНО;

- для здобувачів фахової передвищої освіти, у формі єдиного державного кваліфікаційного іспиту з спеціальності – після закінчення повного курсу навчання.

VIII. Забезпечення якості ФПО

8.1 Стандарти на основі компетентнісного підходу до ФПО, які затверджує МОН, власні НМК.

8.2 Ліцензування освітньої діяльності.

8.3 Акредитація освітньо-професійних програм (на 5-10 років)

8.4 Інституційний аудит, один раз в десять років, проводить ДСЯО.

8.5 ЗНО, як ДПА за курс профільної середньої школи, з правом повторного перескладання.

8.6 Моніторинг якості ФПО (внутрішній та зовнішній)

8.7 Атестація та сертифікація педагогічних працівників

ІХ. Елементи управління закладом ФПО

9.1 Управління закладом ФПО в межах повноважень, визначених законами та установами документами цього закладу, здійснюють:

- засновник
- керівник закладу ФПО
- колегіальний орган управління – Педагогічна рада тощо
- вищий колегіальний орган громадського самоврядування
- органи студентського самоврядування – загальні збори
- Наглядова рада – орган, який утворює та затверджує засновник (3-5 осіб).

9.2 Конкурсне обрання керівника закладу ФПО на підставі рейтингового голосування та рішення Наглядової ради, відповідно Положення про конкурсний відбір.

9.3 Керівник закладу ФПО призначається строком на 5 років, шляхом укладання відповідного контракту.

9.4 Одна і та сама особа не може бути керівником відповідного закладу ФПО більше ніж два строки.

Х. Фінансування

10.1 Основне фінансування здійснює засновник за рахунок державного (місцевого) бюджету.

10.2 Допускається багатоканальна фінансування за рахунок інших джерел, дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів.

10.3 Освітня субвенція з Держбюджету на здобуття профільної середньої освіти надається закладом ФПО незалежно від форми власності, сфери управління.

10.4 У державні пільгові довгострокові кредити на навчання

10.5 Видатки на оплату послуг з підготовки фахових молодших бакалаврів у структурних підрозділах закладів вищої освіти державної форми власності здійснюються з державного бюджету України.

10.6 Державні та комунальні заклади ФПО, які мають статус бюджетних установ або неприбуткових закладів освіти, мають право надавати платні освітні послуги та інші послуги, відповідно з діючими нормативними та законодавчими документами.

ХІ. Прикінцеві Положення

11.1 Освітня діяльність з підготовки за освітньо-професійним ступенем фахового молодшого спеціаліста започатковується в 2020 році.

11.2 Ліцензії, що видані ЗВО I-II р.а. на підготовку молодших спеціалістів є чинними і дають до завершення навчання осіб, що вступники на навчання до 31 грудня 2019р.

11.3 До проведення нормативно-правових актів з питань фінансування та організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти, зберігаються на рівні ЗВО I-II р.а.

11.4 Обсяг освітньої або освітньо-професійної програми для здобуття ступеня молодшого бакалавра або бакалавра на основі рівня молодшого спеціаліста або ступеня фахового молодшого бакалавра визначається закладом вищої освіти.

Взаємодії коледжів та закладів вищої освіти необхідно будувати на основі інтегрованих навчальних планів, створених навчально-методичних комплексів тощо.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

**О.С. Єспур, директор коледжу, викладач вищої кваліфікаційної
категорії, викладач-методист**

**І.Г. Помпенко, викладач другої кваліфікаційної категорії
Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій**

Останніми роками світова спільнота приділяє особливу увагу питанням академічної доброчесності, адже розвиток інформаційних технологій, глобалізаційні процеси в освіті, полегшення доступу до значного масиву даних, науково-дослідницьких робіт і публікацій актуалізували необхідність формулювання і дотримання морально-етичних принципів щодо порядку використання інформації в академічній сфері.

Ще у вересні 2004 року на Бухарестській конференції, що проходила під егідою UNESCO-CEPES (Європейський центр ЮНЕСКО з вищої освіти) було прийнято Декларацію з етичних цінностей і принципів вищої освіти в Європейському регіоні. В розділі «Цінності та принципи» Декларації визначено академічну доброчесність у процесах викладання та навчання, до основних складових якої віднесено:

- чесність – недопущення жодних форм обману, брехні, шахрайства, крадіжки або інших форм нечесної поведінки, які негативно впливають на якість отриманих академічних ступенів;

- довіру – основа взаємовідносин, що сприяє вільному обміну ідеями, знаннями, здобутками та досвідом і розвитку особистості;
- справедливість – ґрунтування на законних, прозорих, передбачуваних, послідовних і об'єктивних критеріях при викладанні, оцінці освітніх досягнень студентів, проведенні наукових досліджень, кар'єрному просуванні персоналу, отриманні будь-яких нагород, відзнак, ступенів;
- повагу – дотримання усіма членами академічної спільноти, незалежно від їх статусу в освітній і науковій ієрархії, належного ставлення до колег;
- відповідальність – забезпечення вільного висловлення поглядів з урахуванням вимог чинних морально-етичних і правових норм і правил;
- підзвітність – відповідальність за результати досліджень перед членами академічної спільноти та громадськістю.

Закони України «Про освіту» та «Про фахову передвищу освіту» відкрили можливості для створення ефективного механізму забезпечення академічної доброчесності та якості освіти, звуження поля потенційної корупції. Етичними принципами та визначеними законами правилами мають керуватися всі учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Перші кроки на шляху реалізації законів вже сьогодні дають позитивні наслідки. Створення середовища, яке б органічно не сприймало корупційних і неетичних дій, потребує послідовності, морального лідерства, готовності до самовіддачі в ім'я слідування високим академічним стандартам. Норми даних Законів дозволили розпочати побудову системи протидії подальшому розповсюдженню академічного плагіату, основним інструментом стало запровадження відповідних цифрових технологій, які дають можливість ідентифікувати наявність та обсяг неправомірно запозиченого чужого матеріалу.

Особливу увагу слід приділяти проблемам академічного плагіату при написанні здобувачами освіти курсових та дипломних робіт і проектів. Необхідно навчити здобувача освіти самостійно мислити та переконати, що тільки чесна співпраця викладача та студента забезпечить здобуття якісної освіти.

Для профілактики таких негативних проявів у КПАІТ ОНАХТ створено Суспільний антикорупційний комітет. Проведено виховні години зі студентами щодо дотримання принципів академічної доброчесності. Питання академічної доброчесності розглядалося на засіданні Педагогічної ради коледжу,

обговорювалося на засіданнях циклових комісій. Підписано декларації академічної доброчесності педагогічними працівниками та здобувачами освіти.

Важливо, щоб таких стандартів дотримувалися та втілювали їх в життя на кожному напрямі роботи фахового коледжу - не лише через викладання дисциплін, але й з точки зору управління закладом. Необхідно створити реально діючу систему щодо попередження проявів академічної недоброчесності, ключовими елементами якої можуть стати: спеціальна сторінка, присвячена цій проблемі, на офіційному веб-сайті, рекомендації щодо запобігання та боротьбі з плагіатом, використання програмних продуктів, що полегшують педагогічним працівникам та здобувачам освіти виконання та перевірку різноманітних навчальних та дослідницьких завдань, методичні рекомендації щодо написання та захисту різних видів наукових студентських робіт з дотриманням вимог щодо перевірки на плагіат. Важливу роль в формуванні доброчесної поведінки здобувачів освіти студентів повинна відігравати Студентська рада.

Дотримання визначених етичних принципів і цінностей сприятиме забезпеченню високої якості фахової передвищої освіти, підготовці висококваліфікованих фахівців, які будуть конкурентноспроможними на ринку праці не лише в Україні, а й за кордоном.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». Стаття 42 «Академічна доброчесність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про фахову передвищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
3. Академічна доброчесність на варті якісної освіти: відверта розмова про чесне навчання /Т.Фініков, А.Артюхов, О.Гужва – Київ, Таксон-2019.-68 с.
4. Сацик В. Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти? URL: <http://education-ua.org/ua/articles/930-akademichna-dobrochesnist-mifichna-kontseptsiya-chi-dievij-instrument-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ, ЩО МАЮТЬ ВИЩУ АБО ФАХОВУ ПЕРЕДВИЩУ ОСВІТУ

**Р.В. Стоянова викладач вищої кваліфікаційної категорії
Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій**

Новий тип економічного розвитку, що встановлюється в інформаційному суспільстві, спонукає людину декілька разів протягом життя змінювати професію, постійно підвищувати кваліфікацію. Доведено, що нині заклади

вищої освіти не можуть забезпечити своїх випускників обсягом знань, достатніх не тільки на усю подальшу професійну діяльність, але й для розв'язання різних життєвих ситуацій сьогодення. Окрім того інтенсивне зростання інформації та її постійне оновлення, яке відбувається через кожні 5-10 років, вимагає поновлювати знання, задля відповідності зростаючим життєвим вимогам. Отже сфера освіти нині суттєво перетинається з економічною сферою життя суспільства, а освітня діяльність стає важливою компонентою його економічного розвитку.

Освіта дорослих дедалі більше набуває вагомості у сучасному соціумі, її провідними тенденціями стають навчання впродовж життя, піднесення вагомості знанієвої компоненти сучасного соціально-економічному розвитку, урізноманітнення змісту, форм і методів, трансформація усталених структур і провайдерів освіти дорослих.

Законом про фахову передвищу освіту передбачено можливість здобуття фахової передвищої освіти на основі раніше здобутої базової (9 класів), профільної (11 класів) середньої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника, молодшого спеціаліста, фахової передвищої або вищої освіти. Загалом, це повністю відповідає теперішній практиці і дозволяє зберегти кращі здобутки останніх десятиліть, а також враховує нові виклики часу та потреби громадян у здобутті освіти.

Законом передбачається створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів фахової передвищої освіти, включаючи надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Особливістю освіти дорослих є потреба у коротких освітніх програмах, які дозволять швидко, а часто і «без відриву від виробництва», набути нових компетенцій, підвищити кваліфікацію та виконувати професійні завдання більш якісно.

Закон декларує, що фахова передвища освіта спрямована на формування та розвиток освітньої кваліфікації, що підтверджує здатність особи до виконання типових спеціалізованих завдань у певній галузі професійної діяльності, пов'язаних з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та/або здійсненням обмежених управлінських функцій, що характеризуються певною невизначеністю умов та потребують застосування положень і методів відповідної науки, і завершується здобуттям відповідної освітньої та/або професійної кваліфікації.

Освітньо-професійна програма у сфері фахової передвищої освіти - єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення

визначених результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої та професійної кваліфікації.

Обсяг освітньо-професійної програми фахового молодшого бакалавра на основі професійної (професійно-технічної) освіти, фахової передвищої освіти або вищої освіти визначається закладом фахової передвищої освіти з урахуванням визнання раніше здобутих результатів навчання. Обсяг такої програми становить не менше 50 відсотків загального обсягу освітньо-професійної програми на основі профільної середньої освіти. Обсяг освітньо-професійної програми на основі профільної середньої освіти становить 180 кредитів ЄКТС. Відповідно, для вказаного рівня обсяг програми має складати не менше 90 кредитів ЄКТС, що, за умови 30 кредитів на семестр, складає 1,5 роки навчання.

Наповнення програми мають складати дисципліни, що забезпечують набуття ключових компетенцій відповідно до Національної рамки кваліфікацій згідно базовому варіанту Закону про фахову передвищу освіту. Зараз у галузі Національної рамки кваліфікації відбуваються зміни.

Розглянемо проект освітньо-професійної програми для вступників на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, фахової передвищої або вищої освіти спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» ОКР «фаховий молодший бакалавр».

При розробці освітньо-професійної програми основний акцент необхідно ставити на дисциплінах професійної та практичної підготовки, зважаючи на знання, отримані здобувачами на попередніх рівнях навчання.

Таким чином, до освітньо-професійної програми ввійдуть наступні дисципліни:

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 3.1.01	Алгоритмізація та програмування	5	диф.залік
ОК 3.1.02	Об'єктно-орієнтоване програмування	6	екзамен
ОК 3.1.03	Операційні системи	3	диф.залік
ОК 3.1.04	Організація баз даних та знань	5	екзамен
ОК 3.1.05	WEB-технології та WEB-дизайн	4	залік
ОК 3.1.06	Комп'ютерна графіка та розробка мультимедіа	3	диф.залік
ОК 3.1.07	Розробка клієнт-серверних застосунків	3	екзамен
ОК 3.1.08	Технологія створення програмних продуктів	5	екзамен
ОК 3.1.09	Технології захисту інформації	3	диф.залік
ОК 3.1.10	Тестування програмних систем і комплексів	4	диф.залік
ОК 3.1.11	Адміністрування програмних систем і комплексів	4	екзамен
ОК 3.1.12	Електротехніка та основи електроніки	3	диф.залік

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю
1	2	3	4
ОК 3.1.13	Комп'ютерна схемотехніка та архітектура комп'ютерів	5	диф.залік
ОК 3.1.14	Комп'ютерні мережі	3	екзамен
ОК 3.1.15	Безпека життєдіяльності та охорона праці	2,5	диф.залік
ОК 3.1.17	Економіка та основи ІТ-бізнесу	3	диф.залік
ОК 3.2.2	Технологічна практика	4,5	диф.залік
ОК 3.2.3	Переддипломна практика	6	диф.залік
ОК 3.2.4	Дипломне проектування	6	ТАК
Загальний обсяг компонент професійної і практичної підготовки		78,0	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТІВ:		78,0	
Вибіркові компоненти ОП *			
ВБ 2.1	Менеджмент та Інтернет – маркетинг	3	диф.залік
ВБ 2.2	Поглиблене вивчення англійської мови	3	диф.залік
ВБ 2.3	Практикум з ремонту та обслуговування апаратного забезпечення	4	диф.залік
ВБ 2.4	Інформаційні технології	2	диф.залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		12	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90	

В освітньому просторі освіти дорослих на перший план виходить індивідуальна освітня траєкторія, тобто створення для кожного вступника гнучкого індивідуального плану - графіка навчання, який передбачає різні форми дуальної освіти та активне застосування дистанційних модулів.

Проект освітньо-професійної програми розроблений на основі багаторічного досвіду підготовки молодших спеціалістів для ІТ - індустрії та відповідно до сучасних вимоги роботодавців у галузі ІТ.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту» Документ 2745-VIII, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.01.2020, підстава - 392-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
2. Преснер Р. «Форми освіти дорослих у системі післядипломної освіти». Стаття у електронному журналі «Актуальні питання гуманітарних наук» Вип.15, 2016. Режим доступу: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/015-51.pdf>

ПІДГОТОВКА ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

**Т.П. Андріяш, голова циклової комісії документознавства та
інформаційної діяльності, викладач першої кваліфікаційної категорії**

О.О. Баюш, викладач другої кваліфікаційної категорії

Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій

Реформування освіти, в тому числі вищої, нові виклики європейського суспільства, прийняття Закону України "Про фахову передвищу освіту" та запровадження нових освітніх програм спонукало нас до дослідження системи підготовки фахового молодшого бакалавра (далі – ФМБ) в галузі документування управлінської діяльності.

Сьогодні фахових молодших бакалаврів-документознавців, за даними порталу osvita.ua, готують 56 коледжів України. Вони зосереджені на Півночі та Заході країни. Південь України з підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" фактично забезпечує Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій Одеської національної академії харчових технологій (далі – КПАІТ ОНАХТ). Здобувачі освіти навчаються за освітньою програмою, нормативними документами Міністерства освіти і науки України.

Проведений авторами аналіз сучасного стану та проблемних аспектів підготовки фахових молодших бакалаврів спеціальності "Інформаційна, бібліотечна та архівна справа" на прикладі КПАІТ ОНАХТ дозволив виділити декілька основних тенденцій, які представлено у вигляді тез.

1. Створення сучасної освітньої бази, в межах якої ліцензуються та акредитуються спеціальності та освітні програми. Оскільки сучасний ринок праці вимагає висококваліфікованих фахівців з документно-інформаційного забезпечення процесу управління, здатних до формування інформаційного простору та координації обробки інформації в установах і організаціях різних форм власності, то освітньою програмою передбачені як професійна, так і практична підготовка. Зокрема, цикл професійних дисципліни складають такі, як "Документознавство", "Діловодство", "Спеціальні системи документування", "Інформаційне забезпечення управління", "Основи менеджменту та маркетингу", "Системи управління базами даних", "Стилістика ділового мовлення та редагування службової документації" та ін. Вищезазначені складові доповнюються дисциплінами вибіркового освітнього блоку, серед яких „Основи макро- і мікроекономіки”, "Теорія комунікацій", "Основи бібліотечно-бібліографічних знань", "Професійна етика".

2. Відповідність компетентностей викладачів вимогам і реаліям сучасного освітнього та інформаційного простору. Це вимагає підвищення кваліфікації викладачів, постійного саморозвитку. Так, викладачі циклової комісії документознавства та інформаційної діяльності КПАІТ ОНАХТ щороку підвищують кваліфікацію у закладах вищої освіти за напрямками своєї педагогічної діяльності, беруть участь у онлайн-тренінгах, організованих платформами Prometheus, "Вище", удосконалюють педагогічну майстерність завдяки навчанню у Вищій школі педагогічної майстерності ОНАХТ. Така мобільність викладачів, вміння швидко адаптуватися до розвитку технологій в освітньому процесі, сприяє формуванню професійно компетентного випускника, який не тільки має досконалі знання й навички з фаху, але й орієнтується в суміжних галузях.

3. Упровадження в освітній процес нових інформаційних технологій. Оскільки удосконалена освітня програма передбачає суттєве скорочення часу на аудиторну роботу і відповідно збільшення на самостійну, у КПАІТ ОНАХТ розробляються дистанційні модулі. Удосконалюються та доповнюються навчально-методичні комплекси, які містять окрім сталих складових (завдань і методичних вказівок до самостійних, практичних та контрольних робіт), підсумкові завдання у вигляді тестів, кейс-завдання. Наразі ведеться розробка електронних дистанційних модулів з дисциплін "Документознавство" та "Архівознавство". Такі нововведення, беззаперечно, потребують багато часу на підготовку дистанційних модулів та якісної матеріально-технічної бази, однак завдяки цьому, на наш погляд, у здобувачів освіти підвищиться інформаційна грамотність, виробиться бажання до самоосвіти.

4. Співпраця закладів освіти і роботодавців. Сьогодні заклади освіти стають певними посередниками між здобувачами освіти та працедавцями. Розуміючи цей принцип у КПАІТ ОНАХТ передбачено практику на підприємствах вже починаючи з другого курсу. Також для розуміння того, на яких компетентностях студентів акцентувати під час викладання дисциплін, цикловою комісією документознавства та інформаційної діяльності здійснено анкетування працедавців міста Одеси. Аналіз опитування дозволив скласти рейтинг загальних та професійних для фахівця інформаційної сфери компетентностей. З огляду на окреслені вимоги працедавців і розробляються навчальні програми.

5. Протиріччя між передбаченими освітньою програмою та законодавством компетенціями фахових молодших бакалаврів документознавчого профілю та фактичною їхньою підготовкою. Проблема, на наш погляд, дискусійна і достатньо важлива. Зважаючи на компетенції, які висуваються до інфопрацівника, відповідно до нового Класифікатора професій та вимог роботодавців, слід розширити перелік дисциплін управлінського

спрямування. Також важливими для сучасного документознавця є володіння ораторським мистецтвом, знаннями з реклами та PR.

У зв'язку з усім вищевикладеним, пріоритетним напрямком вважаємо вдосконалення системи підготовки документознавців а саме: розробка освітньої програми, в якій були б враховані всі сучасні вимоги до компетенцій інфопрацівника, уведення нових дисциплін соціально-комунікативного та управлінського циклу, удосконалення матеріально-технічної бази закладів фахової передвищої освіти.

**II. ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ:
ШКОЛА – ПРОФЕСІЙНІ ЗАКЛАДИ ОСВІТИ – ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ –
АКАДЕМІЯ, ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ КАДРІВ**

**ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ: ШКОЛА – ПЗО – ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ – АКАДЕМІЯ.**

**А.В. Коваленко, зав. НМК ЗЯО, викладач-методист, в/к, заслужений
вчитель України.**

Одеський технічний коледж

Розглядаючи сьогодні тему нашої конференції імплементацію основних засад Закону України «Про фахову передвищу освіту» в коледжах ОНАХТ, необхідно нагадати, що після ухвалення в 2014 році Закону «Про вищу освіту», для ВНЗ I-II р.а. розпочався складний перехідний період, враховуючи, що з 01.01.2020р. ВНЗ I-II р.а. виводяться з системи вищої освіти. Перед нашими навчальними закладами стала дилема, що далі або професійна освіта, або залишатись в вищій освіті з виконанням всіх відповідних вимог в/о!!! Була проведена велика дискусія серед навчальних закладів, роботодавців, батьків студентів про майбутнє наших технікумів, училищ, коледжів.

Результат дискусії – необхідна окрема ланка освіти для підготовки практико-орієнтованих фахівців для всіх галузей господарства-керівників та організаторів середньої ланки управління.

Перші кроки в напрямку врегулювання невизначеності ситуацій, в якій на той момент перебували технікуми та коледжі було зроблено у 2017 році, зокрема Законом України «Про освіту», де було виділено фахову передвищу освіту відокремлено, як окремий складник освіти.

Задля того, щоб фахова передвища освіта все ж таки вібдулася, постала потреба у прийнятті спеціального закону, який би створив технікумам та коледжам умови для їх стабільного функціонування та повернув їх у правове поле.

Два роки готувались різні проекти Закону, були великі дискусії, різні думки, напрямки розвитку і в 2019 році, травень місяць Закон був прийнятий ВР. В цілому на мій погляд Закон по змісту, концепції врахував максимально пропозиції навчальних закладів, роботодавців і як член робочої групи МОН маю право про це говорити!!!

З 01 січня 2020р. – Закон для нас вступив в силу, прийому 2020 року – рівень «фаховий молодший бакалавр», МОН видав наказ від 28.12.2019р.

№1645. Методичні рекомендації щодо розроблення установчих та інших нормативних документів закладів ФПО.

Тобто ми сьогодні повинні розуміти, що попереду дуже серйозна робота над імплементацією Закону про ФПО і вона починається вже в 2020 році.

На що треба звернути увагу при підготовці нормативної бази коледжу, які основні завдання ми повинні виконати та врахувати:

1. Розширення можливостей для наших закладів ФПО, як ланки системи освіти України, враховуючи її безперервність.
2. Практико-орієнтований характер ФПО, особа викладача, як чинник особистості, компетентності та відповідальності за формування фахівця.
3. Наявність розвиткових освітніх програм фахової передвищої освіти, орієнтованих на розвиток економіки у відповідних галузях, в конкретному регіоні.
4. Збереження та удосконалення співпраці з системою вищої освіти.
5. Розмаїття освітніх траєкторій – диплом фахового молодшого бакалавра, дає можливість людині продовжувати здобувати освіту за різними напрямками.
6. Розвивати нові форми здобуття освіти (дистанційна, дуальна освіта, навчання на виробництві тощо), завдяки яким, можна приділити більше уваги дорослим студентам – це перспективна ніша для закладів ФПО.
7. Забезпечення прийому до ФПО, враховуючи новий рівень підготовки – фаховий молодший бакалавр.
8. Використовувати академічну, організаційну, кадрову та фінансову автономію.
9. Забезпечення формування майбутнього фахівця, як людину яка освідомлює та відповідає за свої дії в ході розвитку свого регіону, підприємства держави.

Для чіткого виконання зазначених завдань, розробки нормативної бази використовувати наступні принципи, пріоритети та зміст:

1. Принципова модель: громадяни, регіони, роботодавці, держава і доступність навчання, навчання впродовж життя; сучасні технології; компетентнісний підхід; місце в системі освіти та взаємодія між ланками освіти; інституційна спроможність; автономія управління; критерії успішності – місце випускника в галузях народного господарства.
2. Пріоритети: академічна, кадрова, фінансова автономія; наявність положення про організацію освітнього процесу, порядку виявлення та встановлення порушень академічної доброчесності; збереження усіх умов для інтеграції з вищою освітою на рівні програм, переліку спеціальностей, кредитів ЄКТС.

3. Зміст фахової передвищої освіти: Здатність випускника самостійно вирішувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідних наук і характеризується певними змінами умов, нести відповідність за результати своєї діяльності та контролювати інших осіб у певних ситуаціях.

Конкретні шляхи, заходи, які треба виконувати закладам фахової передвищої освіти, для успішної реалізації вимог Закону про ФПО:

1. Розробити, узгоджити з колективом та затвердити конкуренцію та конкретні заходи закладу освіти на 4 роки (2020-2024)
2. Розробити та затвердити нові освітні програми підготовки фахового молодшого бакалавра, використовуючи рекомендації МОН.
3. Розробити нові навчальні плани підготовки фахового молодшого бакалавра, враховуючи вимоги нових стандартів: компетентність по кожному предмету і випускника в цілому, а це значить перелік предметів, дисциплінарна інтеграція, поєднання теоретичного і практичного навчання, форми атестації, форми поточного і підсумкового контролю.
4. Розробляються та удосконалюються учбові програми по предметам, де чітко формуються та визначаються компетентності загальні по спеціальності (місце предмета) та конкретно при вивченні даного предмету.
5. Поступово, по мірі вивчення предметів, від курсу до курсу доповнюється, удосконалюються та розробляються методичні комплекси забезпечення освітнього процесу.
6. Формування певного рівня професіонального, та загальнокультурного рівня педагогічного працівника, його педагогічної майстерності, компетентності, відповідальності за результат своєї роботи, забезпечувати безперервний професійний його розвиток.
7. Створити систему виховання у здобувачів фахової передвищої освіти патріотизму, соціальної активності, громадянської позиції та відповідальності, академічної доброчесності, формування правової та економічної культури, моральних цінностей, здорового способу життя, здатності критично мислити та самоорганізовуватись в сучасних умовах.
8. Забезпечити освітню діяльність в форматі безперервної освіти: профільна середня освіта – профільно-технічна освіта – фахова передвища освіта – вища освіта.

Декілька слів про систему безперервної освіти в закладі освіти ФПО, що проводить освітню діяльність:

- I – Забезпечення здобуття профільної середньої освіти професійного спрямування, дуже відповідальна ступінь нашої роботи. Треба розуміти

над дали завдання забезпечити профільну середню освіту, а це значить що навчальний план Ік – Ік повинен бути складений так, щоб ми забезпечити базову частину освіти та профільну, відповідно спеціальності.

Крім того співпраця з школами, проведення на базі шкіл або коледжів додаткових курсів по вивченню профільних предметів, дасть нам можливість приймати 11-ти класника на ІІІ курс!!!

ІІ – професійно-технічна підготовка повинна забезпечити одержання робітничої професії відповідно професійного спрямування випускника.

Це можна зробити, або через одержання відповідної ліцензії підготовки кваліфікованого робітника або через виконання навчального (практика, практичні роботи), з видачею відповідного свідоцтва.

ІІІ – підготовка фахового молодшого бакалавра, відповідно навчальних планів та вимог освітньо – кваліфікаційної програми.

ІV – забезпечити одержання вищої освіти рівня молодшого бакалавра або бакалавра за скороченим терміном навчання, використовуючи для підготовки фахового молодшого бакалавра – інтегровані навчальні плани.

Декілька слів про практичну підготовку, враховуючи що Закон декларує практично-орієнтовану освіту:

- В освітньому процесі підготовки фахового молодшого бакалавра – наголос на практичну підготовку, забезпечення необхідних компетенцій.
 - Організація практичної підготовки – досить складна ситуація, нам це відомо.
 - Треба уважно відноситись до цієї проблеми:
- 1) Коли це практична підготовка, яка не інтегрована з освітнім процесом – одна справа!
 - 2) Інша справа коли практична підготовка інтегрована в освітній процес, то це вже буде дуальна форма здобуття освіти.
- (про це буде розмова сьогодні, але враховувати як треба).

На наш погляд Закон про ФПО сприятиме створенню системи фахової передвищої освіти як окремої ланки освіти нового покоління, що забезпечить належні правові умови щодо забезпечення рівного доступу до якісної ФПО, а також підвищення рівня підготовки кваліфікованих кадрів.

Конференція яку ми проводимо сьогодні, на якій погляд є не тільки актуального, а необхідного для обговорення питань реалізації Закону про фахову передвищу освіту в коледжах ОНАХТ та прийняття відповідних рекомендацій щодо конкретних дій.

Методичні та організаційні рекомендації:

- 1) Розробити та затвердити в кожному закладі фахової передвищої освіти ОНАХТ концепцію та заходи розвитку, виходячи з вимог Закону «Про фахову передвищу освіту».
- 2) Забезпечити прийом 2020 року, враховуючи нові вимоги Закону про ФПО, інтеграцію випускників закладів професійної освіти до коледжу, а випускників коледжів до академії.
- 3) Створити у складі методичної ради коледжів ОНАХТ робочі методичні комісії по спорідненим спеціальностям для розробки освітньо-професійних програм підготовки фахових молодших бакалаврів, відповідних навчальних планів, робочих програм.
- 4) Створити в системі закладу фахової передвищої освіти – план організації та забезпечення безперервної освіти - школа-ПТО-ЗФРО-Академія.
- 5) Створити у складі методичної ради коледжів ОНАХТ робочу методичну комісію по забезпеченню практичного навчання здобувачів освіти (форми, методи, атестація тощо.)
- 6) Доопрацювати, удосконалити систему виховання здобувачів освіти у фахових коледжах, відповідних вимог Закону про ФПО.
- 7) Доопрацювати, удосконалити зміст «Положення про організацію освітнього процесу у закладах фахової передвищої освіти».
- 8) Доручити методичній раді коледжів ОНАХТ скласти перелік основних організаційно-методичних документів, які регламентують та встановлюють єдині вимоги до організації та проведенню освітнього процесу в коледжах ОНАХТ, відповідно до вимог Закону про ФПО.
- 9) Забезпечити співпрацю з відповідними кафедрами ОНАХТ спільної роботи на основі інтегрованих навчально-методичних документів (навчальні плани, програми дисциплін, підвищення кваліфікацій викладачів, спільні методичні та виховні заклади тощо)
- 10) Забезпечити систему внутрішнього забезпечення якості фахової передвищої освіти.

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК СВІТОВА ТЕНДЕНЦІЯ

**А.Є. Ділова, викладач другої категорії спеціальних електромеханічних дисциплін
Механіко-технологічний коледж**

Неперервна освіта - це сукупність засобів, способів і форм здобуття, поглиблення й розширення загальної освіти, професійної компетентності, культури, виховання, громадянської і моральної зрілості.

Процес формування особистості у системі неперервної освіти складається з двох основних етапів:

- базова освіта - підготовче навчання та виховання, що хронологічно передує діяльності індивіда у професійній сфері;

- післябазова (післядипломна) освіта - подальше навчання та виховання, поєднані з практичною діяльністю у сфері суспільного виробництва.

Принципи неперервної освіти:

- гнучкість і варіативність системи освіти;
- удосконалення організації й діяльності системи загальної освіти;
- перебудова систем професійної освіти;
- задоволення непрофесійних потреб людей.

Метою неперервної освіти є становлення й розвиток особистості як у періоди її фізичного і соціально-психологічного дозрівання, розквіту й стабілізації життєвих сил та здібностей, так і в періоди старіння організму, коли на перший план висувається завдання компенсації сил і можливостей, що втрачаються.

Для кожної людини неперервна освіта є процесом формування й задоволення її пізнавальних запитів та духовних потреб, розвитку задатків та здібностей у мережі державно-суспільних навчальних закладів і шляхом самоосвіти.

У світовій педагогіці поняття "неперервна освіта" виражається низкою термінів, серед яких "освіта, що продовжується", "перманентна освіта" та ін. З поняттям "неперервна освіта" тісно пов'язане поняття "освіта, що поновлюється".

На думку М.В. Кларіна, в теорії і практиці неперервної освіти особливий акцент робиться на освіті дорослих поза межами базової освіти: оволодіння й підвищення професійної кваліфікації; перепідготовка у процесі зміни професії; освіта у процесі адаптації до соціальних і виробничих умов, що постійно змінюються; освіта дозвілля тощо.

Кларін М.В. "Інновації у світовій педагогіці: навчання на основі дослідження, ігри та дискусії. (Аналіз зарубіжного досвіду)."

Б.Л. Вульфсон зазначає, що в кожній країні процес розвитку теорії і практики неперервної освіти має свої специфічні риси. Водночас наявні й загальні принципи:

1. Гнучкість і варіативність системи освіти.
2. Удосконалення організації й діяльності системи загальної освіти.
3. Перебудова систем професійної освіти.
4. Задоволення непрофесійних потреб людей.
5. Розвиток так званої освіти для третього віку, що має допомогти літнім людям якнайдовше зберігати своє фізичне здоров'я й інтелектуальні здібності.

6. Дедалі більше використання найновіших технологічних засобів, що значно розширює можливості для навчання і різноманітної інформації на всіх етапах життєдіяльності людини.

В умовах ринкових відносин передбачається формування ринку праці, орієнтованого на кваліфіковану працю. В цих умовах навчання кадрів на виробництві має проводитися й оцінюватися з позицій цілей і кінцевого результату.

Перехід від індустріального до інформаційно-технологічного суспільства неможливий без впровадження особистісно орієнтованих технологій навчання, максимальної індивідуалізації навчального процесу, створення умов для саморозвитку і самоосвіти дітей, осмисленого визначення ними своїх можливостей і життєвих цінностей.

«Непереривну» освіту треба розуміти не як механічний рух особистості від дошкільної до загальної середньої, професійної (початкової – підготовка кваліфікованих робітничих кадрів), середньої (підготовка спеціалістів-техніків), вищої (бакалавра, магістра)), післявузівської освіти (аспірантура, докторантура), підвищення кваліфікації, а як гармонійний процес циклічного оновлення особистості на кожному з вказаних етапів розвитку.

ВИЗНАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Н.К. Пеньковська, к.п.н, викладач вищої кваліфікаційної категорії

Т.І. Гратій, викладач I кваліфікаційної категорії

І.О. Андрльс, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»

Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу

16.01.2020 прийнято, без сумніву, важливий для освітян закон «Про повну загальну середню освіту». У якому безліч новацій. Мою увагу привернула стаття 14. Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учня.

Побудова індивідуальної освітньої траєкторії дає змогу дітям, що поглиблено навчаються у системі так званої позашкільної освіти. До позашкільної освіти належить уся інфраструктура, що займається творчим, фізичним та інтелектуальним розвитком молоді. Сюди належать курси іноземних мов, гуртки з робототехніки, інших сучасних технологій, унікальних прикладних мистецтв або різноманітних видів спорту, а також численні приватні курси.

Цей законодавчий акт вніс зміни у ЗУ «Про вищу освіту» та ЗУ «Про фахову передвищу освіту». У нові редакції законодавчих актів здобувачі освіти має право здобувати освіту у різних формах або поєднувати їх. Освітньо-

професійні програми фахової передвищої освіти повинні передбачати освітні компоненти для вільного вибору здобувачів фахової передвищої освіти. Тобто студенту гарантується участь у формуванні індивідуального навчального плану, вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньо-професійною програмою та навчальним планом.

Тобто якщо студент хоче прослухати професійний курс, який розширить його кругозір або допоможе у подальшій кар'єрі, заклад освіти зможе пере зарахувати йому результати і оцінку до диплому. На це планується не менше 10 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для освітньо-професійної програми фахової перед вищої освіти (ст. 54 ЗУ «Про фахову передвищу освіту»), але це вже немало. При цьому здобувачі фахової передвищої освіти мають право обирати навчальні дисципліни, що пропонуються для здобувачів вищої освіти, за погодженням з керівником закладу фахової передвищої освіти.

У даному випадку, на відміну від позашкільної освіти, мова йде про професійні курси, зокрема, ІТ сфери або бухгалтерського обліку, тренінгах по Soft Skills та інші, які дійсно готують фахівця до роботи в індустрії. І звичайно ж, я маю на увазі школи з репутацією і з визнанням роботодавцями рівнем навчання. Неформальна освіта стає частиною формальної.

На наш погляд, це гарна можливість, яка дає поштовх системі освіти, тому що по - перше на курси йдуть не за дипломом, а за знаннями. Слухачі чітко знають, навіщо вони прийшли на навчання і що очікують отримати. Сплативши за курс, вони намагаються отримати з нього максимум користі, тому в своїй більшості вони роблять домашні завдання, готуються до тестів. Особливо якщо успішне закінчення обіцяє їм серйозний поступ у кар'єрі. Тому присутня більш висока мотивація та цінність знань.

По - друге, для того щоб створити актуальний та сучасний курс з дисципліни у навчальному закладі потрібен не один семестр (безліч затверджень та засідань), а іноді лекції не зазнають змін по 5 і більше років. Приватні курси більш гнучкі. Відчувши потреби ринку чи бізнесу, якщо йому не вистачає співробітників із певними компетенціями, запрошують фахівця і починають курс за 2-3 місяці.

По – третє, теоретичні знання люди отримують за декілька років у навчальному закладі, але далі потрібна практика. У приватних (бізнес) школах теорію відразу дають відпрацювати на реальних кейсах. До того ж, групи там зазвичай менше, і уваги викладача на одного слухача, відповідно, більше. Крім того, така освіта об'єднує слухачів за певними професійними інтересами, які добре мотивовані. Приватні курси - це можливість повчитися в менш традиційних форматах і темпах, у так званих «польових умовах», максимально наближених до робітників, а також навчання у групі не тільки з однолітками, а

й з людьми різного віку. Тому, саме там можливо познайомитесь з майбутнім колегою чи навіть роботодавцем.

Загалом, якщо студент технічної спеціальності приніс сертифікат про закінчення курсу, наприклад, бізнес-аналізу або проектного менеджменту, які відсутні або не влаштовують його у навчальній програмі закладу освіти, він має право на його перезалік до диплому. Тому, що він готовий інвестувати гроші та витратити час для отримання додаткової компетенції. Неформальна освіта не замінює академічну, а лише доповнює її.

Питання лише, чи готові заклади освіти трохи потіснитися, або ринок їх потіснить сам.

Використані джерела

1. ЗУ «Про фахову передвищу освіту» 2745-VIII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119) Редакція від 16.01.2020, підстава - 392-IX. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» 1556-VII, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004 Редакція від 16.01.2020. Режим доступу: <https://zakon.help/law/1556-VII/edition16.01.2020/>
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» 392-IX, від 18.12.2019. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20>
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020

III. СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ НАВИЧОК ТА ВІДПОВІДНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА В ХОДІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

**П.В. Кузнецова, викладач в/к, голова ЦК,
В.В. Касаджик, викладач І к, В.А. Кликова, викладач І к
Одеський технічний коледж**

Сучасне суспільство вимагає від навчального закладу підготовки фахівців, які мають ряд професійних компетентностей: професійні знання, уміння, навички, прийняття відповідальних рішень, власний досвід у нестандартних ситуаціях, розв'язання важливих проблем. На ряду з цим здатні легко адаптуватися, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, вмінням реалізувати свої творчі проекти.

Сучасний випускник закладів фахової передвищої освіти має бути здатний і готовий до конструктивного досягнення успішної життєдіяльності в мінливих суспільно-економічних умовах, самостійного і свідомого вирішення складних життєвих завдань, породжених інформаційними, економічними, соціальними, політичними, культурно-релігійними процесами третього тисячоліття.

Компетентність випускника таких закладів – це знання, які є мостиком з'єднання освітнього простору з полем професійної діяльності (закладу освіти з підприємством). Компетентнісна освіта випускника передбачає використання на практиці знань, набутих за предметно-змістовою освітньою схемою і розумінням, як користуватися цими знаннями, щоб бути успішним надалі.

Для подальшої успішної діяльності випускника коледжу у сфері своєї спеціальності, він повинен мати добру теоретичну та практичну підготовку, психофізіологічну підготовку.

Теоретична готовність до професійної діяльності характеризується обсягом суспільних, гуманітарних, математичних та фахових знань, які необхідні для подальшої професійної діяльності. Набуті знання повинні допомагати при аналізуванні, прогнозуванні та проектуванні успішного проекту.

Практична готовність – це сформовані на потрібному рівні професійні уміння та навички, які надалі забезпечуватимуть якісне виконання професійних завдань.

Психофізіологічна підготовка – це передумови, для оволодіння професійної діяльності, сформованість особистісних якостей (відповідальність, вимогливість, ініціативність, працездатність, комунікабельність, спостережливість, творче ставлення до справи, витримка, вміння переконувати, тощо).

І ось, відповідно закону України «Про фахову передвищу освіту» можна зробити акцент на практичну підготовку здобувача освіти коледжу. Одна із задач, яка стоїть перед викладачем навчити його виконувати типові спеціалізовані завдання у певній галузі професійної діяльності, що пов'язані з виконанням виробничих завдань підвищеної складності та здійсненням обмежених управлінських функцій.

Тому практична підготовка фахівців легкої промисловості Одеського технічного коледжу ОНАХТ складається з ланцюга різновидів практик, таких як: навчальна практика з отримання навичок та вмінь, навчальна практика з отримання робітничої професії, технологічна практика, конструкторська практика та практика переддипломна.

Метою практичної підготовки здобувачів освіти спеціальності «Технології легкої промисловості» є формування у майбутніх спеціалістів індустрії моди багажу теоретичних знань та практичних навичок для вирішення технологічних та конструкторських задач галузі, а також розвиток творчих здібностей здобувачів освіти щодо вирішення основних завдань виробничої діяльності.

Відповідно навчальному процесу підготовки фахівців легкої промисловості – навчальна практика з отримання навичок та вмінь – проводиться у виробничих майстернях коледжу в процесі вивчення дисциплін професійної підготовки. За змістом практична підготовка здобувачів освіти полягає в отриманні знань технологічного процесу виготовлення виробів легкої промисловості, методів обробки вузлів виробів різного асортименту. Підсумком цього виду практики є вміння грамотного складання та оздоблення виробів, яке здобувачі освіти демонструють та удосконалюють на наступних, виробничих практиках. Одна з них – навчальна практика з отримання робітничої професії. На підприємствах з масового виробництва одягу або взуття вперше здобувачі освіти починають працювати пліч-о-пліч з високо кваліфікованими працівниками підприємства, переймати досвід та поступово удосконалювати здобуті професійні навички. І це для них свого роду досягнення. Після такої практики майбутні фахівці легкої промисловості

розглядають кожен виріб з точки зору досконалого дотримання технологічних особливостей його виготовлення.

А ось практичне застосування навичок розробки нормативно-технологічної та конструкторської документації на виробі передбачено програмою технологічної та конструкторської практик. Результатом таких практик в умовах сучасних підприємств легкої промисловості є формування у здобувачів освіти на базі одержаних у коледжі знань професійних умінь та навичок для прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх в практичній діяльності.

Підсумком становлення та розвитку професійної компетентності є: готовність випускників до відповідно спрямованої професійної діяльності; здатність до самостійного опанування знаннями, які є її основою; сформованість особистісних професійно важливих якостей.

Професійне самовизначення є одним із найважливіших кроків у житті випускника коледжу, що за сприятливих обставин направляє його подальший шлях до самореалізації, кар'єрного успіху, матеріального благополуччя, досягнення зрілості, вищих рівнів професіоналізму і майстерності.

Література

1. Закон України «Про фахову передвищу освіту»
2. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду/ М.С. Головань // Вища освіта України. - 2008. - № 3. - с. 23-30.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: підруч./І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
4. http://tourlib.net/statti_ukr/kazarnyckova.htm

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ «СИСТЕМИ КОНДИЦІОНУВАННЯ І ВЕНТИЛЯЦІЇ», ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.

**С.А.Бурдюжа, зав. спец. лабораторії, викладач І к
Одеський технічний коледж**

Лабораторний стенд системи кондиціонування повітря (далі ССКП) створений у 2018 році студентами Одеського Технічного Коледжу та доукомплектований системою рекуперацією повітря у 2019 році, представляє собою потужній масив інформаційних та практичних даних для молодших спеціалістів та джерело проектних даних для бакалаврів. Створена з метою узагальнення і вдосконалення знань, практичних умінь та навичок на базі

конкретного комплексу, оволодіння професійним досвідом та готовності майбутнього фахівця до самостійної трудової діяльності.

Основна ідея комплексу ССКП полягала в створенні децентралізованої кліматичної машини з максимальною кількістю придбаних практичних навичок у молодшого спеціаліста для проходження технологічної практики на підприємстві. Однак в процесі роботи над установкою та її вдосконаленні, вдалося зробити щось більше, ніж першочергове завдання. Комплекс являє собою вихідну точку для навчання студентів різних рівнів освіти: вивчення спеціалізованих предметів та проходження практичного навчання на базі ССКП, передбачає ознайомлення студентів із специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних і спеціальних дисциплін, передбачених навчальним планом відповідної спеціальності.

ССКП обладнано системою візуалізації робочих параметрів, та інтуїтивно зрозумілим керуванням, що дозволяє виконувати лабораторні роботи швидко та ефективно без докладання особливих зусиль студента або викладача, що дозволяє відпрацювати вміння і навички з професії та спеціальності, закріплення знань, отриманих при вивченні певного циклу теоретичних дисциплін та набуття первинного практичного досвіду. Рекуператор повітря обладнано системою дистанційного керування через мережу WiFi, що дозволяє студенту ознайомитись з пуско-налагоджувальними роботами обладнання через мережу Internet.

Комплектація кліматичної установки дозволяє проводити лабораторні роботи та практичні навчання з монтажу, технічного та сервісного обслуговування, ремонту та діагностики системи кондиціонування повітря та вентиляції, де основним завданням є:

1. Фундаментальне навчання, яке відповідає за отримання знань згідно навчальному плану спеціальності;
2. Технічне навчання, яке підвищує майстерність і розробляє навички, необхідні для спеціалізації;
3. Особисті здібності, що відображають особисті якості майбутнього фахівця.

При створенні кліматичної установки, були враховані зауваження та рекомендації керівників та інженерів підприємств, до практичного навчання та розроблено комплекс лабораторних робіт. Тому для підвищення якості проведення лабораторних робіт студент має освоїти методику роботи з сучасним професійним інструментом та вміти правильно його використовувати. З даною метою, опціонально у 2020 році за допомогою адміністрації коледжу, для ССКП було придбано: пірометр (для визначення температур на відстані), вологомір та цифровий анемометр та інші

спеціалізовані інструменти, без яких сьогодні неможливо проводити роботи з системами кондиціонування та вентиляції повітря.

Використання кліматичної установки є одним із важливих важелів навчально-виробничої діяльності та застосовується з метою розвитку творчих навичок та набуття виробничих умінь, приймати самостійні індивідуальні рішення в конкретних виробничих ситуаціях, підготування майбутніх спеціалістів до сучасної фактичної практичної роботи та забезпечити відповідний ступінь їхньої фахової підготовки та розвитку творчої індивідуальності.

Таким чином, використання комплексу сприяє скороченню розриву між реальною підготовленістю випускника і тими потребами, що висувуються суспільством та ринком до рівня професійної підготовки студентів.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ У МЕХАНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ОНАХТ ТА ДТЕК АТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО»

**О.А. Комкова, к.т.н., викладач-методист вищої категорії Математики
та Вищої математики
Механіко-технологічний коледж**

Конкурентноспроможність будь-якої держави на світовому ринку та якість життя її населення напряму залежить від рівня професійної підготовки кадрів. Одним із провідних світових лідерів у сфері підготовки кваліфікованих кадрів на сьогодні виступає Європейський Союз, який завдячує цьому дуальній системі професійної освіти і навчання.

Термін «дуальна система» (від лат. dualis – подвійний) був введений у педагогічну термінологію в середині 60-х років минулого століття у ФРН – як нова, більш гнучка форма організації професійного навчання. Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

Основне завдання упровадження елементів дуальної форми навчання – усунути основні недоліки традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників, подолати розрив між теорією і практикою, освітою й виробництвом, та підвищити якість підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців у рамках нових організаційно-відмінних форм навчання.

Можна привести позитивні показники дуальної освіти:

- 1) навчання студентів під час трудової діяльності;
- 2) залучення кваліфікованого персоналу з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі);
- 3) здійснення інституційних досліджень і консультування (моніторинг якості надання освітніх послуг у сфері професійної освіти, оновлення освітніх стандартів);
- 4) врахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості професійної освіти.

У Механіко-технологічному коледжі в 2019 – 2020 навчальному році була впроваджена дуальна форма освіти для студентів IV курсу з ДТЕК АТ «Одесаобленерго». Програма навчання затверджена керівником департаменту з управління персоналом ДТЕК АТ «Одесаобленерго» О.Г. Таранюком і в.о. директора МТК ОНАХТ О.Г. Лукіяником.

Завдяки цій формі освіти студенти мають можливість прослухати курси з охорони праці, пожежної безпеки, дії електричного струму на організм людини, знати і аналізувати враження організму електричним струмом, які проходять у тренувальному центрі «Одесаобленерго». На практиці вміти безпечно експлуатувати електроустановки, силові трансформатори, масляні реактори, розподільні пристрої, комутаційні апарати, вимірювальні трансформатори, акумуляторні батареї, масляні, повітряні, вакуумні вимикачі, силові кабельні і повітряні лінії.

Під час сильного урагану «Юлія» було знеструмлено велику кількість будинків, завдяки злагодженій роботі диспетчерів, студента і виїзних бригад було відновлено електропостачання у м. Одеса.

Така форма освіти є безумовно необхідна для нашого суспільства для набуття висококваліфікованих кадрів для роботи на підприємствах України.

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

**Ю.В. Кваснікова, викладач кваліфікаційної категорії "Спеціаліст"
Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій**

У статті розглядається перспектива переходу від традиційної форми навчання до дуальної форми у закладах фахової передвищої освіти. Це дасть можливість студентам старших курсів поєднати теоретичне і практичне навчання, внаслідок чого, вони стануть вмотивованішими щодо підвищення

своєї освіти і конкурентоспроможнішими на ринку праці. Метою публікації є висвітлення моделі дуальної освіти, як ефективної форми навчання багатьох Європейських країн, впровадження дуальної освіти в Україні, визначення її впливу на підвищення якості кадрового потенціалу.

Освіта постійно вдосконалюється, реалізуючи нові концепції, підходи та прийоми навчання. Традиційні методики стають менш ефективними, тому що не можуть бути застосовані до навчання нового покоління. Зараз студенти більш мобільні, енергійні і допитливі, але, в той же час, їх сприйняття в чомусь стає поверхневим. Рідко у кого з'являється бажання проводити весь вільний час за підручниками в бібліотеках, заглиблюючись в нудну теорію. Жвавість розуму сучасної молоді хоче відразу ж спробувати застосувати отримані знання на практиці. І в цьому немає нічого поганого. Але традиційна форма навчання студентів технічних спеціальностей у коледжах передбачає практику на третьому та четвертому курсах, яка в багатьох закладах освіти проходить не на підприємствах міста та регіону, а безпосередньо в їх навчальних майстернях. Матеріально-технічна база закладів фахової передвищої освіти дуже застаріла, мало хто має нові навчальні класи, лабораторії та майстерні з сучасним обладнанням, яке могло би зацікавити студентів. Усе це приводить до того, що студенти поступово втрачають бажання вчитися, бо вони новітнє обладнання бачили тільки на картинці або на відеопроєкторі, тому не можуть себе уявити робітниками сучасних підприємств. Шляхом вирішення цієї проблеми є впровадження дуальної форми навчання, у якій графік освітнього процесу поєднує теоретичне та практичне навчання, а це свідчить про те, що випускник матиме достатній рівень теоретичних знань та досвід роботи на підприємстві і стане конкурентоспроможним на ринку праці.

Дуальна форма навчання використовується в багатьох країнах Європи та почала впроваджуватися і в Україні. Проблема використання даної форми навчання в коледжах полягає в тому, що на першому та другому курсах студенти вивчають дисципліни шкільної програми і за деякими предметами повинні скласти ЗНО, тому практична частина повинна або бути скороченою, або повністю відсутньою. Ще один немаловажливий фактор – це вік студентів на першому та другому курсах. Він складає 14 - 16 років (наприклад, на машинобудівні підприємства на виробничу практику беруть лише з 17 років, робочі професії відносяться до важкої роботи, а неповнолітнім можна працювати тільки на легкій роботі, яка не буде шкодити здоров'ю відповідно КЗпП України).

Дуальна освіта - це такий вид навчання, при якому теоретична частина підготовки проходить на базі закладу освіти, а практична - на робочому місці.

У педагогічній літературі можна зустріти такі трактування цього поняття, як «особлива педагогічна система», «особливий вид організаційної технології», «педагогічний принцип», «система освіти, яка передбачає поєднання навчання в навчальному закладі з періодами виробничої діяльності». Можна продовжити перерахування, зрозуміло одне: функціональне призначення поняття «дуального навчання» - наблизити теорію до практики. Саме тому його називаються практико-орієнтованим.

Дуальну освіту як спосіб навчання (50/50 теорія у закладі освіти і практика на виробництві) вперше було випробувано в Німеччині після ухвалення у 1969 році закону про професійне навчання. В країні підраховали, що для отримання теоретичних знань студенту достатньо 1-2 днів теоретичної підготовки в тиждень. Весь інший час краще відводити роботі на підприємстві. У Німеччині протягом вже декількох десятиліть взаємодія освіти з виробничою сферою і постійний аналіз тенденцій розвитку цього союзу дає позитивні результати. Дуальна модель навчання, сформована протягом другої половини ХХ століття в ФРН, має на увазі витрати значних коштів підприємства на підвищення професійної кваліфікації майбутнього фахівця. Незважаючи на те, що жодне підприємство не зобов'язане проводити навчання, і жоден підліток не зобов'язаний у ньому брати участь, тим не менш, близько 70% вікового контингенту приходять сьогодні на навчання за цією системою.

Німецька дуальна модель навчання знаходить визнання на міжнародному рівні та практикується в ряді країн, таких як: Австрія, Угорщина, Боснія і Герцоговина, Хорватія, Сербія, Словенія, Македонія, Чорногорія, Швейцарія, Португалія, Данія, Нідерланди, Франція, Єгипет, Росія; протягом декількох років у Китаї та інших країнах Азії. Систему навчання однієї країни неможливо застосовувати в іншій, просто скопіювавши її. Її необхідно проаналізувати та адаптувати до умов у системі освіти даної країни.

Україна – надзвичайно освічена країна: ми посідаємо четверте місце в світі за кількістю громадян із вищою освітою. Однак за якістю підготовки персоналу в компаніях та організаціях ми 94-ті, а дипломи припадають пиллом у 80% громадян. Роботодавці скаржаться, що випускникам технічних спеціальностей коледжів не вистачає практичних навичок - таких вмінь, як наприклад, здатність самостійно написати керуючу програму для обробки деталей на верстаті з ЧПК, виконати зварювання лазерним зварним апаратом, або самостійно виконати ремонт сучасних електричних механізмів та машин. Все це відбувається не тому, що заклади освіти мають низькокваліфікованих спеціалістів, а тому, що студентам недостатньо трьох періодів практик, які заплановані за традиційною формою навчання. Також на якість практичної підготовки впливає застаріла і морально і фізично матеріально-технічна база закладу освіти, яка в більшості випадків оновлювалася ще в Радянському союзі,

а в поодиноких випадках заклад освіти має один або два для виду відносно «молодого» обладнання. Саме з цією проблемою і планує боротися уряд. Кабінетом Міністрів України 19 вересня 2018 року було схвалено Концепцію підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, яка допоможе розв'язати наступні проблеми:

- неготовність випускників працювати за фахом;
- незадоволеність ринку праці якістю освіти, що призводить до потреби у додатковому навчанні на робочому місці, розширення системи навчання на підприємствах;
- низький рівень роботи закладів освіти, включаючи неефективне використання бюджетних коштів, про що свідчить надмірно велика частка випускників закладів освіти, які не працюють (часто взагалі не планують працювати) за здобутими професіями;
- неефективне використання найкращого для навчання часу здобувачів освіти з питань здобуття професійних компетентностей;
- встановлення вимог до наявності досвіду самостійної професійної діяльності (стажу роботи) у випускників закладів освіти, які влаштовуються на роботу вперше.

Дуальна форма навчання в Україні буде мати наступні ознаки:

- здобуття від 25% до 50% кредитів практичної підготовки на підприємстві;
- результати теоретичної підготовки оцінює заклад освіти, практичної підготовки – представник підприємства (куратор практичної підготовки);
- представник підприємства має права, щодо вибору студента, який буде навчатися за дуальною програмою;
- випускник має право на працевлаштування в Україні.

Переваги дуальної форми навчання: можливість придбати під час навчання, професійний досвід, професійні знання і практичні навички під керівництвом фахівців підприємств міста та регіону; по завершенню дуального навчання студент має диплом і стаж роботи, отримані вміння під час навчання і роботи відповідають потребам сучасного ринку праці; по закінченню навчання студент має роботу.

Недоліки: коледжі не за всіма спеціальностями мають можливість готувати студентів за дуальною формою навчання; складність суміщення роботи та навчання, що може зіграти не на користь студенту.

Результатом впровадження нової дуальної форми здобуття освіти є: підвищення мотивації до навчання; підвищення якості підготовки фахівців; посилення ролі роботодавців; підвищення конкурентоспроможності випускників.

ВИСНОВКИ.

В нашому закладі освіти дуальна форма дасть можливість випускникам отримати величезний досвід практичної підготовки та підвищить зацікавленість в обраній спеціальності, але впроваджувати її можна тільки з третього курсу.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ПЕРЕВАГИ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

**О.С. Бондаренко, Спеціаліст II кваліфікаційної категорії
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

Сучасне суспільство характеризується надзвичайно високими темпами існування, функціонування та розвитку. Запровадження та застосування прогресивних форм і методів навчання у практику діяльності навчальних закладів, як і запровадження будь-чого нового, є досить проблематичним. Тут ми стикаємось із проблемами нормативно-правового характеру, організаційними та методичними проблемами, проблемами ресурсного характеру, тощо. Саме наявність указаних проблем і обумовлює основну актуальність дуального навчання.

Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки спеціалістів певного профілю в рамках організаційно відмінних форм навчання. Дуальна система навчання, за своїм змістом, означає паралельне навчання в освітньому закладі та на виробництві (3-4 дні на тиждень учень навчається на підприємстві і 1-2 дня у навчальному закладі); римують теоретичні знання в навчальному закладі та професійні навички в компанії роботодавця.

Для держави – це можливість реалізувати зміст професійно-технічного навчання згідно діючого законодавства і державних стандартів професій та, водночас, зменшити витрати на укомплектування навчальних закладів сучасним технологічним обладнанням й утримання навчального закладу.

Для студента – це унікальна можливість здобути якісну вищу освіту, ще й заробляючи собі на життя. Від запровадження дуальної освіти виграти мають всі - народ і економіка України, різні компанії та університети, які будуть залучені в цей проект, студенти та викладачі. Треба спробувати закрити прогалини між тим, чого ми вчимо, і тим, який досвід дарує знання в реальному житті.

Зі схожими проблемами як і в Україні, німецькі компанії зіткнулися на початку 90-х років минулого століття і той досвід, який вони отримали за дуальною системою навчання, свідчить про те, що така організація освітнього процесу є найбільш ефективною. Тих, хто бажає навчатися за дуальною системою у Німеччині, як правило, перевищує кількість можливих місць (наприклад, понад 95% студентів-дуальщиків залишаються у роботодавця).

Мабуть, дуальна форма навчання не може бути застосована до всіх спеціальностей, особливо результативною вона є у прикладних спеціальностях.

Вона ефективна для галузевих навчальних закладів, що дозволяє використовувати сучасну матеріально-технічну базу роботодавців. На сьогодні в Україні відбувся перший випуск трьох експериментальних груп, який засвідчив позитивні результати впровадження елементів дуальної форми навчання: високий рівень працевлаштування – до 97%, підвищення якості професійної підготовки на 12-17%, додаткові фінансові надходження – до 50 тис. грн у кожному вузі, зменшення витрат на комунальні послуги та витратні матеріали, більш стійка та взаємовигідна співпраця з роботодавцями.

ВПРОВАДЖЕННЯ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ В КОЛЕДЖІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Н.К. Пеньковська, к.п.н, викладач вищої кваліфікаційної категорії

Л.В. Березовська, викладач вищої кваліфікаційної категорії

Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу

Професійна кваліфікація молодих спеціалістів має велике значення для успіху кожного підприємства окремо та економіки України в цілому. Тому інвестиції у фахову передвіщу освіту є інвестиціями в майбутнє, що обіцяють середньострокову і довгострокову віддачу.

Німецька дуальна модель навчання знаходить визнання на міжнародному рівні і практикується в багатьох європейських країнах, а протягом кількох років в Китаї та інших країнах Азії. Систему навчання однієї країни неможливо, просто скопіювавши її, застосовувати в іншій. Її необхідно проаналізувати і адаптувати до умов в системі освіти даної країни.

У Німеччині на протязі вже декількох десятиліть взаємодія освіти з підприємствами дає позитивні результати. Дуальна модель ФРН має на увазі інвестування значних коштів підприємства на підвищення професійної кваліфікації майбутнього фахівця.

Навчання за дуальною системою в Німеччині дозволено тільки у відношенні до офіційно визнаних професій, що вимагають спеціальної підготовки, зміст яких та вимоги контролюються державою. В залежності від професії, що вимагає спеціальної підготовки, навчання триває від двох до трьох з половиною років. Так як майже неможливо точно передбачити середньострокові і довгострокові зміни до професійних вимог у рамках навчання майбутні фахівці готуються до гнучкого реагування на нові тенденції у професійному розвитку. Тому зміст навчання направлено на професійну мобільність в майбутньому і готовність до підвищення кваліфікації. Студент, приступає до навчання не тільки із пошуку учбового закладу, але й з пошуку

підприємства, в якому будуть проводитись практичні заняття. Навантаження розраховується так, що близько 40 % припадає на лекційні заняття, а приблизно 60% на практичні. Таким чином, основний навчальний час витрачається на формування компетенції студентів за фахом. Така форма навчання співпраці, врегульована законодавством, повністю себе виправдовує в таких областях: ремесло, промисловість, торгівля, сфера послуг, торгівлю, сільське господарство і державна служба. [1].

У всьому світі в середньому 1 з 5 студентів одержують середню освіту, знаходиться в системі технічного професійного навчання.

Дуальна система відповідає інтересам всіх що беруть участь у ній сторін — навчальних закладів, підприємств, працівників, держави.

Для підприємства – це можливість підготувати для себе кадри, економія на витратах по пошуку та підбору працівників, їх перенавчання та адаптації; урахування конкретних запитів підприємств до змісту та якості фахової освіти.

Для молоді — відмінний шанс раніше стати самостійними та легше адаптуватися до дорослого життя.

Для навчального закладу – можливість мати тісний зв'язок з великим колом підприємств, а через це покращити матеріально - технічну базу; залучити високо кваліфікований персонал (практиків) з виробництва до педагогічної діяльності (інструктори, викладачі); постійне підвищення кваліфікації викладацького складу та як результат високий престиж серед абітурієнтів та випускників (високу рейтингову оцінку серед навчальних закладів фахової перед вищої освіти). На жаль, в Україні заклади освіти не можуть собі дозволити придбати та регулярно оновлювати обладнання (без участі меценатів), тому, для студентів технічних спеціальностей дуальна освіта матиме позитивний ефект, сприятиме підвищенню якості навчання із одночасним вирішенням певних матеріальних проблем студента. Маємо надію, що це дозволить подолати проблему зношеності на 60-80% обладнання в закладах фахової перед вищої освіти. Згідно з концепцією дуальних форм навчання, передбачається здобуття від 25% до 50% кредитів під час навчання не в аудиторному фонді, а на робочому місці. Роботодавець оцінює результати навчання здобувача освіти разом із закладом освіти. Освіта в Україні стає автономною, це означає, що навчальні заклади тепер мають думати, де знайти кошти на свій розвиток. Нова форма навчання створює симбіоз між освітянином і ринком праці.

Така форма навчання дозволяє поєднати найсильніші сторони коледжів - фундаментальна підготовка, та підприємств - цільова практична підготовка.

В безумовному виграші залишається і держава, яка ефективно вирішує завдання підготовки кваліфікованих кадрів для своєї економіки; здійснення інституційних досліджень і консультування (моніторинг якості надання

освітніх послуг у сфері фахової перед вищої освіти, оновлення освітніх стандартів).

Також необхідно розглянути переваги такого виду навчання перед «традиційною системою» підготовки фахівців. Дуальна модель навчання у своїй основі виключає дисонанс між теорією і практикою навчання, стимулюючи студента на високу мотивацію отримання практичних навичок та знань. Студент фактично є, на термін навчання співробітником компанії, отримуючи завдання відповідно до його здібностей та навчальної програми. Якщо компанія готова прийняти майбутнього фахівця, який пройшов навчання на виробництві цього підприємства, то вона отримає співробітника, який буде вже знайомий з робочим процесом цієї організації. Майбутній фахівець, навчаючись в двох місцях одночасно – на підприємстві та в коледжі, освоює професію на виробництві. Отже, студент розвивається як майбутній професіонал в реальних умовах і може відразу визначитися на місці - зможе або захоче він виконувати цю роботу і далі, вже після отримання диплома. Професійна адаптація студента відбувається під час навчання, а не після, що благотворно позначається на робочому процесі в майбутньому. Також безумовною перевагою даного виду навчання є можливість плавного переходу від навчання до безпосередньої професійної діяльності. Навчальний заклад, який веде навчання за дуальної моделі виховує у своїх студентів відповідальне ставлення до праці та активну життєву позицію, сприяє різнобічному професійному розвитку.

Незважаючи на позитивні приклади, не можна не визнати, що існують серйозні проблеми, що перешкоджають запровадженню дуальної підготовки кадрів в загальнонаціональному масштабі.

Головне, що гальмує розвиток дуальної освіти, це великий обсяг інвестицій. Вітчизняні підприємці у більшості не готові вкладати кошти в підготовку кадрів. Їм складно робити довгострокові прогнози або просто немає грошей, щоб вкласти в освіту. Нажаль, законодавство України не передбачає податкових пільг для бізнесу за участь у підготовці кадрів.

Час, необхідний на законодавчу підготовку до впровадження в Україні дуальної освіти, може бути використаний для вивчення існуючого досвіду дуальної освіти та для апробації дуальної форми навчання в окремих закладах освіти. Повноцінне запровадження в Україні дуальної освіти можливе не раніше, ніж за п'ять років, оскільки цей процес потребує окремого нормативно-правового забезпечення (наразі МОН вже працює над розробкою нормативних документів, пілотні проекти дуальної освіти реалізуються протягом 2019-20 років).

Завданнями, на наш погляд, які необхідно вирішити на державному рівні для ефективного впровадження дуального освіти є:

1. Створення законодавчого, нормативно-правового забезпечення дуального навчання, урегулювання всіх тонкощів процесу взаємодії – заклад освіти, підприємство, студент, держава.

2. Введення системи мотивацій підприємствам, які беруть участь у процесі дуального навчання і пріоритетного бюджетного фінансування коледжів та навчальних центрів, що активно впроваджують дуальну підготовку кадрів.

3. Створення ефективної системи професійної орієнтації.

4. Створення інфраструктури системи дуального освіти, в тому числі через:

— розвиток мережі галузевих навчально-методичних кластерів підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та сертифікації кадрів;

— розвиток мережі навчальних центрів при великих підприємствах;

— збільшення числа коледжів, які працюють в режимі експериментального впровадження технології дуального навчання.

Рішення цих завдань буде сприяти формуванню нової моделі професійної підготовки, яка дозволить подолати відставання в структурі, обсягах і якості трудових ресурсів від реальних вимог конкретних підприємств.

Це дійсно корисна і потрібна справа - проводити паралельно теоретичну і практичну підготовку студентів.

Як буде організовано навчальний процес дуальної освіти, поки що не відомо, нормативна база знаходиться на стадії розробки. Але, безумовно, дуальна освіта має реалізовуватись лише у тісній співпраці коледжів та підприємств. Дуальна освіта набагато складніше за традиційну практику і потребуватиме більшого залучення ресурсів підприємства, оскільки підприємствам потрібно буде організувати повноцінний навчальний процес із залученням власного обладнання та власних спеціалістів.

Ще один позитивний момент полягатиме у тому, що студенти конкуруватимуть між собою за право навчатися за дуальною формою, оскільки це дозволить працювати та заробляти.

Отже, впровадження дуальної форми навчання дозволяє вирішити основну проблему фахової перед вищої освіти - розрив між теорією і практикою. Оскільки дуальна освіта, перш за все, розрахована на студентів технічних спеціальностей, така форма навчання, безперечно, стане в нагоді у нашому навчальному закладі, який готують інженерів: - електриків, - електромеханіків, - механіків, - технологів. Для таких фахівців рівень практичної підготовки – дуже актуальне питання.

Використані джерела

1. Гатальская Е. А. ДУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ОБУЧЕНИЯ: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ / Е. А. Гатальская // Международный научно-исследовательский журнал. — 2017. — № 03 (57) Часть 1. — С. 19—21. — URL: <https://research-journal.org/pedagogy/dualnaya-model-obucheniya-opyt-i-perspektivy/> doi: 10.23670/IRJ.2017.57.072
2. Басюк М. П. Вплив передумов на формування сучасної дуальної системи вищої освіти Німеччини. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 4 (38). С. 92-98.
3. Вчитися на роботі: як працюватиме дуальна освіта в Україні. Український інтерес: сайт. 19.09.2018. URL: <https://uain.press/science/education/vchytysya-na-robotiyak-zapratsyuye-dualna-osvita-v-ukrayini-943921>
4. Дуальна освіта. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. 2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicnaosvita/dualna-osvita>

ОЗДОРОВЧИЙ НАПРЯМ СТУДЕНТІВ ЧЕРЕЗ НЕТРАДИЦІЙНІ ВИДИ СПОРТУ

І.С. Галеніна, викладач II кваліфікаційної категорії

Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу

Сьогодні маємо великий відсоток студентів з певними вадами захворюваності, що відносить їх до спеціальної медичної групи або зовсім звільнені від фізичного навантаження (наказ МОЗ та МОН від 20.07.2009 р. за № 518/674), тому впровадження нетрадиційних видів спорту є актуальним і ефективним засобом для оздоровлення студентів на заняттях з фізичного виховання у коледжі.

Виконання не складних комплексів сприяє розвитку опорно-рухового апарату, особливо гнучкості, і в той же час допомагає оволодіти нескладними видами координації.

На заняттях фізичного виховання ми використовуємо такі види: йога, хатха-йога як вид оздоровчого напрямку, програма хатха-йоги — це послідовний розвиток умінь і навичок відтворювати різні рухи і положення; калланетика — це комплекс гімнастичних вправ система комплексних статичних вправ, націлених на скорочення і розтягування м'язів тіла. Пілатес (нім. Pilates) — комплекс фізичних вправ, винайдених на початку ХХ століття німецьким й американським тренером Йозефом (Джозефом) Пілатесом [en], метою яких є розвиток гнучкості всіх м'язів тіла. Система являє собою поєднання йоги, балету та ізометричних вправ. Загалом пілатес сприяє

зміцненню м'язів, фіксує нормальне положення тіла (постави, внутрішніх органів), укріплює м'язи спини, преса і таза, покращує гнучкість тіла, знижує рівень стресу і поліпшує загальний стан здоров'я студентів. Стретчинг статична розтяжка (востановлення після навантаження).

Із вищезазначеного можна зробити висновок, що використовуючи нетрадиційні види спорту, ми сприяємо оздоровленню наших студентів і навчаємо їх піклуватися за своїм здоров'ям саме через нові методики, а не призму пагубних звичок.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДАХ ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ЕЛЕМЕНТАМИ АНАЛІЗУ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ)

Т.Г. Левчук, Викладач-методист, в/к

Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу

Тенденції цивілізаційного розвитку висувають нові вимоги перед людиною. Важкі випробовування, які встали на шляху українського народу, змушують не тільки шукати виходи з складної ситуації, а й, що є дуже важливим, - визначити причини драматичних викликів історії, проаналізувати помилки і недоліки.

Сучасна людина повинна вміти знаходити і опрацьовувати інформацію, узагальнювати її, самостійно робити висновки, наводити аргументи, відстоювати свою точку зору, розбиратися у мудросплетіннях політичного і економічного життя навколо себе – освітня система має формувати поряд із професійними навичками ще й інформаційні компетентності. Сьогодні – учні, завтра – активні учасники суспільного життя. Сучасна молодь відрізняється від нас – вони не знають що таке «Есть такое мнение!», вона звикла до свободи, плюралізму, різноманіттю думок, мають свою точку зору - вірну чи не вірну. Особливо це виявляється у сучасних умовах, коли доступ до інформації дуже широкий – починаючи від поглядів у сім'ї, закінчуючи інтернет-ресурсами.

Особливість історичної науки, у порівнянні із природничими науками, полягає у тому, що конкретні історичні події та явища, тобто сама історія, не підлягають експериментальному дослідженню. Тому дуже важливим у викладанні історії, узагальненні минулого людини і суспільства є навчання на основі розуміння певних конкретних історичних фактів.

Тим важливіше, наскільки викладач може використати науковий та виховний потенціал історичного джерела у формуванні світогляду молоді. Сьогодні стрімко змінюється суспільство, змінюється спосіб сприйняття інформації і тип мислення молоді. Якщо старші покоління використовували тип мислення текстоцентричне – тобто інформацію черпали більше з будь – яких великих обсягів інформативних матеріалів, то сьогодні психологи виділяють

новий тип сприйняття інформації – кліповий, або фрагментарний. Цей тип передбачає неможливість підлітка зосередитися на усьому обсязі інформації, молода людина запам'ятовує лише якісь інформаційні уривки, щось схоже на кліп чи рекламу тієї чи іншої проблеми.

Вчені визначають деякі позитивні риси кліпового мислення. Одна з них — така: наше століття насичена різноманітною інформацією. Щоб не перевантажувати роботу мозку, людина як би захищає себе через кліпове мислення. Це свого роду адаптація до підвищеного інформаційного навантаження.

Серед мінусів можна виділити таке: навчившись мислити поверхнево, діти не можуть розуміти хід чужих думок. Тому студентам важко писати виклади і перекази текстів. У них хороша короткочасна пам'ять, але довго утримати інформацію в голові вони не можуть. Захоплюючись сприйняттям короткострокової інформації, люди не вникають в її суть, тому людиною, особливо підлітком, легко маніпулювати.

Перед викладачами встають нові освітні та педагогічні завдання. Ми повинні дещо пристосовуватися до нових умов викладання й сприймання інформації студентами. На зміну традиційним текстам у навчальний процес активно приходять так звані креолізовані тексти (від франц. *créolisation*) – це тексти, фактура яких складається з двох негомогенних частин: вербальної та невербальної.

Разом із читанням лекції важливо використовувати сучасні засоби й методи доведення навчального матеріалу – використовувати інтернет, цікаві презентації, фото- та відеоматеріали. Сьогодні підлітків необхідно зацікавити інформацією, розпалити його допитливість, викликати захоплення та інтерес до пошуку нових знань. Важливо створювати нові форми контролю. Вони повинні базуватися не на простому репродуктивному відтворенні вивченого матеріалу. Завдання повинні спонукати у пошуках нових знань, необхідності аналізувати, порівнювати, робити висновки. Дуже популярними стають інтерактивні методи навчання. Вони дають можливість відтворити понятійне сприйняття інформації у студентів. Ці завдання діяльні, засновані на принципах зворотного зв'язку – співпраця з викладачем, і на принципах відкритості – мають різні шляхи вирішення і кілька можливих відповідей. Це можуть бути складання характеристик історичної особи, подій, історичних явищ. Завдання з необхідності визначення історичної особи за фактами її діяльності, визначення події за її описом, противника у битвах, порівняння хронологічні - «що сталося раніше?», пошуки помилок у тексті, або зайвого поняття у логічному ланцюжку. Важким завданням для студентів є складання речення з наданих понять та термінів. Можна запропонувати студентам продовжити понятійний рядок або розташувати терміни у порядку зростання об'єму, навіть скласти і розв'язати історичне рівняння (визначити ступінь зв'язків між поняттями). Результативною формою буде обговорення, дискусії. У цих випадках легко використати природне бажання підлітків суперечити, навчаючи їх навичкам ведення дискусій.

Історичне джерело є основним у процесі вивчення історії. Вже декілька років на заняттях з історії України я використовую архівні документи.

Документи стосуються в першу чергу нашого регіону і це викликає неабиякий інтерес. Робота з документами поділяється на декілька частин: по-перше: орієнтовано – мотиваційна, коли студент знаходить для себе особисту мету, вважає цю роботу важливою для себе, наприклад: пошуки та опрацювання матеріалів пов'язаних із родинними студентів та викладачів КНТІС ОНАХТ під час Другої світової війни. В архівних матеріалах, мемуарах студенти шукають зв'язки зі своєю місцевістю, намагаються порівнювати події у документах із власними знаннями та родинним досвідом. По - друге: операційно – виконавча: безпосередній аналіз документу.

Дуже важливий третій елемент: рефлексивно-оцінюючий – студент оцінює свої досягнення, свої творчі здібності і перспективи подальшого розвитку, свого самовдосконалення. Архівні документи використовуються під час лекційного заняття для конкретної ілюстрації теми, а також під час семінарського, або ж іншого практичного заняття. В цілому мова йде про формування у студентів елементів інформаційної компетентності: оволодіння системою пошуків наукових знань, засвоєння нових методів навчальної, навіть наукової, діяльності на основі актуалізації власного досвіду, володіння новим вмінням, навичками самоорганізації, розкриття своїх творчих можливостей, прояву емоційного ставлення до історичного матеріалу. Робота з історичними документами важлива не тільки через покращення ефективності навчального процесу, вона виконує ще й серйозну виховну справу, сприяє духовному зростанню молодого покоління.

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ТА ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

**Я.П. Пруднікова, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

1. Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти.

Дуальна форма здобуття освіти - це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору про здійснення навчання за дуальною формою здобуття освіти.

Згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 660-р Концепція підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти здійснюється за такими етапами:

I етап - розроблення нормативно-правової бази для запровадження дуальної форми здобуття освіти у повному обсязі (2018 і 2019 роки);

II етап - розроблення типових моделей дуальної форми здобуття освіти у закладах освіти, реалізація пілотних проектів моделей дуальної форми здобуття освіти, проведення оцінки ефективності (2019 і 2020 роки);

III етап - створення кластерів дуальної освіти на базі конкурентоспроможних закладів освіти та заінтересованих роботодавців - підприємств, установ, організацій, у тому числі, тих, що належать до сфери управління органів державної влади (2020-2023 роки).

2. Проблема, яка потребує розв'язання.

Проблемою, яка потребує розв'язання, є недостатній рівень готовності багатьох випускників закладів вищої, фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти до самостійної професійної діяльності на перших робочих місцях, що відповідають здобутій освіті. Проблема виникла як наслідок тривалого впливу різних факторів.

3. Шляхи подолання проблеми.

Основне завдання впровадження елементів дуальної форми навчання полягає в усуненні основних недоліків традиційних форм і методів навчання майбутніх кваліфікованих робітників: подоланні розриву між теорією і практикою, освітою й виробництвом; підвищенні якості підготовки кваліфікованих кадрів із урахуванням вимог роботодавців. Саме тому необхідно сприяти подальшому розвитку дуальної форми підготовки кваліфікованих кадрів та прискорити запровадження її елементів у систему фахової передвищої та вищої освіти України. Але дуальна форма здобуття освіти не повинна абсолютизуватися.

Підготовка фахівців за дуальною формою здобуття освіти передбачає встановлення рівноправного партнерства закладів освіти, роботодавців та здобувачів освіти з метою набуття здобувачами освіти досвіду практичного застосування компетентностей та їх адаптації в умовах професійної діяльності.

Дуальна форма здобуття освіти передбачає навчання на робочому місці з виконанням посадових обов'язків відповідно до трудового договору.

Обов'язки та взаємодія трьох зацікавлених сторін: Заклад освіти - Роботодавець - Здобувач освіти.

4. Сучасні методологічні підходи здійснення практичної підготовки студентів та дуальної форми навчання.

Сучасні методологічні підходи здійснення практичної підготовки студентів заключаються в поєднання роботи і навчання, коли молодого спеціаліста навчальний заклад готує разом з підприємством. Компанія визначає потрібні їй спеціальності й замовляє ЗВО. Для цього вносяться зміни до змісту освіти та графіка навчально-практичного процесу відповідно до запитів роботодавців з урахуванням вимог державних стандартів з конкретних професій.

На три-чотири роки вперед необхідно прогнозувати, на які спеціальності буде попит. Вже згідно з цим надавати свої кваліфікаційні місця, таким чином буде утворюватися більш стійка та взаємовигідна співпраця з роботодавцями.

ІV. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ НА ЛАБОРАТОРНИХ РОБОТАХ ЗІ СПЕЦ. ДИСЦИПЛІН

**А.А.Кривченко, викладач І к., Ю.В. Кривченко, викладач в/к
Одеський технічний коледж**

Сучасні темпи розвитку інформаційних технологій диктують нові умови, необхідні для успішного ведення бізнесу. Наполегливе проникнення засобів автоматизації виробництва, глобальне впровадження систем обробки і передачі інформації в структуру підприємства вимагають досконального знання всіх переваг і недоліків нових технологій, вміння їх застосовувати за призначенням та ефективно.

Глобальні мережі передачі даних є найбільш сполучною ланкою в організації обміну інформацією по всьому світу. Але мережі такого масштабу неможливі без ретельного опрацювання її складових – регіональних і локальних мереж. Саме локальні мережі несуть основне навантаження в організації ефективної роботи підприємств. Адміністратор повинен бути в курсі всіх сучасних технологій, що застосовуються в створенні і підтримці мереж різного масштабу. Більш того, він повинен вміти застосувати їх на практиці. В цьому випадку адміністратору не обійтися без інструментів, що спеціально призначені для розробки, модернізації та обслуговування мереж.

Одним з таких інструментів є засіб побудови моделі мережі, що дозволяє досліджувати її поведінку в стандартних і критичних ситуаціях, знайти вузькі місця в продуктивності окремих елементів і допомогти з виробленням правильного рішення.

Система проектування комп'ютерних мереж «ORLAN» дозволяє на лабораторних роботах моделювати локальну мережу, що включає кілька типів мережевих пристроїв - робочі станції, сервери, концентратори і комутатори.

Інтерфейс користувача дуже зручний і дозволяє довільно переміщати елементи по робочому полю, змінювати масштаб перегляду, зовнішній вид з'єднань і т.ін. Наявна база даних пристроїв невелика, але дозволяє користувачеві вносити нові і редагувати наявні пристрої.

У порівнянні з іншими пакетами, ця програма найбільш проста у використанні. Налаштування пристроїв мережі зведено до мінімуму. Це пояснюється особливостями математичної бази, що була закладена в основу Orlan. В основі Orlan лежить SCAT – Heuristic Algorithm for Queuing Network Model of Computing Systems , призначений для наближеного аналізу мережевої

моделі обчислювальних систем з організованими чергами. Вся досліджувана мережа представляється як замкнута мережа масового обслуговування (МО).

Система МО включає в себе чергу, накопичує заявки для обробки, і сервер, що обробляє ці заявки. Отримавши обслуговування в черговій системі МО, заявка переміщується в наступну систему МО для обробки. Замкнута мережа МО має постійне число заявок, що циркулюють в ній.

Заявки можуть бути згруповані в класи, де кожен клас задає певне завантаження. Обслуговуючий прилад являє собою такі пристрої, як процесор, мережевий адаптер, дисковий контролер, жорсткий диск і т.ін. Система МО, яка може надати не більше одного обслуговуючого приладу для обробки заявки, що надійшла, називається системою з фіксованим (fized - rate) потоком обробки. Наприклад, така система може використовуватися для моделювання пристроїв устрій введення/виведення. Крім того, існують системи МО з потоком затримки, або просто затримкою (delay). Якщо ж кількість обслуговуючих приладів є складною функцією від числа заявок, що надійшли, це завантаження – залежна система МО. Це найбільш загальний варіант, і він дозволяє моделювати багатопроцесорні системи, безліч логічних каналів з обмеженим числом фізичних каналів.

На рисунку 1 представлена схема комп'ютерної мережі, яка побудована у системі Orlan.

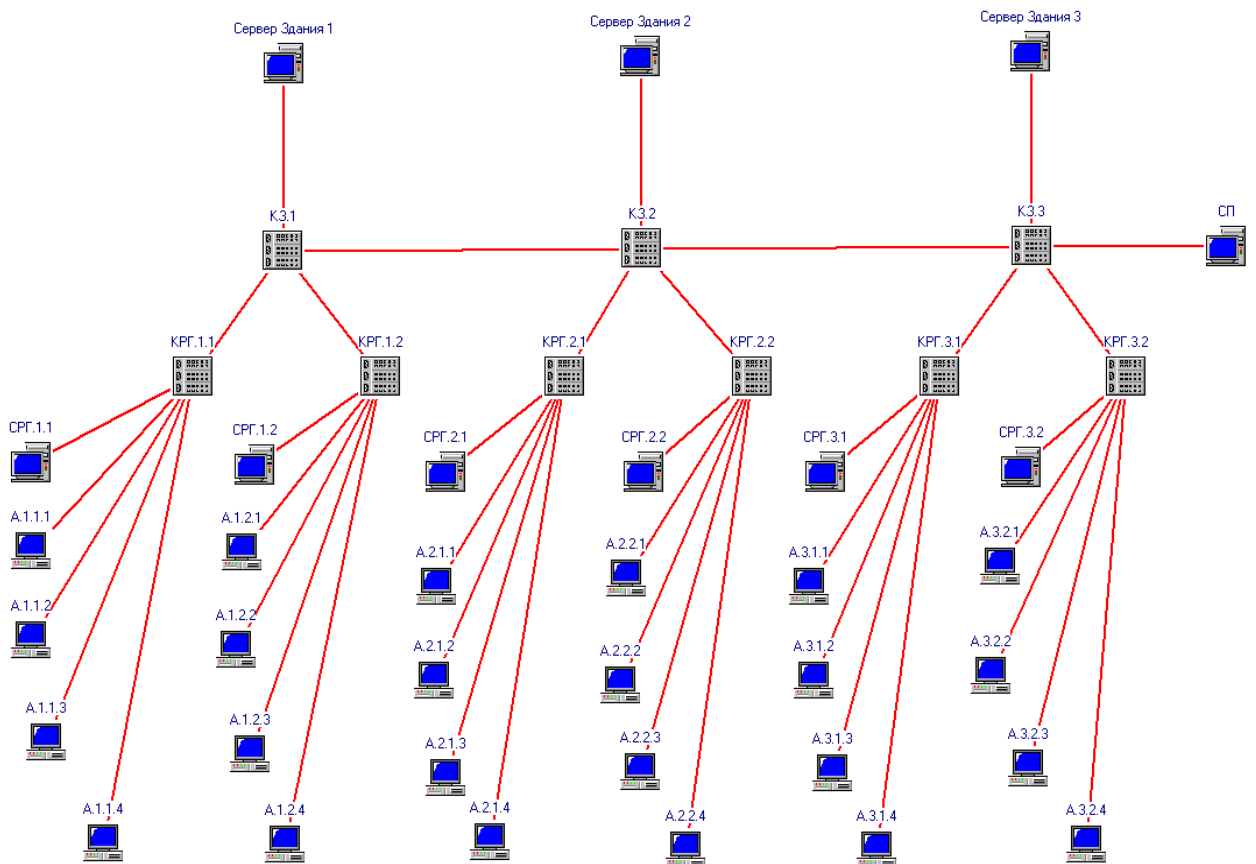

Рисунок 1. Візуалізація комп'ютерної мережі у системі Orlan.

Література:

1. Комп'ютерні мережі. Апаратні засоби [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. М. Валецька ; – К.: Центр навчальної літератури, 2002р. – 208с.
2. Комп'ютерні мережі [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г.М. Лозікова – К.: Центр навчальної літератури, 2004р. – 128с.
3. Компьютерные сети. Принципы, технологии, протоколы. [Текст]: Учебник для вузов, 2-е изд. / В.Г. Олифер, Н.А. Олифер – СПб.: Питер, 2003г. – 864с.
4. Комп'ютерні мережі [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Азаров О. Д., Захарченко С. М., Кадук О. В. та ін.] — Вінниця : ВНТУ, 2013. — 371 с

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ІТ-ФАХІВЦІВ У ТЕХНІЧНИХ КОЛЕДЖАХ (РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)

**О.В. Скорнякова, викладач спецдисциплін, в/к, голова ЦК
Одеський технічний коледж**

Україна як суверенна держава проводить свою політику, як внутрішню, так і зовнішню, зорієнтовану на входження у спільний європейський простір. Європейська інтеграція стала для України не лише пріоритетом зовнішньої політики, але й рушійною силою внутрішніх перетворень і реформ, зокрема і у галузі освіти.

Характерною особливістю сучасного суспільства є його інформатизація. Національна політика розвитку інформаційного суспільства в Україні регламентується взятими зобов'язаннями в контексті Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, міжнародними договорами та угодами в сфері інформаційних відносин, що сприяють інтеграції України в міжнародний інформаційний простір.

Використання інформаційних технології визначено одним з пріоритетних напрямів розвитку держави, згідно з Законів України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (2001р.), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2015р.), «Про національну програму інформатизації» (1998р.), «Про телекомунікації» (2004р.), «Про основні засади забезпечення кібербезпеки

України» (2017р.); «Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (2015р.), «Доктрини інформаційної безпеки України» (2016р.), «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (2013р.), «Стратегії національної безпеки України» (2015р.), «Концепції розвитку електронного урядування в Україні» (2017р.), «Стратегії розвитку сектора інформаційних та комунікаційних технологій (2019-2023)» (2018р.) та ін.

Для підвищення конкурентоспроможності України в галузі інформаційних технологій необхідним є процес модернізації системи вищої освіти, що відображено в низці нормативно-правових документів, а саме: у «Національній доктрині розвитку освіти» (2002р.), «Національній стратегії розвитку освіти України на період до 2021 року» (2013р.), Національному проекті «Відкритий світ» (2012р.), Указі Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» (2010р.), «Дорожню карту освітньої реформи (2015-2025)» (2014р.), проекту «Європейські освітні ініціативи» (2016р.); Законів України «Про освіту» (2017р.), «Про вищу освіту» (2014р.), «Про фахову передвищу освіту» (2019р.). Про підтримку державою ІТ-галузі свідчить робота по створенню та запровадженню професійних та освітніх стандартів, підтримка діяльності галузевої Асоціації «ІТ–Ukraine», створення громадської організації «Рада з конкурентоспроможності індустрії ІКТ».

Вивченню конкурентоспроможності як показника якості підготовки фахівців присвячено роботи Д. Богині, В. Бондаря, Н. Глевацької, О. Грішнєвої, М. Кримої, О. Лісовської, Л. Лісогор, Х. Столярук. У зарубіжній педагогіці проблема конкурентоспроможності фахівців стала предметом досліджень А. Berglund, А. Faheem, D. Bortz, A. Doyle, X. Del Carpio, F. Heintz та ін. Структура та характеристики якостей конкурентоспроможної особистості розглянуто у працях Н. Абабілової, В. Андрєєва, Т. Андріяко, Г. Бабій, М. Варій, О. Гурська, Н. Длугунович, Г. Дмитренко, І. Драч, Л. Дудко, О. Ільєнко, І. Леган, А. Маркової, В. Медведь, М. Невмержицької, С. Резника, І. Терелянської та ін. Психологічні аспекти формування конкурентоспроможної особистості висвітлювали у своїх працях Г. Власюк, Л. Галаган, Є. Євплова, Л. Карамушка, Л. Мітіна, О. Філь, В. Шаповалов. Особливості розвитку конкурентоспроможності майбутніх фахівців різних спеціальностей у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти досліджувалися О. Алексєєвою, С. Безбородих, І. Вдовенко, Т. Гура, Л. Добровською, Л. Зубик, О. Каверіною, Т. Ковалюк, Л. Курзаєвою, Д. Мустафіною, С. Хазовою, В. Хапіловою, К. Шишкіною. Визначенню педагогічних умов формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців присвячені праці Ю. Атаманчук, В. Жукова, Д. Коноплянського, Д. Корчевського, Ю. Котєнєвої, В. Майковської

, О. Попадич, О. Романовської. У роботах Д. Мустафіної, Т. Гура, Т. Ковалюк, Л. Добровської, О. Каверіної увага приділялась і конкурентоспроможності фахівців з інформаційних технологій.

Проведений теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури дозволив окреслити понятійне поле дослідження, дати визначення сукупності базових понять, які є науковим підґрунтям для формулювання ключового поняття дослідження. *Конкурентоспроможність фахівця з інформаційних технологій* розглядається як складна характеристика, що проектується на всі сфери життєдіяльності фахівця; дозволяє йому, відповідно рівня професійної підготовки та професійно-особистісних якостей, брати участь і отримувати переваги в конкурентних відносинах в сфері інформаційних технологій.

Основними компонентами конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій виокремлено такі: *мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, особистісно-рефлексивний*.

Ефективність процесу формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у технічних коледжах забезпечується поєднанням різних методологічних *підходів* (системного, компетентнісного, контекстного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного) та реалізацією *педагогічних принципів* (орієнтованість вищої освіти на розвиток особистості майбутніх фахівців; забезпечення органічної єдності теоретичної і практичної підготовки фахівців; раціонального застосування інноваційних методів і засобів навчання на різних етапах підготовки фахівців; принцип активності та творчої самостійності студентів).

Аналіз міжнародного досвіду підготовки фахівців з інформаційних технологій дозволив виокремити особливості процесу формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, а саме: можливості для обрання студентами індивідуальних освітніх траєкторій; реалізація академічної мобільності студентів та викладачів; підтримка стартапів, студентських інноваційних ідей, залучення студентів до участі у роботі бізнес-інкубаторів; впровадження ефективних механізмів стажування та працевлаштування випускників, організація роботи служб кар'єри; забезпечення високого рівня матеріально-технічної бази закладів вищої освіти, створення лабораторій, оснащених сучасним обладнанням та програмним забезпеченням.

Висунуто гіпотезу дослідження як припущення, що впровадження у технічних коледжах моделі формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій сприятиме підвищенню якості професійної підготовки.

Узагальнення розуміння змісту та характеристики основних компонентів конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій дало

змогу виокремити такі основні *критерії* для оцінювання рівнів її сформованості: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний, особистісно-рефлексивний. Зміст кожного критерію конкретизовано відповідними *показниками* (ціннісні орієнтації та мотивація; рівень засвоєння професійних знань; рівень сформованості професійних навичок та вмінь; наявність професійно-особистісних якостей). Для оцінювання сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій виокремлено три *рівні*: високий, середній та низький.

Дослідження проводилося поетапно впродовж 2016–2020 рр. і передбачало констатувальний, формувальний та контрольний етапи педагогічного експерименту. Всього в експерименті взяли участь 21 викладач закладів вищої освіти, 32 випускники Одеського технічного коледжу ОНАХТ, що працюють за фахом та 216 студентів (із них 108 студентів контрольної групи, 108 – експериментальної групи). З метою забезпечення можливості формування достатніх за обсягом і однорідних за складом контрольних (КГ) і експериментальних груп (ЕГ) до проведення досліджень були залучені студенти напрямів підготовки 123 – «Комп'ютерна інженерія» та 122 – «Комп'ютерні науки та інформаційні технології».

На констатувальному етапі визначено стан сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Діагностика для оцінювання рівня сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців була реалізована за допомогою комплексу діагностичних методик. Для оцінювання рівня сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій за мотиваційно-ціннісним критерієм використані методики М. Рокича («Ціннісні орієнтації»), А. Реан і В. Якуніна (діагностика мотивації студентів до навчання), І. Нікішиної (діагностика реалізації потреби в саморозвитку). Для оцінювання рівня сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій за особистісно-рефлексивним критерієм використані методики Т. Морозової (оцінювання рівня творчого потенціалу особистості), Я. Поколової (оцінювання рівня мобільності), А. Карпова (діагностика рефлексії), В. Ряховського (оцінювання рівня комунікабельності), О. Вем (оцінювання здатності до роботи в колективі), В. Фетискіна (оцінювання рівня організаторських здібностей), Є. Жарикова та Є. Крушельницького (діагностика лідерських здібностей), тест Дж. Беннета (оцінювання рівня розвитку технічного мислення); за матеріалами освітньої платформи «Критичне мислення» проводилось оцінювання рівня сформованості критичного мислення; анкетування – для визначення рівня сформованості професійно-особистісних якостей ІТ-фахівця психологічно-вольового типу. Для діагностики рівня сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців за когнітивним критерієм використані тестові завдання для визначення рівня засвоєння професійних знань, за діяльнісним критерієм – професійно-

орієнтовані завдання для визначення рівня сформованості професійних умінь та навичок.

Аналіз результатів, отриманих на констатувальному етапі педагогічного експерименту, засвідчив перевагу середнього рівня сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Так, у контрольній групі частка майбутніх ІТ-фахівців з високим рівнем складає 12,3%, з середнім рівнем – 55,8%, з низьким рівнем – 32,0%. В експериментальній групі показники суттєво не відрізняються. Так, частка майбутніх ІТ-фахівців з високим рівнем складає 12,8%, з середнім рівнем – 55,6%, з низьким рівнем – 31,6%.

У процесі дослідження для відображення особливостей формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій використано моделювання як метод пізнання провідних властивостей об'єкта через створення моделі. Розроблена модель формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій складається з трьох взаємопов'язаних і взаємозалежних блоків: *методологічно-цільового, процесуально-змістового та оцінювально-результативного* (рис.1).

Методологічно-цільовий блок включає мету, завдання, педагогічні принципи та методологічні підходи формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Розкриття змісту процесуально-змістового блоку моделі здійснено шляхом визначення змістового наповнення поняття конкурентоспроможності майбутнього фахівця з інформаційних технологій, що структурно представлена мотиваційно-ціннісним, когнітивним, діяльнісним та особистісно-рефлексивним компонентами; визначення педагогічних умов формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, методів досягнення ефективного результату (види навчальних занять, засоби навчання) та методів діагностування сформованості конкурентоспроможності майбутнього фахівця з інформаційних технологій. Оцінювально-результативний блок містить рівні сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій та результат, який полягає у підвищенні її рівня у процесі професійної підготовки.

Ґрунтуючись на сукупності теоретичних положень, враховуючи результати констатувального педагогічного експерименту, визначено педагогічні умови, дотримання яких сприяє формуванню конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у технічних коледжах.

До них відносимо: створення конкурентного освітнього середовища, що сприятиме розвитку конкурентної активності між учасниками освітнього процесу; стимулювання мотивації студентів до професійно-особистісного розвитку; використання інноваційних педагогічних технологій у процесі формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців; підвищення психолого-педагогічної компетентності викладачів коледжів.

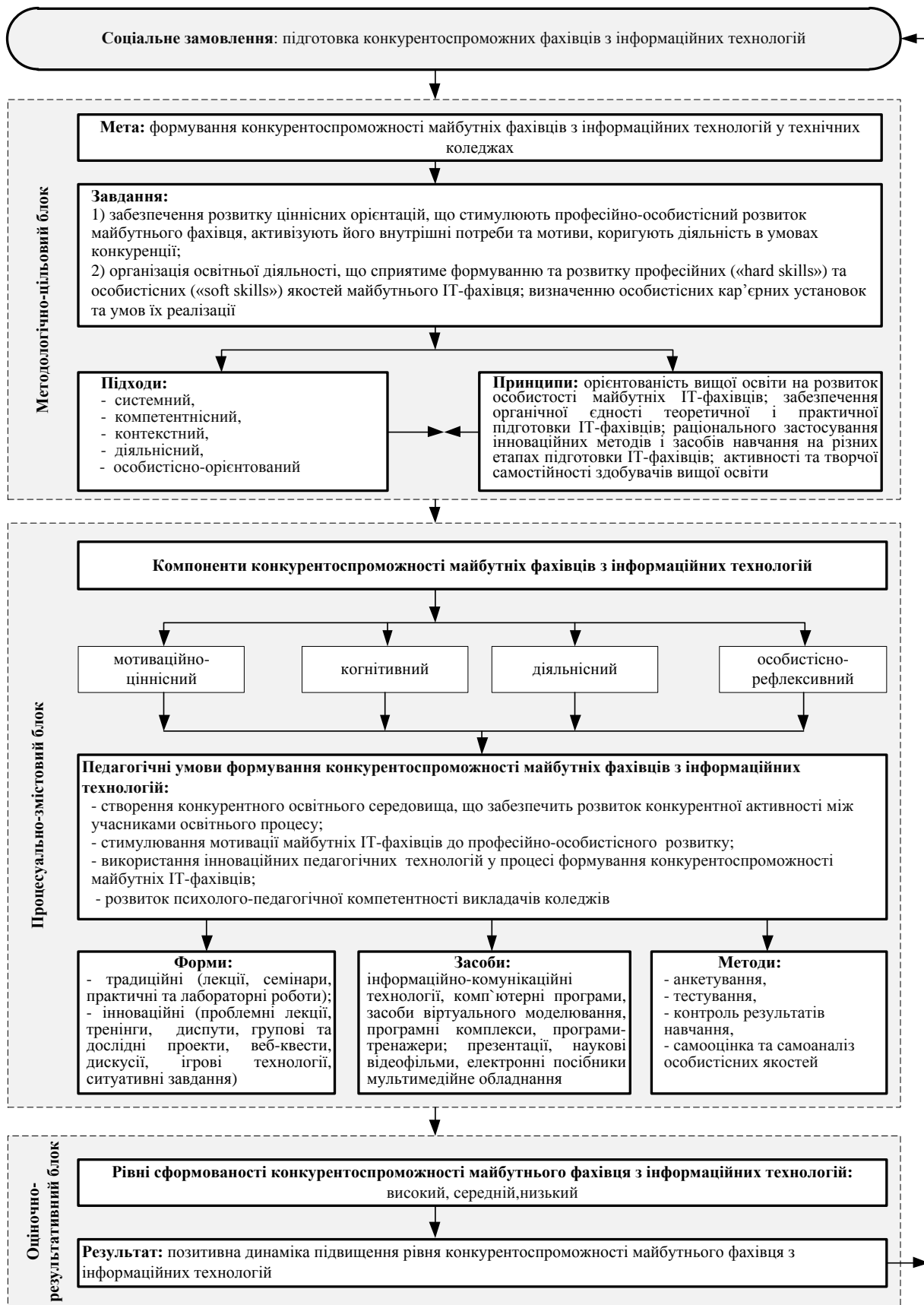

Рис.1. Модель формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій

Модель формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій було впроваджено на формувальному етапі педагогічного експерименту, який проводився на базі Одеського технічного коледжу Одеської національної академії харчових технологій та Херсонського політехнічного коледжу Одеського національного політехнічного університету (2016-2019 н.р.).

Визначені педагогічні умови було впроваджено для студентів експериментальної групи.

В умовах конкурентного освітнього середовища формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій відбувалося поетапно:

- на першому етапі пояснювалася значимість формування конкурентоспроможності для майбутньої успішної професійної діяльності. Це реалізовано через спілкування студентів з випускниками закладу освіти, що досягли значимих результатів у своїй професійній діяльності; ознайомлення з вимогами роботодавців до фахівців, що планують будувати власну кар'єру в ІТ-галузі.

- на другому етапі студентам надавалася можливість провести аналіз своїх конкурентних переваг в умовах конкурентного середовища. В умовах освітнього закладу активізувалася робота щодо залучення студентів до участі в конкурсах та олімпіадах, ініціаторами проведення яких є компанії – лідери в ІТ-сфері, Міністерство освіти та науки України, провідні заклади вищої освіти (Міжнародна студентська олімпіада «IT-Universe», конкурс передових ідей та технологій «Інтернет речей», Міжнародна олімпіада «IT-Планета», Міжнародний конкурс студентських наукових робіт «Black Sea Science» за напрямом «Інформаційні технології, автоматизація і робототехніка», конкурс «IT-Еврика! Україна», Всеукраїнський конкурс з IT-проектів та кіберспорту «iTalent», конкурс проектів Всеукраїнського фестивалю інновацій, Міжнародний чемпіонат «Золотий байт», студентський конкурс IT-проектів «IT-Maritime»).

- на заключному етапі організація освітнього процесу була зорієнтована на рефлексію та самооцінку студентів, переосмислення власних можливостей, оцінювання альтернативи небажаної поведінки в конкурентній боротьбі. Забезпечення виконання зазначеної умови здійснювалося шляхом впровадження в освітній процес різних методів та форм взаємодії учасників освітнього процесу на змагальному підґрунті – індивідуальні та групові проекти, рольові ігри, брейн-ринги, дебати, квести. В освітній процес підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій було також впроваджено спецкурс «Планування кар'єри та техніка пошуку роботи у сфері IT».

Стимулювання мотивації студентів до професійно-особистісного розвитку проводилося у три етапи:

- перший (адаптаційний) етап – орієнтований на активне включення студентів у різні види діяльності з елементами професійної праці, розвиток стійкого позитивного відношення до майбутньої професії та кар'єрного росту. На цьому етапі використовувався розроблений тренінг «Моя професія – моє майбутнє»;

- другий етап – орієнтований на оволодіння культурою професійної самоосвіти, розширення та поглиблення професійного кругозору, формування та розвиток важливих професійно-особистісних якостей майбутніх фахівців, визначення особистісних кар'єрних установок та умов їх реалізації. На даному етапі увагу було зосереджено на проведенні зустрічей з потенційними роботодавцями та з успішними випускниками закладів освіти у рамках Днів «відкритих» дверей в ІТ-компаніях, Ярмарок вакансій, Днів кар'єри, а також на участі студентів у професійних конкурсах. На цьому етапі використовувалася ділова гра «Прийом на роботу. Співбесіда»;

- заключний етап – орієнтований на засвоєння основних професійних функцій фахівця, підготовці до самостійної професійної діяльності, стимулювання творчого підходу до розв'язання професійних завдань. Для цього використовувалися тренінги саморозвитку та самопрезентації, колективної взаємодії, ситуативні задачі для стимулювання професійно-особистісного розвитку студентів.

Для підвищення активності та професійної мотивації студентів потрібне чітке розуміння ними власних перспектив та можливостей. Реалізації зазначеної умови сприяла тісна співпраця між закладами вищої освіти та провідними ІТ-компаніями, проведення спільних заходів та підтримка випускників на етапі працевлаштування. Така співпраця була реалізована в наступних напрямках: залучення фахівців компаній до керівництва виробничою та переддипломною практиками; залучення фахівців ІТ-компаній до дипломного проектування у якості керівників та членів державних екзаменаційних комісій; вплив на якість підготовки ІТ-фахівців шляхом експертизи та удосконалення навчальних програм та планів за участю представників ІТ-компаній; надання можливостей для стажування та підвищення кваліфікації викладачів коледжів на базі провідних ІТ-компаній; забезпечення підтримки кращих випускників на етапі працевлаштування.

Формуванню високого рівня конкурентоспроможності майбутніх фахівців сприяло використання в освітньому процесі інноваційних педагогічних технологій. В контексті вимог до сучасного фахівця та з урахуванням темпів розвитку ІТ-галузі як однієї з перспективних, для розвитку творчого потенціалу, самостійності, критичного та технічного мислення,

ціннісних орієнтацій майбутнього фахівця в освітній процес впроваджено елементи STEM-освіти: інтерактивні та проектні педагогічні технології, інформаційно-комунікаційні технології.

Організація інтерактивного навчання передбачала моделювання життєвих ситуацій, використання ігрових технологій, впровадження проблемних лекцій та семінарів, проведення круглих столів.

Для розкриття творчих можливостей студентів та стимулювання їх до науково-дослідницької роботи впроваджено метод проектів. Так, студентами експериментальної групи реалізовані наступні проекти: «Паспорт ідеального ІТ-фахівця», «Професійні та етичні вимоги до фахівців – розробників програмного забезпечення», «Кодекс честі програміста», «Вимоги вітчизняних роботодавців до фахівця ІТ – галузі», «Стан ІТ-галузі в Україні. Нові професії в ІТ-галузі», «Структура організації, що займається розробкою програмного забезпечення», «Проблеми комп'ютерного піратства в Україні та світі». У підготовці ІТ-фахівців прикладом вдалого використання інноваційних підходів слід відзначити можливості впровадження освітніх академічних програм від провідних ІТ-компаній (Microsoft, Google, HP, Cisco, Oracle, IBM, VMware та інші). Так, студенти експериментальної групи Одеського технічного коледжу ОНАХТ стали слухачами мережної академії CISCO. Інструкторами академії після участі у програмах сертифікації CISCO стали 4 викладачі закладів освіти, що прийняли участь у педагогічному експерименті. Навчальна програма CISCO IT Essentials була інтегрована у програму курсу «Технічне обслуговування та ремонт ЕОТ», частково курсів «Архітектура комп'ютера» та «Комп'ютерні мережі» Одеського технічного коледжу ОНАХТ.

Підвищення якості підготовки конкурентоспроможних фахівців забезпечувалося поєднанням педагогічних інновацій з інформаційно-комунікаційними технологіями: на практичних заняттях з курсу «Основи мультимедіа» було впроваджено веб-квест за темою «Сфери використання та приклади реалізації мультимедійних продуктів».

Для викладачів коледжів з метою підвищення їх психолого-педагогічної компетентності було запроваджено семінар «Психолого-педагогічна компетентність викладача», мета якого полягала у розвитку професійної компетентності викладачів. В рамках курсу обговорювалася діяльність мережних педагогічних спільнот, освітніх порталів та освітніх ініціатив. Викладачі стали учасниками проекту Prometheus, успішно завершили вивчення курсів «Сучасне керівництво проектами», «Медіаграмотність для освітян», «Критичне мислення для освітян» та отримали сертифікати.

По завершенні формувального етапу педагогічного експерименту проведена повторна діагностика на визначення рівнів сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у

контрольній та експериментальній групах. Порівняльний аналіз рівнів сформованості на констатувальному та формувальному етапах педагогічного експерименту представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій

Група	Критерії	Рівні сформованості					
		Високий		Середній		Низький	
		конст. етап	форм. етап	конст. етап	форм. етап	конст. етап	форм. етап
КГ	мотиваційно- ціннісний	15	17,6	68,4	75	16,6	7,4
	когнітивний	8,3	13,9	44,4	50	47,2	36,1
	діяльнісний	11,4	15,7	47,2	51,8	41,7	32,4
	особистісно-рефлексивний	13,9	16,7	62,9	65,7	23,1	17,6
За середнім значенням		12,3	16,0	55,8	60,6	32,0	23,4
ЕГ	мотиваційно- ціннісний	14,6	31,5	69	60,2	16,4	8,3
	когнітивний	10,2	24,1	46,3	52,8	43,5	23,1
	діяльнісний	12,9	28,7	42,6	50,9	44,4	20,4
	особистісно-рефлексивний	13	28,7	63,9	62	23,15	9,3
За середнім значенням		12,8	28,2	55,6	56,5	31,6	15,3

Узагальнюючи дані протоколів дослідження на формувальному етапі педагогічного експерименту, можемо засвідчити, що кількісні та якісні зміни сформованості конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у студентів експериментальної групи за обраними критеріями та показниками показали позитивну динаміку, а саме: частка студентів експериментальних груп з високим рівнем зросла на 15,4%, з середнім рівнем – зросла на 0,9%, з низьким рівнем скоротилася на 16,3%. У контрольній групі частка студентів з високим рівнем зросла на 3,7%, з середнім рівнем – зросла на 4,8%, з низьким рівнем скоротилася на 8,6%.

Використання методів математичної статистики (критерій Пірсона χ^2) підтвердило коректність результатів розрахунків за рівнями сформованості всіх компонентів конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Так, на етапі констатувального експерименту виявлено статистично незначущу різницю між ЕГ та КГ до експерименту (емпіричне значення χ^2 за ціннісно-мотиваційним критерієм – 0,037; за когнітивним – 0,404; за діяльнісним – 0,508; за особистісно-рефлексивним – 0,0418; за всіма критеріями разом – 0,247). Ці відмінності є не значущими на рівні 0,05.

При порівнянні ЕГ та КГ на формальному етапі експерименту, навпаки, встановлено значущі відмінності між розподілами за всіма критеріями (емпіричне значення χ^2 за ціннісно-мотиваційним критерієм – 6,058; за когнітивним – 6,095; за діяльнісним – 7,039; за особистісно-рефлексивним – 6,358; за всіма критеріями разом – 6,3875). Усі значення перевищують критичне значення критерію 5,991, тобто відмінності значущі на рівні 0,05.

Подані методичні рекомендації щодо впровадження розробленої нами моделі формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в технічних коледжах є проекцією обґрунтованих раніше теоретичних рекомендацій. Зміст рекомендацій розкриває авторське бачення перспектив і можливостей подальшого розвитку моделі формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в технічних коледжах, можливості їх включення в реально сформовану систему професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій.

Одержані результати свідчать про підтвердження гіпотези дослідження, виконання запланованих завдань та досягнення його мети, що дало нам підстави для надання відповідних практичних рекомендацій закладам вищої освіти:

- на методичному рівні: при реалізації освітніх програм з підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій враховувати результати дослідження при створенні навчально-методичного забезпечення;

- на практичному рівні: цілеспрямовано та систематично використовувати елементи STEM-освіти у підготовці майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Отже, проведене дослідження щодо впровадження моделі формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у технічних коледжах, статистична перевірка результатів експериментального навчання підтвердили ефективність розробленої моделі, що свідчить про досягнення мети дослідження.

Однак, виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Подальші наукові дослідження можуть стосуватися різних аспектів, пов'язаних з формуванням окремих складових конкурентоспроможності на різних етапах підготовки майбутніх ІТ-фахівців; пошуку шляхів розкриття потенційних можливостей здобувачів вищої освіти до самовдосконалення та професійного зростання.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА

Г.Ф. Гришко, викладач I категорії комісії
Н.М. Ільчишина, викладач I категорії, голова ЦК
Одеський технічний коледж

Сучасному суспільству потрібні компетентні фахівці, які мають не тільки професійні знання, уміння та навички, але й можуть приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співробітництва, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності.

Модель сучасного фахівця описує основні вимоги до спеціалістів, тенденції їх використання, сфери застосування тощо.

Компетентнісна модель спеціаліста-випускника являє собою опис того, яким набором компетенцій повинен володіти випускник навчального закладу, до виконання яких професійних функцій він повинен бути підготовлений і якою повинна бути ступінь його підготовленості. У наукових публікаціях відображені різні компетентнісні моделі спеціалістів.

- особистості; соціальні, що визначають її взаємодію з іншими людьми; ці компетенції характеризують уміння “вчитися бути”;
- загально-професійні, спільні для широкого кола професій: інформаційні, управлінські,
- організаційні, проектувальні та ін.;
- спеціальні або професійно-функціональні, які забезпечують здатність ефективно виконувати професійні функції.

Практичну орієнтацію освіти посилює компетентнісний підхід, який забезпечує здатність випускника закладу освіти відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв’язання життєвих проблем, пошуку свого «Я», орієнтує на побудову навчального процесу відповідно до очікуваного чи бажаного результату світи (що буде знати і уміти студент «на виході»).

Для успішного вирішення професійно орієнтованих задач майбутній випускник в галузі харчових технологій повинен уміти аналізувати реальну ситуацію, знаходити оптимальні шляхи її поліпшення, пропонувати найбільш ефективні рішення виникаючих проблем, володіти навичками роботи з різними джерелами інформації.

При цьому найважливішим напрямом формування професійної компетентності виступає посилення професійних якостей майбутнього фахівця.

Професійній компетентності властива повна реалізація здібностей і цінностей людини як професіонала, виявлення і розвиток своїх можливостей, пізнання ним своєї власної природи і прагнення стати тим, ким він може і хоче стати.

Переважає більшість працівників (випускників) констатують, що в реальних умовах виробництва відповідні фахівці не можуть повністю відповідати заданим вимогам роботодавця.

Найбільш значущою складовою для майбутніх фахівців харчової галузі вважають практичну підготовку.

Практична підготовка майбутніх технологів відбувається на практичних та лабораторних заняттях із фахових дисциплін та під час проходження різного виду практик: в спеціалізованій лабораторії коледжу, на підприємствах харчової промисловості різної потужності, в пекарнях торгівельних мереж.

Ставлення студентів до майбутньої професійної діяльності багато в чому визначається характером навчальної роботи, в якій повинна певним чином моделюватися майбутня професійна діяльність.

Моделювання майбутньої професійної діяльності в навчальній діяльності забезпечує перехід пізнавальної діяльності в професійну з відповідною зміною мотивів, цілей, засобів, результату.

Реалізуючи компетентнісний підхід в навчальному процесі, необхідно використовувати активні форми проведення занять. Створення проблемних ситуацій, впровадження діалогу або гри, застосування методу моделювання, та інші форми навчання завжди будуть спрямовані на розвиток у студентів самостійного мислення і здатності кваліфіковано вирішувати нестандартні професійні завдання.

Відомо, що практичні роботи становлять собою один із видів активної навчальної діяльності студентів. Індикатором якісної освіти виступає можливість майбутнього фахівця запроваджувати отримані знання на практиці. Тому найкращу якість отриманих знань дають умови наближені до виробничих. Такі умови можливо відтворити на лабораторно-практичних заняттях.

Зміст таких практичних занять включає:

- Вивчення нормативних документів;
- Аналіз виробничих ситуацій;
- рішення задач різного виробничого характеру;
- ознайомлення з технологічним процесом;
- вивчення будови машин;
- робота на різних апаратах;
- діагностика якості сировини та готових продуктів.

У процесі практичних занять відбувається формування готовності до використання сучасних технологій та нових інформаційних засобів навчання, досвіду застосування теоретичних знань у практичній діяльності, самостійності прийняття рішень під час професійної діяльності.

Важливого значення у підготовці спеціаліста набуває поєднання теоретичної підготовки фахівців в галузі харчових технологій з їх практичною діяльністю в умовах навчальних закладів.

На практичних заняттях необхідно створювати виробничу ситуацію (постановка виробничих цілей або виробнича проблема), будувати алгоритм вирішення ситуації, що склалася. Викладачу необхідно мати підбір професійних задач і вміння змоделювати робочу ситуацію в ході проведеного заняття. Так створюються умови для розвитку професійних компетентностей.

Важливою умовою практичної підготовки студентів є формування в них професійного мислення. Адже невміння студента приймати самостійні рішення в нестандартних умовах, висловлювати незалежні в тих чи інших ситуаціях думки, толерантно обґрунтовувати їх, прогнозувати результати взаємодії з клієнтом є серйозною проблемою у справі підготовки кваліфікованих кадрів.

Розвиваючи мислення студентів, залучаючи їх до вирішення проблем, поглиблюючи знання і одночасно розвиваючи фахові навички та вміння мислити, міркувати, осмислювати свої дії, ми зможемо бути впевнені в ефективній роботі по формуванню і розвитку професійних компетентностей майбутніх фахівців харчової галузі.

Таким чином, враховуючи попередній досвід, зауваження і рекомендації розробників компетентнісного підходу, компетентнісна модель випускника розуміється нами як наукова основа результату і процесу підготовки, виражена системною якістю – компетентністю, що забезпечує готовність і здатність випускників до успішної (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сферах, змістовно поданої складом (структурою) загальних і професійних компетенцій.

Підготовка сучасного фахівця, який би володів необхідними знаннями, мав сучасну практичну підготовку, володів новітніми технологіями виробничого процесу, є реальним завданням фахової передвищої освіти.

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖІВ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ

**Н.М. Комар, викладач філологічних дисциплін
Одеського технічного коледжу**

Розглядаються аспекти системного підходу до формування та розвинення комунікабельності як необхідного складника особистісної інформаційної культури.

Ключові слова: *інформаційна культура, мовленнєва культура, мовленнєва компетентність.*

Поняття інформаційної культури виникло в процесі активізації дослідницької уваги до механізмів, способів, засобів інформаційного обміну в соціокультурних сферах з середини другої половини ХХ століття, що зумовлено становленням нового постіндустріального суспільства. Пріоритетність наукових розробок у цій галузі, безумовно, належить негуманітарним спеціальностям, що пов'язано зі стрімким розвитком інфокомунікацій.

Однак чимало досягнень у вирішенні цієї актуальної проблеми має філософія, психологія, соціологія. На жаль, для філології такі аспекти залишалися на периферії дослідницьких студій, вивчалися опосередковано або лише загальнотеоретично, хоча цікаві спостереження, конструктивні результати маємо також у прикладній лінгвістиці. На часі постала потреба якісного систематизування розрізнених знань, класифікації простежених моделей, що є завданням такої спеціалізації, як соціолінгвістика, яка має поки що незначний досвід, але надзвичайний потенціал розвитку, поштовхом та стимулом якого став своєрідний «інформаційний вибух», у ситуації котрого перебуває сучасне суспільство. Характеризуючи специфічні ознаки цієї ситуації, варто звернути увагу на загрозливі тенденції до перетворення інформаційної культури як сукупності норм, правил та стереотипів поведінки, пов'язаних з процесом спілкування на культ інформації. Слово «інформація» в перекладі з латини – «ознайомлення», «уявлення» – означає, по-перше, систему даних, повідомлень, що передаються шляхом сигналів, по-друге, зменшення невідомості про певне явище чи процес. Маємо парадоксальний приклад: кількість повідомлень стрімко збільшується, однак поглиблюється відчуття ентропійної кризи. Суспільство, створивши стрімкий інформаційний вир, поступово стає жертвою цієї примхливої круговерті, не відрізняє в ній достовірне, об'єктивне, актуальне, потрібне, корисне, правильне, тобто, інформація не стає знанням, надбанням, вона є інструментом влади та кореляції суспільної свідомості, що

найпомітніше в осередках молоді. До сучасного соціального лексикону (поряд з феноменом «технократії») додається поняття «інфократії» (влади інформації).

Ця своєрідна передмова до титульної теми даної стислої наукової розвідки якнайкраще опрозорює основну проблематику взаємовідношень та взаємозв'язків мови як найефективнішого засобу суспільної комунікації та тенденцій розвитку сучасного інформаційного процесу. Наприклад, ключовими поняттями доведення актуальності заявленої теми обрано такі семантичні моделі: 1)інформаційна культура ; 2)інформаційний вибух; 3)інфократія. Ці поняття не належать до вузькоспеціальної терміносфери, не закріплені за певною науковою галуззю, легко мігрують у всі сфери гуманітарної науки, вільно функціонують у масовому, публічному вжитку. Кожна з трьох моделей може бути пояснена в контексті багатьох лінгвістичних аспектів, однак найбільше зацікавлення викликає останнє слово. По-перше, воно має найбільшу вірогідність функціонування у публічному тексті, бо відповідає найпопулярнішим тенденціям інформаційної презентації.

У сучасному світі чимало новотворів, кількість яких щодня зростає. Застосування несподіваного, іноді незрозумілого слова гарантує принагідне зацікавлення аудиторії, створює враження надзвичайної цінності, новизни, актуальності пропонованої інформації. Цінність інформації передусім визначається не лише критерієм своєчасності та актуальності, але й ступенем закритості, тобто, загальновідоме не варте уваги. Внутрішні резерви мови можуть перетворити нецінну інформацію у її вартісний аналог. Найпростіший спосіб – заміна автентичного, корінного чи активного лексичного складу на іншомовний, запозичений або введення новотворів.

Однак після інтриги, створеної формою, виникає роздратування від змісту, бо більшість неологізмів не виправдовують своє застосування, залишаються лінгвістичними дублікатами вже відомого слова, окрім того не завжди правильно створеними. Отже, про слово «інфократія», яке виникло шляхом скорочення основи за аналогією до наявних – «бюрократія», «технократія», «автократія». У кожному зі слів між основами маємо голосний звук, що є фонетично та структурно доцільним. Перша скорочена основа достатньо прозоро зберігає взаємозв'язок з повнозначною лексеєю, що допомагає легко відновити самотійне значення скорочення.

Частини техно-, авто- у структурі більшості складних слів розглядаються як префіксоїди (поряд з такими частинами, як авіа-, агро-, водо-, газо-, гео-, геліо-, екзо-, електро-, квазі-, моно-, , соціо-, супер-, теле- та ін.) , тобто мають значний потенціал словотворення. Частина інфо- є штучною, неприродною, більш властиве скорочення від слів «інформація», «інформаційний» - «інформ.», що відтворено в таких словах, як «інформагентство», «інформслужба», «інформбюро». Однак при використанні цієї частини з

наступним «кратія» порушується орфоепічний та фонетичний принцип, слово вимовляється важко.

Можна передбачити недовговічність існування такого новотвору: за першою моделлю – втрачається прозорість значення; за другою – виникає складність функціонування у мовленні.

Більшість слів-неологізмів не витримують випробування часом, однак є і такі, котрі, не зважаючи на їх очевидну недоцільність, ненормативність та стилістичну недоречність досить активно функціонують у вжитку, задля їхнього зникнення замало філологічної заборони.

Наприклад, слово «піар», прикладами до якого можуть бути найнесподіваніші лексеми : піар-менеджер, піар-кампанія, піар-агенство (або агенція), навіть піар-директор (у засобах масової інформації вживається як синонім до «рекламний»), – яскравий приклад того, як незнання буквального значення іншомовного слова замінюється приблизною контекстуальною інтерпретацією, а графічне відтворення наслідує фонетичну транскрипцію; утворене від англomовної ідіоми public relation, іноді ще зберігає норми правописної регламентації іншомовних абревіатур – PR – (як і деякі віднедавна засвоєні абревіатури електронного дискурсу: WWW – всесвітнє інформаційне середовище, PC – персональний комп'ютер, IRC – спілкування в реальному часі, ICQ. Форми адаптації іншомовних абревіатур доволі примхливі та несподівані, можуть стати об'єктом окремого спеціального дослідження. Викликає занепокоєння інша проблема – межі лінгвістичної лояльності та толерантності у порушенні нормативного слововжитку, постає питання про асиміляцію вузькоспеціальної лексики та загальноновживаної, термінологічну міграцію та детермінологізацію. Сучасний молодіжний лексикон розширюється англomовними сполуками, транслітами та маргінальними новотворами, сленговість стає домінантою комунікації.

З одного боку, неформальність та лінгвістична девіація свідчить про комунікативну розкутість та природність: спілкування в різних мережевих ресурсах урізноманітнюється. З іншого – спрощується до примітивізму. У студентському осередку простежуються емоційна надмірність висловлювань, неправильність тематичного розгортання, що компенсується невербальним заміщенням. Посутньою тенденцією усного презентування є стилістична плутанина, яка є наслідком одноманітного інформаційного контенту. Переважно застосовується розмовно-побутові прийоми: короткі речення, тавтологічність, плеоназм, просторіччя та незнищений суржик, який через майже злочинну лояльність ЗМІ проріс повсюдно. Ідеться вже не тільки про міжслов'янську інтерференцію, а й про англо-українську асиміляцію[1;2]. Найактивнішого вжитку серед таких, як пранк, фейк, тролінг, набуває «хейтерство», що походить від «ненависть». Загрозливим є те, що агресивність

спілкування презентується як радикальна сміливість та навіть свобода вираження думки. Застосування інвективної лексики не цензурується, а це шлях до знецінювання морально-етичних засад. Виправдовується така мовленнєва тактика іноді надмірною емоційністю та епатажністю, однак у міжособистісному спілкуванні — це провокація, вияв вербальної агресії, примітивної форми афективного мовлення, що не лише дискредитує мовця, знеособлює адресата – реального чи віртуального. Ця лексика з латентним чи відвертим лихослів'ям має намір принизити, образити, зганьбити адресата мовлення різко та цинічно[3].

Пряме моралізаторство та різка заборона призводять до протилежного ефекту, мовленнєва агресія інтонується в підтексті або провокує відверто табуйовані репліки. До царини толерантної мовленнєвої культури не існує коротких стежин, це довгий, але цікавий шлях навчання, засвоєння універсальних знань, оскільки тільки всебічно розвинена особистість здатна як критично оцінювати фейковість спотвореної інформації, так і врівноважено комунікувати. А для цього необхідно мотивувати молодь до читання різностильових текстів, що дає досвід різноаспектного сприйняття.

Радикальний пуризм чи іншомовна надмірність, безумовно, перешкоджають природному розвитку інформаційного суспільства, однак рухливість контактів, своєрідна мовна міграція якнайкраще підтверджують продуктивність інтеграційних процесів, питома вага запозичених слів стимулює інтелектуальні пошуки. Саме тому в процесі викладання мови необхідно застосовувати лексикологічний тренінг, що збільшуватиме кількість одиниць мовленнєвого вжитку, а також універсалізує міждисциплінарний контент.

Ці незначні лінгвістичні спостереження про специфіку розвитку сучасної інформаційної культури, можливо, стали б підґрунтям певних висновкових узагальнень на більш сприятливому соціологічному ґрунті. Проблема загострюється тим, що йдеться про нашу українську мову та нашу українську інформаційну культуру, що перебуває на перехресті різноманітних впливів, експансія яких знову випробовує нас на стійкість.

Література

1. Голдованський Я.П. Словник англіцизмів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника : <http://www.slovnuk.lutsk.ua/>
2. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові / О.М. Сліпушко – Львів : Астролябія, 2003. – 608 с.
3. Форманова С.В. Інвективи в українській мові : дис. ... докт. філол. наук : 10.02.01 / Світлана Вікторівна Форманова / ОНУ імені І.І. Мечникова. – Одеса, 2013. – 450 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ШЛЯХОМ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Ю.В. Воронкова, зав.економічним відділенням, викладач в/к.

Н.С.Коваленко, викладач в/к, голова ЦК

Н.В.Макарова, викладач І к.

Одеський технічний коледж

Сучасний світ є настільки динамічним, що знання і технології оновлюються швидше, ніж життя одного покоління людей. Виникає необхідність у соціально і професійно активній особистості, яка володіє високою компетентністю, професійною мобільністю, самостійністю, вмінням постійно удосконалювати свої професійні навички, професійно реалізовувати подальше творче зростання.

Реформування системи освіти, зокрема створення фахової передвищої освіти, змінює пріоритети її розвитку, які насамперед визначаються процесами формування нових моделей навчання, орієнтованих на досягнення якості освітніх послуг у закладах освіти, з метою здобуття особою високого рівня не тільки наукових, професійних і загальних компетентностей, але й особистих компетентностей необхідних для професійної діяльності в певній галузі.

Компетентнісний підхід - це сукупність загальних принципів визначення цілей, добору змісту освіти, організації освітнього процесу і оцінки результатів освіти, який означає поступову переорієнтацію існуючої освітньої системи з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для активного набуття студентами системи компетенцій. Тому проблема оптимізації професійної підготовки фахівців у системі фахової передвищої освіти є на сьогодні дуже актуальною. Це пов'язано з необхідністю зміцнення авторитету і конкурентоспроможності України на міжнародній арені, про що йдеться у законах України " Про освіту " та «Про фахову передвищу освіту».

Компетенція - це сукупність взаємозв'язаних якостей особи (знань, умінь, способів діяльності, досвіду), відчужена, наперед задана соціальна вимога (норма) до освітньої підготовки особи, яка необхідна для її якісної продуктивної діяльності в певній сфері. Поняття «компетенції» фіксує коло заданих ззовні цілей і способів діяльності, тобто відображує переважно соціальний бік діяльності суб'єкта. Так, у професійній діяльності компетенція суб'єкта визначається посадовими обов'язками й посадовою інструкцією, а в системі освіти цілями навчальної діяльності суб'єкта освіти і навчальним планом.

Система компетентностей в освіті має ієрархічну структуру, основним рівнем якої є формування ключових компетентностей. Ключові компетентності включають: навчальну компетентність (інтелектуальний розвиток особистості та здатність навчатися впродовж усього життя); культурну компетентність (здатність жити та взаємодіяти з іншими в умовах полікультурного суспільства, керуючись національними та загальнолюдськими духовними цінностями); громадянську компетентність (здатність захищати і піклуватися про відповідальність, права, інтереси та потреби людини і громадянина української держави й суспільства); соціальну компетентність (володіння сукупністю засобів, що дають можливість особистості взаємодіяти з різними соціальними групами та соціальними інститутами суспільства); підприємницьку компетентність (володіння засобами, що дають особі можливість ефективно організувати власну трудову й підприємницьку діяльність).

Ефективність підготовки студентів залежить також від формування професійної спрямованості. Вирішення цієї проблеми сприяє забезпеченню готовності майбутніх фахівців до творчої праці, освоєнню і впровадженню інноваційних технологій, сталого розвитку наукового світогляду. Також головним стимулятором мобільності є зміна вимог ринку, яка, з одного боку, спрямовує кваліфікованих працівників на пошук місць кращого застосування своєї праці на робочих місцях з високим творчим змістом і оплатою праці, а з другого - значна частина працездатного населення, яка вивільняється з виробництва і тимчасово не має роботи, мусить проходити професійну перепідготовку. В цих умовах важливим завданням професійної освіти стає формування професійно мобільних фахівців. Важливу роль в цьому процесі відіграє активна інтеграція навчального закладу в професійну діяльність підприємств і організацій під час практичних занять, в період практик, курсового і дипломного проектування з метою набуття практичного досвіду роботи ще під час навчання. Саме тому слід спрямувати навчальний процес не тільки на засвоєння базових знань, а й на набуття потреби, умінь і навичок самостійно засвоювати нові знання та інформацію протягом усього життя й ефективно використовувати їх на практиці. Результатом такої співпраці навчальних закладів з роботодавцями і стане конкурентоспроможний і соціально активний фахівець з високим особистісними і професійними компетентностями, готовий до їх застосування в реальних умовах роботи.

РОЛЬ ОБЛАСНИХ МЕТОДИЧНИХ КОМІСІЙ, ЯК ПРОФЕСІЙНИХ СПІВТОВАРИСТВ, У ПІДВИЩЕНІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА

О.В. Коробкіна, голова обласної методичної комісії економічних дисциплін ЗВО І-ІІ р.а. в Одеській області, викладач-методист економічних дисциплін

**Н.Є. Чеботар, методист, викладач суспільних дисциплін вищої категорії
Одеський технічний коледж**

Головним завданням вищої освіти наразі є підвищення якості освіти. Слід зазначити, що орієнтуючись на формування особистісно орієнтованих фахових компетентностей здобувача освіти, визнання його цінності та необхідності для сучасного суспільства, головна роль відводиться педагогу.[1] Тільки його професійні компетентності формують особистісні компетентності здобувача освіти. Педагог – це головне джерело якості навчання, розвитку та виховання здобувача освіти.

На сьогоднішній день, реформи у системі освіти тісно пов'язані з необхідністю радикальної зміни статусу педагога, його освітніх функцій; змінюються і вимоги до його професійної компетентності, до рівня його професіоналізму. Професійне зростання компетентностей педагога - запорука успіху у підвищенні ефективності освітнього процесу.[1] Але при цьому з'явилися певні претензії до бажаного рівня професійної компетентності викладача, які нерозривно пов'язані з проблемами реформування у будь-якій сфері.

Саме тому, сьогодні, так актуальні питання підвищення кваліфікації викладача, оновлення, або осучаснення, його особистих знань та вмінь. Найбільш дієвим та ефективним потенціалом, необхідним для вирішення цієї проблеми, володіють професійні співтовариства, а саме, обласні методичні комісії предметних дисциплін при Раді директорів ЗВО І-ІІ р.а. Одеської області.

Актуальність діяльності обласних методичних комісій ЗВО І-ІІ рівня акредитації (далі ОМК) підтверджуються принципово новими акцентами освітніх завдань: відмінності попередніх цілей освіти, які ще залишаються пріоритетними з радянських часів («примусити вчитися») та реалій сьогодення («мотивувати до навчання»). Ця неузгодженість породжує необхідність і прагнення педагогів до пошуку таких форм *спільного обговорення нагальних освітніх проблем*, з якими впоратися самотужки досить важко.

Це, перш за все, свобода педагогічної творчості. Звідси і природне прагнення до професійних співтовариств, своєрідним професійним об'єднанням, якою є обласна методична комісія.

Згідно з Положенням про обласну методичну комісію викладачів економіки і фінансів ВНЗ I-II рівнів акредитації в Одеській області[2], ОМК спроможна забезпечити безперервну освіту педагогів застосовуючи низку інструментів: інформування педагогічних кадрів про нові вимоги, що пред'являються до роботи в сучасних умовах, останні досягнення педагогічної науки і практики; підготовка та вдосконалення науково-методичного забезпечення освітнього процесу; виявлення, вивчення і поширення найбільш цінного досвіду педагогічної, інноваційної та іншої діяльності та ін. Уся робота ОМК, усі дії та заходи направлені на підвищення кваліфікації педагога, який потребує навчання при адаптації, навчання за підсумками або перед атестацією, при здійсненні змін.

ОМК з'єднує викладачів області, перш за все методистів, за єдиною метою, створюється осередок однодумців з великим досвідом та кваліфікаційним рівнем. До того ж, методисти є з'єднуючою ланкою не тільки між науковими досягненнями і практикою, але й між поколіннями. Методист — це викладач із відповідною кваліфікацією та педагогічним досвідом, спеціаліст, котрий розробляє і розповсюджує найкращі методи викладання та виховання. [3] Успішний розвиток системи професійного зростання не мислимий без методичної діяльності. Саме на це слід опиратися при проведенні підвищення кваліфікації метою, якої є оновлення застарілих знань, доповнення деяких знань та освітніх технологій новими, більш прогресивними та ефективнішими.

В ОМК входять також викладачі, які не мають великого досвіду викладання, але мають величезне бажання до професійного розвитку. Отже, ОМК – це майданчик, де відбувається передача історичного досвіду від одного покоління до іншого, і у вигляді акумульованого знання передається здобувачам освіти. [4]

Підвищення кваліфікації педагога безпосередньо на базі ОМК без відриву від роботи відбивається на всій діяльності педагога. Воно в більшій мірі, ніж інші форми підвищення кваліфікації, сприяє розвитку педагогічної ініціативи, підвищує його орієнтацію на досягнення високих результатів у навчально-виховній та інноваційній діяльності, допомагає виробленню єдиних ціннісних орієнтирів для усієї спільноти освітян області певного напрямку навчання. До того ж, участь у роботі ОМК сприяє адаптації та соціалізації педагога у співтоваристві освітян. Члени ОМК більше спілкуються між собою, досліджують досвід, обмінюються думками, ініціюють та створюють нові проекти. Це підштовхує педагога до досягнення бажаного професійного статусу

і визнання в колективі. ОМК створює колективний егрегор щодо розуміння можливостей викладача, потребу у професійному розвитку і самоосвіті. Завдяки залученню до обласної професійної спільноти викладачів, педагог *долає можливість відставання, розбіжності між досягнутим рівнем знання і новими вимогами до навчально-виховної роботи.*

Обласна методична комісія викладачів певного предметного напрямку, таким чином, виконує *роль стимулу* в професійному розвитку педагога, сприяє самореалізації, вирішенню особистих професійних проблем, дозволяє досягти більшого задоволення в роботі, робить педагога більш гнучким, пристосованим до зовнішніх змін, конкурентоспроможним. За словами А. К. Маркова: «Підвищення кваліфікації - це до-формування або пере-формування професійної діяльності, професійного спілкування, особистісних якостей, оволодіння новими способами вирішення професійних проблем і новими прийомами професійного мислення, подолання негативних установок і гальмуючих дій минулого досвіду, ...становлення самої людини як суб'єкта підвищення кваліфікації»[5].

Оскільки сьогодні ми спостерігаємо «зсув» вектору в освіті на особистісно та практично орієнтоване навчання переважно інформаційно-комунікативними формами навчання, головна мета ОМК ВЕФ – це створення мотиваційних умов до зростання педагогічної майстерності, виявлення перспективного педагогічного досвіду та розвиток творчого потенціалу кожного педагога шляхом залучення педагогічних працівників до участі у нових та інноваційних формах навчання, безпосередньо навчання інноваційним методам ведення занять, прийняттю відповідальності при виконанні роботи та розуміння своєї значущості. [2]

Досвід роботи обласної методичної комісії викладачів економічних дисциплін по підвищенню професійних компетентностей викладачів коледжів І-ІІ р.а. підтверджує наявність потужного потенціалу колективної роботи ОМК, який спроможний позитивно вплинути на сучасні процеси у вищій освіті. Діяльність обласної методичної комісії можна розглянути за такими елементами: (Рис.1). [6]

Обласна методична комісія як організаційна ланка педагогічного суспільства. Планування роботи ОМК, своєчасне інформування методичних служб коледжів про проведення обласних заходів з інструкціями про проведення, облік відвідувань засідань та заходів ОМК, прозорі результати проведених заходів та їх обговорення із членами ОМК, інформування методичних служб коледжів про результативність задіяних викладачів у роботі ОМК та обласних заходах, звіти про результати роботи учасників ОМК наприкінці року до Ради директорів – ці та інші дії, які виконує ОМК

викладачів економічних дисциплін ЗВО I-II рівня акредитації в Одеській області як *організаційна ланка*.

Рис.1. Структурні елементи діяльності обласної методичної комісії

ОМК викладачів економічних дисциплін є дійсно майданчиком для вироблення і відпрацювання ефективних педагогічних і управлінських технологій. Викладачі економічних дисциплін ОМК віднаходять нові підходи до методичної роботи, які поєднують просвітницьку діяльність та нові методичні прийоми і форми подання економічної інформації для широкого кола здобувачів освіти, чим підвищують свій компетентістний рівень. Прикладом такої форми роботи може бути методичний форум на тему: «Практична цінність економічних знань», проведений групою викладачів різних коледжів м.Одеси на базі ООУН бібліотеки ім. М.Грушевського. [7] Методичний форум поєднав різні форми подання економічних знань: ілюстративно-інформаційну бесіду («Інформаційна екскурсія до професій економічного напрямку»), практичний тренінг («Фінансова грамотність»), інформаційний тренінг («Економічні знання – шлях до успіху у підприємницькій діяльності»). Такий досвід роботи зацікавлює та залучає в економічне коло і здобувачів освіти і педагогів до пошуку нових творчих шляхів самореалізації, що безперечно є елементом підвищення компетентності педагога.

Досвід роботи ОМК викладачів економічних дисциплін показує все більшу активність та зацікавленість викладачів у роботі клубу ОМК «Розумне

та інноваційне суспільство». Виходячи з нових стратегічних напрямків соціально-економічного розвитку економіки та підприємств України, в умовах інтернаціоналізації господарської діяльності та реструктуризації архітектури глобальної економіки головною метою Клубу «Інноваційне та розумне суспільство» є налагодження стійкого взаємозв'язку між теоретичними компетенціями та практичними компетентностями здобувачів освіти ЗВО I-II рівня акредитації Одеської області. У рамках роботи Клубу вирішуються наступні задачі: обговорення актуальних проблем соціально-економічного розвитку; підвищення інноваційної культури, генерування ідей та критичний аналіз ініціатив і гіпотез; розширення кола професійних та соціальних контактів; розвиток в учасників емоційного інтелекту та культури дебатів і дискусій; перевірка набутих компетенцій на практиці (зокрема створення інноваційних проектів, публічних виступів та ораторської майстерності); проведення професійно-орієнтаційної діяльності та консультування з питань кар'єрного розвитку.[8]

Діяльність Клубу побудована таким чином, що керівник та студент (або група студентів), представляючи практично-дослідницький проект, виступають як один колектив, відстоюючи імідж свого коледжу. Колективне обговорення робіт за участю авторитетних експертів, оцінка сумісної роботи і педагога і студента спонукають до серйозного відношення до справи, потребують підвищення свого професійного рівня та викликають корегування підходів до навчально-методичної діяльності. Досвід такої форми навчально-методичної роботи показує великий ресурс розвитку та інноваційної діяльності викладачів ОМК викладачів економіки та фінансів..

Постійно, на кожному засіданні ОМК обговорюються нові положення та закони відносно діяльності фахових коледжів та формуються пропозиції щодо їх реалізації: Положення про дистанційне навчання, Закон України «Про державну мову», Закон України "Про фахову передвищу освіту", Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, Умови ліцензування та акредитації, ролі та місця викладача ЗВО I-II рівнів акредитації у вищій освіті, Положення про ОМК викладачів економічних дисциплін, Положення про студентський економічний клуб «Інноваційне та розумне суспільство», Положення про проведення конкурсу інноваційних проектів; планується і виконується робота по розгляду основних методичних положень з окремих тем економічних дисциплін, запрошуються провідні фахівці Головного управління статистики для обговорення змін у методиці розрахунку економічних звітних показників діяльності підприємств[9], вивчається інноваційний педагогічний досвід викладачів-членів ОМК та інше.

Підтвердження, що обласні методичні комісії виступають *стимулюючим елементом професійного зростання педагога*, є той факт, що з 5-ти викладачів економічних дисциплін, які проходять атестацію у 2020 році, 3-и викладача з різних коледжів області рекомендовані ОМК на підвищення кваліфікаційного рівня достроково. Причому, ці педагогічні працівники є молодими викладачами, членами ОМК економічних дисциплін, які запалились бажанням професійно зростати та навчатися.[10]

Особливої уваги потребує *внутрішня форма підвищення кваліфікації без відриву від практичної діяльності* на базі ОМК. Усім відомі недоліки, пов'язані з підвищенням кваліфікації з відривом від практичної діяльності: часткова втрата годин, брак часу, неякісна результативність та інше. Підвищення кваліфікації на базі ОМК у формі семінарів, круглих столів, практичних тренінгів, коуч-занять, тощо із провідними фахівцями науки та бізнесу дають змогу якісно підвищити кваліфікацію серед своїх колег, конкуруючи за отримання підвищеної похвали, балу тощо. Такі заняття, окрім іншого, сприяють розвитку здорового змагального духу між педагогами, оцінки реальних можливостей щодо сприйняття нової інформації, «оголення» дійсних проблем педагога. Наприклад, методико-практичний семінар-тренінг на тему: «Персональний сайт – ефективний освітній інструмент сучасного викладача» у рамках роботи обласної методичної комісії викладачів економічних дисциплін показав, що більшість викладачів недосконало володіють комп'ютерною грамотністю. Результатом опанування програми методико-практичного семінару-тренінгу стало створення та наповнення персонального сайту викладача, що значно підвищить професійну компетенцію викладача; формування навичок медіа-освіти; ознайомлення з інноваційними сучасними інноваційними освітніми інструментами; набуття вмінь використання інформаційно-комп'ютерних технологій для організації сучасних форм навчального процесу (дистанційної, інклюзивної, дуальної та комбінованої). Коуч-тренер Перетяка Н.О. показала, як застосування персонального сайту викладача може активізувати навчальний діалог зі студентами, покращити засвоєння матеріалу, сприяти активізації самостійної роботи студентів, прищепити інтерес до науково-дослідної роботи, спонукати студентів до виховних заходів, раціонально та продуктивно використовувати час при використанні класичних та нових форм навчання, перетворити аудиторні заняття в пізнавальну гру.[11]

Створення умов педагогічної творчої активності викладача є тим варіантом «організації професійної діяльності вчителя, який на реально доступному рівні.....забезпечує безперервне зростання загальної і професійної культури педагога, його активної пошукової діяльності по підвищенню ефективності навчально-виховного процесу.»[12] Результатом створення таких

умов є активна участь викладачів ОМК ВЕФ у щорічних педагогічних конференціях. Щорічна кількість учасників фахових конференцій збільшується (з 13 у 2018 році до 29 учасників у 2020 році)[13]. Кожен член ОМК може взяти участь в обговоренні нагальних питань та виступити із пропозиціями щодо їх рішення. Так, за результатами проведених педагогічних конференцій викладачів економіки та фінансів ЗВО I-II рівня акредитації Одеської області були створені збірники статей[14][15], а за результатами матеріалів обласних педагогічних конференцій збірники «Методичні пропозиції та рекомендації щодо впровадження дистанційного навчання у коледжах та технікумах Одеської області»[16] та «Методичні пропозиції та рекомендації щодо формування внутрішньої системи забезпечення принципів академічної доброчесності у коледжах Одеської області»[17].

Міжвузівські сумісні проекти з ЗВО III-IV рівня акредитації, організаціями бізнес-структур, галузевими фахівцями, творчими людьми інших професій, тощо є особливим елементом роботи ОМК, де з'єднується наука та практика, де наочно відбувається спадкоємність знань. Сумісні проекти роблять необхідністю зростання професійної компетентності викладача ЗВО I-II р.а., і являються поштовхом до педагогічної самоосвіти. Прикладами такого роду співпраці можуть стати проведені на базі ОМК викладачів економіки міський Міжвузівський студентський круглий стіл на тему: "Національні особливості реклами", міський Міжвузівський науково-практичний семінар «Проблеми енергозбереження та нові технології»[18], обласний Міжвузівський економічний конкурс «Секрети міжнародної торгівлі», обласна Міжвузівська ділова гра «Секрети успішного менеджменту»[19], та інші[20].

Саме участь у роботі ОМК формує якісне ставлення викладача до соціальних потреб сучасної освіти. У колективних роботах зі студентами, у підготовці студентів до занять змагального характеру, у керуванні проектно-дослідницькими роботами студентів, тощо, *постає потреба у підвищенні особистісних професійних компетенцій педагога.*

Висновки. Обласні методичні комісії викладачів певних предметних дисциплін, перш за все, необхідно розглядати як *важливу складову* безперервної освіти педагогічних працівників, як систему підвищення їх професійної кваліфікації. Роль ОМК у сучасних умовах - умовах фахової передвищої освіти – ще більше актуалізується: вона повинна сприяти та створювати систему взаємопов'язаних дій та заходів, націлених на всебічне підвищення компетентності педагога.

Наразі постала нагальна потреба у підтримці та підсиленні роботи ОМК. Інструменти для моніторингу оцінки та якості роботи ОМК прозоро виписані у Положенні про ОМК: наочний звіт про проведення та результативність заходів; активність учасників ОМК; дані про досвід роботи викладачів ЗВО,

розповсюджений через ОМК; дані про відвідування та участь у заходах ОМК викладачів ЗВО, тощо[2]. Обласні професійні співтовариства викладачів предметних дисциплін Одеської області мають потужний потенціал для створення та оновлення навчально-методичної бази у рамках Ради Директорів I-II р.а. Вони можуть бути задіяні для створення контрольних завдань для оцінювання рівня знань студентів за обов'язковими дисциплінами при проведенні акредитації спеціальності (освітньої програми), створювати друковані та електронні навчальні посібники, підручники, навчально-методичні, науково-популярні та інші розробки для здобувачів освіти усіх коледжів I-II р.а.

Але існують проблеми, які неможливо замовчувати. На даному етапі освітніх реформ педагогічні працівники коледжів I-II р.а. виконують вимоги по усім видам діяльності вищої школи. У залік роботи педпрацівника входять наукові праці, надруковані у міжнародних збірниках, міжнародні та Всеукраїнські конкурси (лише призові місця), посібники тощо [21]. Але робота викладача, яка стосується внутрішньої діяльності обласних професійних співтовариств ЗВО I-II р.а. не враховується і, таким чином, нівелюється. Великий обсяг роботи залишається неврахованим умовами ліцензування. Тим самим, підривається доцільність обласної науково-методичної та навчально-виховної роботи. Так, результати роботи по обласним та міжвузівським заходам: олімпіадам, конкурсам, круглим столам тощо, не зараховуються у результати професійної діяльності педагогічного працівника ЗВО I-II р.а.

На даний момент статутні документи Ради ректорів ВНЗ III-IV р.а. Одеського регіону та Ради директорів ЗВО I-II р.а. є застарілими, не розкривають ролі та значення ОМК у час епохальних змін в освіті, і навіть не закріплені нормативними документами. Викладачі-члени ОМК не відчують зацікавленості методичної служби коледжів в участі роботи ОМК, наслідком чого є неувага до потреб викладачів, які їдуть до ОМК у місто Одесу з районів: адміністрація відрядження не оформлює – викладач їде за свій рахунок, та ще й подекуди бере на себе витрати щодо студента; деколи спостерігається у нешанобливому ставленні адміністрації деяких коледжів до діяльності ОМК, що відбивається на небажанні замінити викладача-члена ОМК на час роботи ОМК; не відбувається стимулювання роботи членів ОМК та оцінка його досягнень.

Тому пропонуємо, для подальшого визнання ефективності діяльності ОМК предметних дисциплін ЗВО I-II р.а. Одеської області та затвердження її як *важливої складової* безперервної освіти педагогічних працівників, як систему підвищення їх професійної кваліфікації, нормативно закріпити роль та значення ОМК в системі Ради директорів; винести на детальний розгляд Ради директорів та Ради ректорів питання про зарахування результатів професійної

діяльності викладачів-членів ОМК, яка застосовується до визнання кваліфікації, відповідної спеціальності. Для оприлюднення результатів поточної роботи ОМК, зберігання нормативної бази даних, навчально-методичних та інших матеріалів розробити на платформі офіційного сайту Ради директорів сторінки ОМК предметних дисциплін.

Вважаємо участь педагога у діяльності ОМК повинна гідно оцінюватися за результатами діяльності педагога, заохочуватись та підтримуватись адміністрацією коледжів та Радою директорів.

Думка К. Ясперса залишається актуальною і сьогодні: «Розвиток - це рух вперед і всупереч власній інерції...заради самого себе - самовдосконалення, самореалізації, самозміни!»[5].

Список літератури

1. Яговкина Г.В., Роль методического объединения в обеспечении профессионального роста педагогов. - URL: <https://екатеринбург.рф/file/c76ec2d0be86b2f>
2. ПОЛОЖЕННЯ про обласну методичну комісію викладачів економіки і фінансів ЗВО I-II рівнів акредитації в Одеській області від 15.09.2018 р.
3. Методист — Вікіпедія.- URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki>
4. Миссия современного методиста. Блог Виктории Якубиной, методиста ГАОУ ПО г. Севастополя "Институт развития образования". - URL: <http://yakubina.blogspot.com/2017/12/blo>
5. Elena Mednik. PROFESSIONAL COMMUNITIES AND THEIR ROLE IN THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS. UDC 37.018.46// Профессиональное образование в России и за рубежом. 2 (18) 2015. -82 с. URL:<https://cyberleninka.ru>
6. Тематичний збірник доповідей інформаційного тренінгу для викладачів економіки та фінансів ВНЗ I-II рівнів акредитації Одеської області, які проводять профорієнтаційну роботу. МЕТОДИЧНИЙ ФОРУМ «Практична цінність економічних знань»// Бібліотечка обласної Методичної комісії викладачів економіки та фінансів ВНЗ I-II рівнів акредитації Одеської області. Рекомендовано радою обласної методичної комісії викладачів економіки та фінансів ВНЗ I-II рівнів акредитації Одеської області. Протокол № 2 від 25.10.2017 року.
7. Студентський економічний клуб "Інноваційне Та Розумне Суспільство". Сайт ОТК ОНАХТ - URL: <https://otfk.od.ua/news/>
8. Лекція з питань організації роботи державної статистики. Сайт ОТК ОНАХТ - URL: <https://otfk.od.ua/news/>
9. Звітні дані обласної методичної комісії викладачів економіки та фінансів ЗВО I-II р.а. Одеської області до методичної служби Ради директорів від 20.02.2020

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ.

**Н.Є.Замошнікова, викладач в/к.
Одеський технічний коледж**

Компетентність - це професіоналізм чи багатий досвід?

Компетентнісний підхід є важливою умовою якісної освіти фахівця будь-якого профілю. Сьогодні майбутній фахівець має володіти цілою низкою навичок, які сприятимуть його професійній діяльності. Наявність лише глибоких теоретичних знань не є запорукою успіху. Сучасний ринок праці зацікавлений у фахівцях здатних застосовувати свої теоретичні знання на практиці, освоювати та впроваджувати новітні технології, формулювати проблеми та гіпотези. Серед особистих якостей, які впливають на успішність кар'єри молодих спеціалістів, виділяють креативне мислення, вміння аргументувати свою точку зору, вміння спілкуватися, здатність до самореалізації та вдосконалення. Отже, основними критеріями розвитку особистості в сучасному світі не є знання та навички а є компетентності.

При підготовці сучасного фахівця в будь-якій галузі не останню роль відіграє іноземна мова. Бо саме вона є засобом міжнародного спілкування здатним розширити та реалізувати всі аспекти професійної діяльності сучасного фахівця. У школі іноземна мова сприяє розвитку комунікативної, інформаційної, соціокультурної та інших компетенцій. Головною метою вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі є формування комунікативної компетентності. Комунікативна компетентність складається із здібностей прогнозувати комунікативну ситуацію, програмувати процес спілкування та керувати комунікативною ситуацією.

Молодий фахівець повинен швидко орієнтуватися у вирі інформації, бути здатним сприймати та обробляти інформацію, давати їй належну оцінку. Тому в процесі навчання важливо використовувати комунікативні задачі, пов'язані з пошуком та аналізом інформації та представленням її різними способами у формі презентації або дискусії.

При формуванні комунікативної компетентності важливо урізноманітнити подачу навчального матеріалу за допомогою різних методів та умов.

Першою умовою формування англомовної комунікативної компетентності студентів є використання комплексу тематично організованих автентичних матеріалів лінгвосоціокультурного характеру. Тематика цього

комплексу має охоплювати всі сфери спілкування (особистісну, публічну, освітню).

Другою умовою ефективного формування англomовної комунікативної компетентності є вивчення англійської мови у взаємозв'язку з блоком технічних дисциплін. Метою навчання цих дисциплін, так само як і англійської мови, є розвиток і навчання студентів. Але найголовнішим є те, що ці дисципліни дозволяють здійснити принцип міжпредметної інтеграції, який реалізується на процесуальному і психологічному рівнях.

Третьою умовою формування англomовної комунікативної компетентності є інтерактивне включення студентів в англomовну комунікацію на основі використання методів і прийомів контекстно-комунікативної технології. Контекстно-комунікативна технологія навчання орієнтована на створення, мовного середовища, яке активно включає студентів в англomовну комунікацію. У контексті цього питання особливе значення має діалог, оскільки доведено, що оволодіння іноземною мовою, формування ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів найефективніше відбувається в процесі зіставлення ними різних смислових позицій, тобто в умовах лінгвосоціальної взаємодії, міжособової комунікації, що реалізується у формі діалогу.

Четвертою умовою ефективного формування комунікативних умінь майбутніх вчителів англійської мови є формування мотивації студентів. Потреби студентів є першопричиною комунікації. Процес задоволення потреб передбачає декілька етапів: мотивацію, навчально-пізнавальну діяльність, модальне або дистальне спілкування. Найголовнішим етапом є мотивація, оскільки саме вона визначає мовленнєву активність студентів.

Мотивація залежить від умов діяльності, які можуть впливати на її характер. Ефективність взаємовпливу, а отже, і посилення мотивації відбувається за умови спільної діяльності викладача і студентів.

Сьогодні в методичній науці акцентується увага на «мотивації інтеграції» та інструментальній мотивації, де перша визначається бажанням студента інтегруватися в англomовну культуру, а друга - прагненням вивчати мову заради професійної кар'єри. У першій мотивації пізнавальна діяльність є засобом досягнення мети, а в другій вона сама є метою, яка відображає взаємозв'язок інтересу та потреби в оволодінні іноземною мовою.

Ефективному формуванню англomовної комунікативної компетентності студентів сприяє використання загальних фраз іноземною мовою у реальних ситуаціях спілкування під час занять з культури спілкування, культурології, країнознавства тощо. Спочатку можуть виникнути труднощі, які свідчать про те, що студенти, не маючи досвіду практичного застосування англійської мови в реальному житті, не можуть відразу перенести знання, яких вони набули на заняттях з іноземної мови, в іншу площину - до реальних ситуацій спілкування

у процесі спільної діяльності. На психологічному рівні ми також вбачаємо позитивний вплив інтеграції в оволодінні англomовною комунікативною компетентністю. Адже під час навчання загальноосвітніх дисциплін студенти позбавляються однієї з головних психологічних перешкод у навчанні англійської мови - відчуття страху за неправильно сказане слово. У цьому випадку мотиваційна готовність студентів до спілкування зростає. Вивчення англійської мови у взаємозв'язку з блоком культурологічних і гуманітарних дисциплін відбувається за допомогою: включення навчального матеріалу іншого предмета у розповідь викладача; бесіди з відтворенням знань з іншого предмета; розв'язання кросвордів міжпредметного змісту; доповіді студентів за матеріалом іншого предмета; роботи з підручниками декількох предметів на занятті.

Таке навчання створює атмосферу взаємодії викладача і студентів, дає змогу майбутнім вчителям англійської мови практично розвивати свої здібності у реальній життєвій ситуації. Метод ситуативного включення студентів у діалог обов'язково має бути присутнім у навчальному процесі. У діалозі студенти, як правило, обмінюються не навчальною, а лінгвосоціокультурною інформацією, тому що ситуації соціальних взаємовідносин наближені до культурної та професійної реальності.

З огляду на те, що студенти технічних закладів мають небагато предметів, які сприяють формуванню комунікативної компетентності, вивчення іноземної мови може допомогти майбутнім фахівцям отримати комунікативні навички. З появою та впровадженням новітніх технологій у навчальний процес підручник залишається головним джерелом навчання. Тому для студентів технічних спеціальностей важливо використовувати методичне забезпечення націлене на формування комунікативної компетентності.

Висновки. У сфері підготовки студентів у навчальних закладах в останні роки відбулися зміни, зумовлені появою нових стандартів, навчальних планів і програм. Головною метою у викладанні англійської мови стає формування у студентів комунікативної компетентності, що розуміється як здатність спілкуватися англійською мовою в межах сфер, тем і ситуацій, використовуючи відповідний мовний і мовленнєвий матеріал. Підвищення ефективності процесу формування англomовної комунікативної компетентності студентів визначається дотриманням певних умов лінгвосоціокультурної спрямованості, серед цих умов найважливішими є такі, як: 1) використання комплексу тематично організованих автентичних матеріалів лінгвосоціокультурного характеру; 2) вивчення англійської мови у взаємозв'язку з блоком технічних дисциплін (принцип міжпредметної інтеграції); 3) інтерактивне включення в англomовну комунікацію на основі використання методів і прийомів

контекстно-комунікативної технології; 4) формування мотивації студентів; 5) створення сприятливого соціально-психологічного клімату.

Список використаної літератури:

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека в освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. - К.: "К.І.СЛ 2004. - 112 с.
2. Акмалдінова О.М. Лінгвосоціокультурний аспект навчання іноземним мовам / О.М. Акмалдінова // Нові технології навчання: наук.-метод, зб. / ред. кол. О.П. Гребельник [та ін.]. - Кв 2010. - Вип. 61. - С. 78-83.
3. Формування англомовної комунікативної компетентності студентів в умовах лінгвосоціокультурного підходу / І.О. Пахомова / Я.С. Сенченко
4. Формування комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей в умовах компетентнісного підходу / С. Вадаська
5. Квасова О.Г. Сучасні підходи до контролю та оцінювання іншомовної міжкультурної компетентності / О.Г. Квасова // Іноземні мови. - 2012. - № 3. - С. 50-57.

СУЧАСНИЙ ВИКЛАДАЧ І ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ, РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА.

**А.О. Ряба, викладач циклової комісії «Іноземних мов»
Одеський технічний коледж**

На матеріалі вивчення психологічної літератури конкретизовано теоретичний і практичний внесок науковців із означеної проблематики. Розкрито специфіку педагогічної діяльності викладача, яка вирізняє її з-поміж інших видів діяльності. Здійснено кластерний аналіз професійно значущих компетентностей і компетенцій педагога в їх ієрархічному взаємозв'язку і взаємозумовленості.

Розбудова української держави, соціальна відкритість ринкових відносин детермінували пошук нової стратегії розвитку системи освіти, зумовили суттєві зміни її пріоритетів і цінностей у напрямку поєднання традицій, досвіду й інновацій. Окрім цього, це стимулювало також подальший пошук засобів, способів і шляхів професійного становлення майбутніх фахівців.

В умовах педагогічної освіти професійний розвиток сучасного фахівця становить багатовимірний циклічний процес якісних змін з урахуванням парадигмальних позицій педагогічної інноватики. на основі використання новітніх підходів, моделей і форм підвищення кваліфікації, що ґрунтуються на

принципах неперервності, гнучкості, відкритості, диференційованості, трансформації у сферу освітніх послуг.

Новим концептуальним орієнтиром модернізації системи педагогічної освіти є компетентнісний підхід, що забезпечує цілісність, неперервність зростання викладача. Професійна компетентність є підвалиною педагогічної майстерності, оскільки спрямованість і професійні знання становлять той кістяк високого професіоналізму в діяльності, який забезпечує цілісність системи, що самоорганізується [4, с. 25, 27].

Професійно-педагогічну компетентність сучасного викладача визначаємо як інтегральну характеристику особистості, що включає комплексне поєднання ґрунтовних, систематичних, поліфункціональних знань, професійнопедагогічних ціннісних орієнтацій, акмеологічних інваріантів, зокрема спеціальних педагогічних здібностей, властивостей, особистісних якостей (темпераменту, інтелекту, нахилів, переконань, потреб, настанов) тощо, акмеологічної професійної позиції, які забезпечують професійний розвиток викладача шляхом формальної, неформальної, інформальної освіти, готовність здійснювати інноваційну високопродуктивну професійно-педагогічну діяльність у сучасних соціокультурних умовах. Причому готовність педагога до професійно-педагогічної діяльності проявляється в його внутрішній активності долати певні протиріччя та творчій реалізації професійних планів і програм. Професійно-педагогічна компетентність виступає складовою професіоналізму діяльності і професіоналізму особистості, тобто інтегрованим показником діяльнісної та індивідуально-особистісної сфери педагога, для якого важливо в умовах гііслядипломної освіти не стільки оволодіти системою професійно-особистісних знань, умінь і навичок, скільки вміти майстерно мобілізувати їх у певній ситуації для творчо-продуктивного розв'язання завдань на рівні професійних стандартів. Для сучасного фахівця важливо оволодіти навичками управління знаннями, тобто навичками отримання знань. їх створення, організації і ціннісного використання. Адже компетентна дія без компетентного знання неможлива.

Готуючись до кожного заняття, викладач має ретельно обміркувати форми роботи, завдяки яким студенти краще засвоюють основний зміст теми, удосконалюють свої вміння, опановують різні види діяльності, і, як результат, посилюється формування певних якостей майбутнього фахівця та громадянина. Уміння бачити й формувати педагогічні завдання на основі аналізу педагогічних ситуацій і знаходження оптимальних способів їхнього вирішення є свідченням професіоналізму викладача у педагогічній діяльності. Але заздалегідь описати всі можливі ситуації, що виникають у викладача в процесі роботи зі студентами, неможливо. Приймати рішення доводиться щораз у новій ситуації, тому кожен викладач починає усвідомлювати необхідність

особистістю!" та професійної абілітації (від фр. ..habile" - вправний, спритний; здобуття кваліфікації, що відповідає сучасним вимогам) для внесення коректив у свою діяльність або вироблення принципово нової індивідуальної педагогічної траєкторії.

Для аналізу педагогічної діяльності поставлені наступні завдання:

1) проаналізувати ступінь вивчення проблеми педагогічної діяльності викладача у працях психологів і педагогів;

2) дослідити специфіку педагогічної діяльності викладача.

Сучасному педагогу для ефективного виконання педагогічних функцій важливо усвідомлювати структуру педагогічної діяльності та її основні компоненти, уміти вдосконалювати свої педагогічні дії та професійно важливі вміння, розвивати психологічні якості, необхідні для своєї професійної реалізації. Цей аспект педагогічної діяльності привертав увагу чималій кількості науковців [11: 18 та ін.]. На думку [5], кожен компонент педагогічної діяльності у своїй внутрішній основі містить творчий елемент, що відображає комбінування методів і засобів навчання й вибір форм його організації. Щоб отримати новий результат - навчити студентів - кожен викладач спочатку здійснює пошук матеріалу, накопичує знання, що можуть стати основою для визначення тенденції, закономірності або гіперформулювання проблеми, узагальнює їх. а потім приймає рішення щодо реалізації в конкретній формі та здійснює контроль (перевірку). Даючи нові знання студенту, викладач посилює його віру у свою здатність до відкриттів. Викладач навчає студентів висловлювати здогадку або припущення, перевіряти свою інтуїцію, спрямовує на подальший логічний аналіз висунутої ідеї. Він формує у студентів впевненість у своїх силах, віру у свою здатність вирішувати задачі через демонстрацію в процесі навчання позитивних емоцій (здивування, радості, симпатії, переживання успіху тощо). Викладач тренує у виробленні можливих рішень (припущень), результатом чого стає суттєве підвищення показників швидкості (кількісна характеристика продуктивності - число продуманих варіантів), гнучкості (кількість якісно різних категорій, до яких може бути віднесена кожна відповідь) й оригінальності (показник, протилежний частоті цієї відповіді у стандартній вибірці досліджуваних) мислення. Він усіляко стимулює прагнення студента до самостійного вибору цілей, задач і засобів їхнього вирішення.

Демократизація суспільства зумовила перехід до нової моделі вищої освіти, яка орієнтована на диверсифікацію освітніх програм вищої освіти, активізацію інноваційних процесів в освітянській галузі, індивідуалізацію навчального процесу, міждисциплінарну інтеграцію, зміну запитів ринку праці тощо. Відтак, постала необхідність адаптації вузів до ринкового середовища через запровадження системи професійної підготовки і професійної мобільності

конкурентоспроможних фахівців. Це, у свою чергу, докорінно змінює функції викладача вищої школи, орієнтує його діяльність на створення умов для формування в них потреб і здібностей суб'єкта навчального процесу, забезпечення норм усіх форм суспільної свідомості, вимагає від викладача високої кваліфікації не лише за спеціальністю, а й педагогічної [6, с. 349].

Інформатизація освіти в Україні є одним із пріоритетних напрямів реформування. Охоплює три взаємопов'язаних процеси:

а) медіатизацію (лат. *mediatus* - посередник) - удосконалення засобів збирання, збереження і поширення інформації;

б) комп'ютеризацію - удосконалення засобів пошуку та оброблення інформації;

в) інтелектуалізацію - розвиток здібностей, сприйняття і продукування інформації, тобто підвищення інтелектуального потенціалу суспільства, в т. ч. використання засобів штучного інтелекту.

У широкому розумінні - це комплекс соціально-педагогічних перетворень, пов'язаних з насиченням освітніх систем інформаційною продукцією, засобами й технологією, у вузькому - впровадження в заклади системи освіти інформаційних засобів, що ґрунтуються на мікропроцесорній техніці, а також інформаційної продукції і педагогічних технологій, які базуються на цих засобах.

Однією із найістотніших складових інформатизації вищих навчальних закладів є інформатизація навчального процесу - створення, впровадження та розвиток комп'ютерне орієнтованого освітнього середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів і технологій. Головною її метою є підготовка фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного суспільства, комплексна перебудова педагогічного процесу, підвищення його якості та ефективності.

Розширення сфери застосування електронно-обчислювальних машин ЕОМ та їх периферійного обладнання зумовило появу поняття «нова інформаційна технологія» (НІТ), яке є синонімом поняття «комп'ютерна технологія» (КТ). НІТ передбачає використання усього різноманіття сучасних пристроїв оброблення інформації, в т. ч. ЕОМ, їх периферійного обладнання (відеоматеріали, принтери, пристрої для оброблення даних з графічної і звукової форми).

Впровадження в навчальний процес інформаційних технологій супроводжується збільшенням обсягів самостійної роботи студентів, що потребує постійної підтримки навчального процесу з боку викладачів.

Важлива роль належить консультаціям, які зберігаються як самостійні форми організації навчального процесу і водночас є елементами інших форм навчальної діяльності (лекції, практики, семінари, лабораторні практикуми). З

використанням інформаційних технологій можливості організації самостійної роботи студентів розширюються. Самостійна робота з дослідницькою і навчальною літературою на паперових носіях зберігається як важлива ланка самостійної роботи студентів загалом.

Організація самостійної роботи з допомогою інформаційних технологій має низку переваг:

- забезпечує оптимальну для кожного конкретного студента послідовність, швидкість сприйняття матеріалу, можливість самостійної організації чергування вивчення теорії, розбору прикладів, методів розв'язання типових задач тощо;

- формує навички аналітичної і дослідницької діяльності;

- забезпечує можливість самоконтролю якості здобутих знань і навичок;

- заощаджує час студента, необхідний для вивчення курсу.

Використання інформаційних технологій у навчальному процесі впливає на характер навчально-пізнавальної діяльності студентів, активізує самостійну роботу студентів з різними електронними засобами навчального призначення. Найефективнішим є застосування інформаційних технологій для відпрацьовування навичок і умінь, необхідних для професійної підготовки.

Інформатизація освіти спрямовується на формування та розвиток інтелектуального потенціалу нації, удосконалення форм і змісту навчального процесу, впровадження комп'ютерних методів навчання та тестування, що надає можливість вирішувати проблеми освіти на вищому рівні з урахуванням світових вимог.

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є нові комп'ютерні технології. Прикладом успішної реалізації ІКТ стала поява Інтернету - глобальної комп'ютерної мережі з її практично необмеженими можливостями збирання та збереження інформації, передавання її індивідуально кожному користувачеві.

Потрібно підкреслити, що використання засобів мультимедіа в освітньому процесі сприяє:

- підвищенню мотивації студентів до навчання;

- реалізації соціальної мети, а саме - інформатизації суспільства;

- інтенсифікації процесу навчання;

- розвитку особистості студента;

- розвитку навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом;

- підвищенню ефективності навчання за рахунок його індивідуалізації.

Застосування комп'ютерів в освіті привело до появи нового покоління інформаційних освітніх технологій, що дали змогу підвищити якість навчання, створити нові засоби впливу, ефективніше взаємодіяти педагогам зі студентами. На думку багатьох фахівців, нові інформаційні освітні технології

на основі комп'ютерних засобів дають можливість значно підвищити ефективність навчання. Діяльність викладача має високу соціальну значущість і займає одне з центральних місць у державотворенні, формуванні національної свідомості й духовної культури українського суспільства. У сучасну епоху викладач повинен одночасно бути: викладачем (передає знання, стимулює активність студентів, формує навички та вміння); вихователем (здійснює всебічний розвиток особистості студента, формує професійні й психологічні якості); ученим (здійснює наукові пошуки в галузі дисципліни, яку викладає); менеджером (організовує аудиторні заняття, стимулює й контролює самостійну роботу студентів); експертом і консультантом (допомагає студенту орієнтуватися у світі наукової інформації). Визначення і ґрунтовний опис компетентнісного підходу, використання технології кластерного аналізу досліджуваних об'єктів (метакомпетентностей, предметних компетентностей, компетенцій) уможлиблює більш детальне вивчення ієрархічної структури професійно-педагогічної компетентності сучасного фахівця для розробки і подальшого впровадження в систему освіти. Тобто, компетентним педагогом вважаємо того, хто завдяки мобілізованим достатнім знанням, умінням, спеціальним професійним здібностям, особистісним якостям спроможний успішно здійснювати інноваційну професійно- педагогічну діяльність в сучасних соціокультурних умовах. Від набутого і вдосконаленого в системі педагогічної освіти рівня професійно-педагогічної компетентності педагога, його професійної відповідальності, творчості та ініціативи безпосередньо залежить формування нового громадянина держави, патріота з активною життєвою позицією, загальною культурою, багатою мовною картиною світу.

Література

- 1.Адольф В.А. Профессиональная компетентность современного учителя: монография / Владимир Александрович Адольф. - Красноярск: КРУ. 1998. - 309 с.
- 2.Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии / Владимир Павлович Беспалько. - М.: Педагогика, 1989. - 190 с.
- 3.Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования: Монография / Евгения Васильевна Бондаревская. - Ростов-на-Дону: Изд-во РГПУ, 2000. - 320 с.
- 4.Педагогічна майстерність : підручник /І.А. Зязюн. Л.В. Крамугценко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред.. І.А. Зязюна. - 3-те вид., допов. і переробл. - К.: СПД Богданова А.М., 2008. - 376 с.
- 5.Галузинський В.М., Євтух М.Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. пос. / Володимир Михайлович Галузинський. Микола Борисович Євтух К.: ШТЕЛ,1995.-168 с.

6. Громкова М.Т. О педагогической подготовке преподавателя высшей школы / Майя Тимофеевна Громкова // Высшее образование в России. - 1994. - № 4. - С. 105-108.
7. Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно-зорієнтованої освіти : модульний посібник / Автори-упорядники: П.І Матвієнко. 11.1. Білик. О.О. Новак. - Полтава: ГІОППО, 2006.-292 с.
8. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти / Наталія Василівна Гузій. - К.: І ПУ, 2004. - 243 с.
9. Есарева З.Ф. Взаимодействие научной и педагогической деятельности преподавателя университета: Автореф. дис... д-ра пед. н. / З.Ф. Есарева. - Л., 1975. - 20 с.
10. Кирдянкина С.В. Научно-методическое сопровождение профессионального роста учителя: Автореф. дис... канд. пед. н.: 13.00.08 - теория и методика профессионального образования / Кирдянкина Светлана Владимировна // Дальневосточный гос. гуманитарный ун-т. - Хабаровск, 2011. - 27 с.
11. Кузьмінський А.І. Післядипломна педагогічна освіта: теорія і практика: Моногр. / А.І. Кузьмінський. - Черкаси: Вид-во ЧДУ, 2002. - 288 с.
12. Кухарев Н.В. На пути к профессиональному совершенству / Николай Васильевич Кухарев. - М.: Просвещение, 1990. - 159 с.
13. Крягжде П. Психологическое формирование профессиональных интересов / П. Крягжде.-Вильнюс: Мокслас, 1981. - 196 с.

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ КУЛЬТУРОЛОГІЇ

**Є.І. Колесник, викладач вищої категорії Зарубіжної літератури та Культурології
Механіко-технологічний коледж**

Поняття «формування» у педагогіці розглядається як результат розвитку людини, пов'язаний з цілеспрямованими змінами через виховання, освіту і навчання.

Головна мета української системи освіти - створення умов для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України.

Система освіти має забезпечити формування особистості професіонала-патріота України, підготовленого до життя і праці у ХХІ столітті".

Процес формування у студентів професійної компетентності, як інтегрованої системи професійних знань, умінь, навичок фахівця та його особистісних якостей, відбувається поступово упродовж як всього періоду навчання, так і всього життя. Завдяки використанню компетентісно орієнтованих, інтерактивних технологій поглиблюється рівень оволодіння

відповідними здібностями. Студент, який поступово починає відчувати себе суб'єктом процесу навчання, використовуючи весь комплекс вмінь, накопичує досвід у спілкуванні, привчається ефективно працювати у групі, колективі, вчиться співвідносити та гармонізувати власні інтереси з інтересами інших.

Велике значення для формування професійних та комунікативних компетенцій студентів має застосування інтерактивних технологій, проведення ділових ігор, тренінгів.

Найпоширеніше використання серед викладачів знайшли рольові ігри.

Щоб активізувати навчальну діяльність в ході викладення лекційного матеріалу, практикуємо моделювання різноманітних виробничих ситуацій.

Основний метод, який використовують викладачі під час викладання лекційного матеріалу - це метод бесіди пояснення, тобто відбувається постійне живе спілкування зі студентами, обмін інформацією та досвідом, а це і є не що інше, як тренінг - запланований процес, призначений дати або поновити знання та навички і перевірити ставлення до проблеми. Під час здійснення контролю і систематизації знань отриманих студентами, найкращий ефект дає застосування методу мозкової атаки, серед переваг якого є активізація уяви і творчих можливостей студентів та можливість за короткий час зібрати максимальну кількість думок щодо об'єкту вивчення.

Важливим засобом для розвитку творчих здібностей студентів, майбутніх спеціалістів, - це успішне адаптування до нових умов життя, гармонійно та безконфліктно взаємодіяти в конкретному середовищі, необхідно, щоб процес розвитку здібностей, якостей та умінь відбувався в освітньому просторі ЗВО систематично і планомірно шляхом їх залучення до науково-дослідної роботи та участі в науково-практичних і науково-теоретичних конференціях.

Під час підготовки виступів студенти готують різноманітний ілюстративний матеріал, фото- та відеоматеріали, їх виступ завжди мають табличний та графічний супровід.

Невід'ємною частиною навчально-виховного процесу є формування фахової майстерності викладачів та методичне обслуговування навчально-виховного процесу.

Студентський вік - це головний період для розвитку основних соціогенних і професійних компетенцій людини, а саме:

- формування професійних, світоглядних і громадських якостей майбутнього фахівця;
- розвиток професійних здібностей як передумови подальшої самостійної професійної творчості;
- ставлення інтелекту і стабілізація рис характеру;
- перетворення мотивації та всієї системи ціннісних орієнтацій;
- формування соціальних цінностей у зв'язку з професіоналізацією.

Тому сьогодні на тлі зростаючої конкуренції освітніх послуг, загострення демографічної ситуації в країні підвищується значущість свого потенціалу. А завданням кожного навчального закладу є не просто надати студентові певний набір знань, а сформувати у них повагу до обраної професії, вироблення необхідних для неї рис, умінь і навичок, розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ І САМОКОНТРОЛЮ У НАВЧАННІ

**В.В. Ольховська, викладач вищої категорії Української мови та літератури
Механіко-технологічний коледж**

Методи усного контролю. Усний контроль здійснюється насамперед шляхом індивідуального і фронтального опитування на заняттях.

Методи машинного контролю. Є кілька видів програм для контролю, зокрема контрольні, навчально-контрольні і програми-тренажери.

Методи письмового контролю. У процесі навчання методи письмового контролю передбачають проведення контрольних робіт, письмових заліків, написання творів. Подібні роботи можуть бути як тривалими, так і короткочасними.

Метод кейса. Завдання викладача у разі застосування методу кейса полягає в доборі відповідного реального матеріалу, а студенти мають розв'язати поставлену проблему й одержати реакцію оточення (інших студентів і викладача) на свої дії. При цьому потрібно розуміти, що можливі різні шляхи вирішення проблеми, тому викладач повинен допомогти студентам міркувати, сперечатися, а не нав'язувати свої думки. Студенти мають розуміти з самого початку, що відповідальність за прийняття рішень лежить на них, викладач тільки пояснює наслідки ризику прийняття необдуманих рішень.

Роль викладача полягає у спрямуванні бесіди чи дискусії, наприклад, за допомогою проблемних питань, у контролі часу роботи, спонуканні студентів відмовитися від поверхневого мислення, залученні всіх студентів групи у процес аналізу кейса.

Періодично викладач може узагальнювати, пояснювати, нагадувати теоретичні аспекти роботи чи посилання на відповідну літературу. У кейсі розглядається конкретна ситуація, в якій відображено стан підприємства за певний проміжок часу. В опис ситуації включають основні випадки, факти, прийняті рішення за цей час, причому ситуація може зображати як комплексну проблему, так і приватне реальне завдання.

Метод портфоліо. Завданням вищої школи є створення таких умов, які б забезпечували початок самоосвіти, самопізнання й само-актуалізації особистості, а також сприяли формуванню мотивації досягнення певних результатів. Одним із таких засобів може стати портфоліо.

Портфоліо в перекладі з італійської означає "папка з документами", "папка фахівця". Залежно від цілей створення портфоліо бувають різних типів.

Перший тип - це "папка досягнень", спрямована на підвищення власної значущості студента та відображення його успіхів (похвальні грамоти за навчання, досягнення в спорті, музиці, шахах тощо; вдячні листи батькам, таблиці успішності, значки, медалі тощо).

Другий тип - рефлексивне портфоліо, що розкриває динаміку особистісного розвитку студента й допомагає відстежити як кількісну, так і якісну результативність його діяльності. До цієї папки збираються всі контрольні і творчі роботи студента - твори, виклади, есе, малюнки, вироби, залікові роботи, відеокасети, результати медичних і психологічних обстежень тощо, усе, що було зроблено протягом визначеного терміну (наприклад року).

Третій тип портфоліо - проблемно-дослідний, пов'язаний з написанням реферату, наукової праці, підготовкою до виступу на конференції. Це набір матеріалів з певних рубрик, наприклад варіанти назв реферату (доповіді, статті); список літератури для вивчення; мікротеми, проблемні галузі, план дослідження; дискусійні погляди; факти, цифри, статистика; цитати, афоризми; інтеграція з іншими предметними галузями; результати дослідження; висновки за результатами дослідження; методи дослідження; прогнози і перспективи.

Збирання та систематизація матеріалу в таких портфоліо допомагає студентам не тільки гідно написати наукову працю, а й підвищує їхні пізнавальні інтереси до наукових зразків.

Четвертий тип портфоліо - тематичний, створюваний у процесі вивчення великої теми, розділу, навчального курсу. Робота над ним будується так: викладач повідомляє спочатку назву досліджуваної теми, а також форму контролю за нею - захист свого портфоліо, зібраного за результатами роботи над цією темою.

Методи виробничого навчання

Виробниче навчання має свої специфічні особливості, які визначають специфіку його методів. Основною метою виробничого навчання є формування у студентів професійної майстерності. Ця мета конкретизується низкою завдань, розв'язання яких вимагає розкриття сутності професійної майстерності, а саме: якість виконання роботи з урахуванням технологічних вимог до одержаних результатів, продуктивність праці, здатність самостійно приймати рішення, оволодіння культурою праці, творчим ставленням до неї і, нарешті, вміння аналізувати економічну доцільність виконаної роботи.

Отже, реалізація цих завдань вимагає від майстрів виробничого навчання здійснювати процес навчання за допомогою як уже розглянутих методів, так і **методів виробничого навчання**, до яких належать:

- **показ прийомів трудових дій** - майстер ретельно демонструє кожен складник трудової дії, загострює увагу студентів на окремих важливих моментах;

- **вправи з виконання трудових дій** - відпрацювання системи вправ, яка передбачає їх взаємозв'язок, ієрархію навчальних цілей, правильність виконання трудових дій, їх точність, швидкість, характер, урахування вимог до структури та якості дії тощо;

- **самостійні спостереження** студентів використовуються у зв'язку з обслуговуванням складного обладнання з метою виявлення показників для порівняння з іншими об'єктами на підставі відомих правил, вимог, нормативів;

- **письмовий інструктаж** - це застосування інструктивно-технологічних карт і алгоритмів для виконання комплексних робіт та для обслуговування, налагодження, діагностики неполадок й регулювання складного обладнання;

- **методи навчання передових високопродуктивних прийомів і способів роботи** - це показ та пояснення майстра виробничого навчання передових прийомів і способів, організація вправ з відпрацювання дій, бесіди з висококваліфікованими робітниками підприємства, самостійні спостереження за їхньою роботою, формування творчого ставлення до праці.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

**К.С. Ігнат'єва, голова циклової комісії мови та літератури, викладач
в/к англійської мови
Механіко-технологічний коледж**

Формування професійних компетенцій майбутнього молодшого спеціаліста нині вимагає від навчального закладу принципово нового підходу: інтеграції професійної освіти, практичної діяльності та нових інформаційних технологій.

В умовах, коли вимоги та потреби ринку інтелектуальної праці швидко змінюються, система професійної освіти повинна надавати можливість студентам отримувати не тільки теоретичну, але й ґрунтовну практичну професійну підготовку.

Таким вимогам має відповідати сучасна парадигма підготовки молодших спеціалістів технічного профілю, що об'єднує використання в навчальному процесі нових інформаційних технологій, формування творчої особистості

студента на основі оновлення змісту професійної освіти за допомогою нових дисциплін та ґрунтовної практичної підготовки майбутніх фахівців.

Головне завдання вищої професійної освіти — сприяння професійній самореалізації індивіда, навчаючи його професійно спрямованій взаємодії з навколишнім соціальним та природним середовищем. Конкурентоспроможні фахівці мають володіти професійними вміннями і навичками, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях певної галузі виробництва та високим рівнем професійної компетентності, що ґрунтується на критичному мисленні та здатності застосовувати теоретичні надбання на практиці.

Окрім того, система освіти України, включаючи вищу професійну освіту, орієнтована на інтеграцію в європейський освітній простір, що вимагає упровадження нових технологій професійної підготовки кадрів.

Удосконалення професійної підготовки фахівців є нині невід'ємною складовою модернізації професійної освіти в Україні. Сучасна парадигма професійної освіти у нашій країні потребує корекції, перш за все, з урахуванням науково обґрунтованих засад професійно орієнтованої освіти, запровадженню інноваційних прогресивних підходів до організації вищої освіти, підвищення якості молодих фахівців. Разом з тим, важливо зберегти національну палітру, самобутність у поєднанні з модернізацією професійної освіти відповідно до викликів сучасного світу.

Перспективою навчально-виховного процесу сучасного вищого навчального закладу I-II рівнів акредитації технічного профілю сьогодні може стати суттєве оновлення змісту і методики освіти, включення до навчальних програм управлінських, економічних та правових знань, поглиблене вивчення іноземних мов та інформаційних технологій, загальна евристична спрямованість усього навчального процесу. Тільки такі дії сприятимуть досягненню на заняттях творчої співпраці між викладачем та студентами, формуванню професійної компетентності молодших спеціалістів.

Застосування інформаційних технологій на заняттях при підготовці майбутніх спеціалістів сприяє важливому підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю, засвоєнню знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій. Сучасні педагогічні програмні засоби дають можливість втілювати в практику індивідуалізацію професійного навчання. Використання на заняттях технології мультимедіа сприяє підвищенню якості професійної підготовки за рахунок поєднання всіх можливих впливів на студентів одночасно графіки, тексту, звуку і зображення.

Для підвищення ефективності навчання конкурентоспроможних фахівців в умовах інформаційного суспільства, формування професійних

компетенцій у майбутніх фахівців, актуальним нині стає використання електронних підручників, які доповнюють традиційні форми навчання.

Не менш важливою особливістю сучасної підготовки конкурентоздатних фахівців є інтегрована система підготовки, яка об'єднує теоретичне навчання студентів за певним напрямом з їх професійною діяльністю на підприємствах.

Якість та конкурентоспроможність системи освіти залежить від впровадження в навчальний процес унікальних, інноваційних методик навчання, залучення підприємств до підготовки фахівців, і таким чином дозволяє забезпечити потреби в кваліфікованих знаннях, навичках, компетенція, а також вирішує проблему працевлаштування випускників.

Упродовж останніх років в системі підготовки молодших спеціалістів значна увага приділяється коригуванню й узгодженню робочих навчальних програм, впровадженню інтегрованих форм і методів навчання студентів. Уся система навчального матеріалу, що засвоюють студенти, зазвичай викладається з урахуванням професійного спрямування.

Висновки

Сучасна вища професійна освіта повинна забезпечувати виконання низки завдань, зокрема, економічний успіх країни, сталий розвиток суспільства. Ці завдання можливо реалізувати через таку підготовку майбутніх фахівців, яка відповідає запитам сучасного ринку праці. Основна увага у вищих навчальних закладах повинна приділятися розвитку особистості студента, його комунікативній підготовленості, формуванню професійних компетенцій, здатності здобувати і розвивати знання, мислити і працювати по-новому.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИКИ

**А.С. Мазур, голова циклової комісії природничо-математичних
дисциплін, викладач-методист вищої категорії фізики
Механіко-технологічний коледж**

*«Освіта – це найпотужніша зброя,
яку ти можеш використати, щоб змінити світ»*

Нельсон Мандела

Сучасному суспільству потрібні компетентні фахівці, які мають не тільки професійні знання, уміння та навички, але й можуть приймати відповідальні рішення в ситуаціях вибору, схильні до співробітництва, вирізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, здатністю до адаптації, умінням реалізувати свої творчі здібності.

Результатами кожного етапу професійного становлення є: професійне самовизначення, навченість, умілість і професійна майстерність. Періоду навчання в коледжі відповідає етап навченості та частково вмілості. Інакше кажучи, студенти виходять із певним рівнем компетентності, що включає глибокі теоретичні знання за обраними спеціальностями, певні професійні вміння.

На початку процесу становлення професіоналізму в людини найчастіше формується не повна структура діяльності, і як вона далі протягом багатьох років удосконалюється (або не вдосконалюється) до повної шляхом додавання нових аспектів. Ядро професії – це професійні функції, якість виконання яких визначає професійну компетентність.

Враховуючи стрімкий розвиток інформаційних технологій, збільшення швидкості оновлення ринку продукції та виробничо-технічної бази підприємств, дана обставина висуває в якості одного з шляхів досягнення відповідної кваліфікації та підвищення рівня професійної компетентності фахівців – саморозвиток та самоосвіту.

Саме вивченню можливостей впливу саморозвитку та самоосвіти на процес формування професійної компетентності студента коледжу ми приділяємо увагу при вивченні природничо-математичних дисциплін.

Так наприклад, велике значення для уміння самостійно розв'язувати задачі мають домашні контрольні й самостійні роботи. Вони повинні включати: аналітичні, графічні, творчі задачі, тестові завдання, завдання на складання задач. Задачі спрямовуються на розвиток мислення, на пошук нестандартних розв'язків. Важливо, щоб задачі мали кілька розв'язків, щоб їх можна було розв'язати кількома способами.

Домашні контрольні роботи найчастіше мають диференційований характер, оскільки вони передбачають різний рівень розвитку студентів. Під час виконання таких робіт студенти не обмежені в часі, можуть користуватись будь-якими навчальними посібниками, звертатися за консультаціями до своїх товаришів і викладачів. Ці умови певним чином стимулюють діяльність студентів. До домашньої контрольної роботи викладач може поставити підвищені вимоги:

- а) запропонувати письмовий аналіз умови задачі;
- б) докладне пояснення розв'язку;
- в) аналіз і дослідження знайденого результату.

Виконання цих умов сприяє глибокому розумінню й усвідомленню суті завдань, розвитку логіки міркувань. Систематичне й планомірне використання домашніх контрольних і самостійних робіт, обговорення їхніх результатів, аналіз помилок і їхніх причин розвивають в студентів уміння

міркувати, сприяють розвитку і виробленню умінь розв'язувати задачі, дають можливість викладачу скласти чітке уявлення про уміння студентів.

Самостійна робота формує самоосвіті особистісні компетентності випускника:

- навчально-організаційні уміння (працювати за алгоритмом, самостійно складати алгоритм, гігієна праці, самоконтроль, самооцінювання, уміння працювати в колективі);

- навчально-інформаційні уміння (робота з підручником, володіння різними способами читання, складання плану, рецензій, конспекту, уміння користуватися бібліотекою, проводити спостереження, експеримент);

- навчально-комунікативні уміння (володіння моно-та діалогічною мовою, уміння керувати увагою, володіння прийомами запам'ятовування інформації);

- навчально-інтелектуальні уміння (аналіз, синтез, означення понять, порівняння, класифікація, систематизація, узагальнення, абстрагування, уміння відповідати на запитання, виконувати творчі завдання).

Особистісна компетентність випускника – це спроможність особистості бачити та застосовувати математику, фізику, хімію в реальному житті, розуміти зміст і метод математичного моделювання, наприклад, будувати математичну модель, інтерпретувати отримані результати, оцінювати похибку обчислень. При цьому можна виділити такі її складові: процедурну – уміння розв'язувати типові математичні задачі; логічну – володіння дедуктивним методом доведення та спростування тверджень; технологічну – володіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями підтримки математичної діяльності; дослідницьку – володіння методами дослідження соціально та індивідуально значущих задач математичними методами; методологічну – уміння оцінювати доцільність використання математичних методів для розв'язування індивідуально і суспільно значущих завдань. Для майбутньої професійної діяльності випускника коледжу дуже важливе значення має володіння ключовими і предметними компетентностями.

Високий рівень життєвої і професійної компетентності студента сприяє досягненню особистого успіху, ефективній самореалізації в багатьох соціальних сферах, зростанню продуктивності в різних галузях економіки, що позитивно позначається на розвитку суспільства. Компетентність формується, насамперед, завдяки власним зусиллям людини, як наслідок саморозвитку, професійного та особистісного зростання, синтезу професійного та життєвого досвіду. Випускник коледжу має здобути достатні навички самостійної роботи, уміння планувати свій робочий час і займати активну позицію стосовно професійної діяльності.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН МАШИНОБУДІВНОГО ПРОФІЛЮ

**С.П. Глушук, викладач першої кваліфікаційної категорії
Коледж промислової автоматики та інформаційних технологій**

Освіта у коледжах зорієнтована на підготовку фахівця, здатного продовжувати освіту у будь-якому університеті нашої країни та країн Євросоюзу, спроможного вчитися протягом всього життя, бути готовим до зміни професійної діяльності, до прийняття рішення у нестандартних ситуаціях, бути спроможним прогнозувати проблемні ситуації і позитивно їх вирішувати. Сьогодні пасивна позиція студента, який слухає викладача, змінюється спільною діяльністю, співробітництвом, а настанова на процес поступається місцем на результат.

Специфіка сучасних технологій вимагає від фахівця не тільки обов'язкової всебічної компетентності, але й його особистісної креативності – уміння оперативно та творчо втручатись в технологічні процеси з прийняттям найбільш оптимальних (нестандартних) та соціально безпечних рішень в складних і часто непередбачуваних ситуаціях. Креативний потенціал кожного спеціаліста – один з найважливіших ресурсів країни, який забезпечує інтенсивність її економічного розвитку, залежного від високотехнологічних інновацій.

Перехід до ринкової економіки і демократизація суспільних відносин актуалізують увагу до бажання кожного випускника отримати вищу освіту, що є ознакою сучасного суспільства. Справді, якщо освіту як процес формування особистості розглядати як навчання, виховання і розвиток, то, вірогідно, недоліки навчання породжують масштабну професійну некомпетентність. А ефективність освітнього процесу в значній мірі залежить від його організації викладачем.

Для сучасної підготовки фахівця характерно те, що його професійна спрямованість формується опосередковано в ході здобуття професійних знань, умінь і навичок. І тому вона в значній мірі залежить від організації і змісту освітнього процесу. Це потребує системного підходу до оволодіння всіма дисциплінами навчального плану і розуміння логічних взаємозв'язків і взаємозалежностей між ними. Формування і розвиток таких здібностей можливе лише за умов, коли викладач кожної дисципліни здатний сам системно мислити, вміє розкрити перед студентами систему структури своєї дисципліни, її призначення і місце в загальній структурі професійної підготовки.

В умовах ринкової економіки стало зрозуміло, що технічна освіта повинна орієнтуватися на професійну підготовку спеціалістів, які мають високий рівень компетенції, практичні навички, знання сучасних досягнень в галузі технології, інструмента та устаткування. В умовах загострення конкурентної боротьби машинобудівне виробництво змушено часто змінювати і удосконалювати свою продукцію і технології, прагнути забезпечити конкурентні переваги за рахунок підвищення якості і зниження витрат. За цих умов фахівцю-машинобудівнику повинне бути притаманне інноваційне мислення, уміння адаптуватися до швидких змін і творити ці зміни, тобто спрямованість на пошук ефективних техніко-економічних рішень. В умовах зростаючої динаміки сучасних технологічних процесів і темпів виробництва фахівець має бути, перш за все, генератором нових ідей і гарантом стабільності перспективного розвитку суспільства. Таким чином, одним із завдань викладача дисциплін машинобудівного профілю постає уміння і бажання виявляти, формувати і розвивати творчий потенціал кожного студента, прищеплювати йому інноваційну спрямованість мислення і його самостійність і незалежність.

З цією метою викладач повинен володіти ефективними методиками і педагогічними технологіями організації не тільки аудиторної, а й самостійної пізнавальної діяльності, застосовувати активні методи навчання, демонструвати інноваційність свого мислення і своїх підходів до викладацької діяльності.

Однією з особливостей викладання технічних дисциплін, є процес наближення саме викладання до виробництва (практики), що дозволяє поєднати різні методи навчання, такі як: теоретична частина безпосередньо в аудиторії, мультимедійні демонстрації роботи механізмів та устаткування, метод спільного вирішення технічної проблеми. Уміння вирішувати деякі технічні проблеми є ключовим аспектом управління і виробництва. В умовах інноваційної освіти необхідно широко застосовувати викладачами новітніх технологій, у тому числі інтерактивних форм навчання, проектних та інших методів, що стимулюють активність студентів, формуючих навички аналізу інформації, самонавчання. Тому, для викладання спеціальних дисциплін (наприклад: «Технологічні основи програмування для верстатів з ЧПК», «Технологічне оснащення» та ін.) потрібен нестандартний підхід, який ми можемо назвати «практико – орієнтованим». Це і максимальне використання при викладанні технічних засобів, наявних у механічних майстернях коледжу, і використання мультимедійних інструментальних систем, які формують технологічні знання та уміння, і демонстрація передового досвіду, вирішення проблемних задач.

Сучасні студенти вважають за краще сприйняття інформації в динаміці, особливо за допомогою інтенсивного візуального ряду, а не тексту. Орієнтація сьогодні робиться на мультимедійну освіту. Якщо інформація не була

сприйнята, то вона не може бути зрозуміла, засвоєна, не може стати надбанням особистості, елементом її культури. Застосування в освітньому процесі мультимедійних технологій суттєво змінює структуру занять і функції викладача під час його проведення. Викладач водночас повинен викладати матеріал, керувати мультимедійним пристроєм, слідкувати за зображенням на екрані й реагувати на змінення емоційного настрою аудиторії для встановлення зворотного зв'язку.

Застосування мультимедійних засобів може здійснюватися під час лекції, практичного заняття, у позааудиторний час або ж самостійно з ініціативи студентів. Це відкриває нові можливості для викладачів і студентів у створенні навчальних мультимедійних продуктів. Досвід проведення лекцій-презентацій підтверджує позитивні результати: залучення різноманітної бази даних (тексти, таблиці, діаграми, відеоаудіофрагменти) дає можливість розглянути історичний процес у його еволюції, активізувати увагу; підвищення якісного рівня застосування наочності дозволяє студентам швидше й ефективніше засвоїти тему; забезпечення емоційного освітнього середовища підтримує комфортні умови для запам'ятовування нового матеріалу; підвищення продуктивності лекційного заняття досягається завдяки встановленню міжпредметних зв'язків; у студентів виникає можливість організації проектної діяльності зі створення презентацій на практичних заняттях.

Значну ефективність для успішного навчання сучасних студентів мають інтерактивні технології навчання. Сьогодні застосування інтерактивних форм навчання є одним з інструментів ефективного доведення досліджуваної інформації до студентів, активізації їх навчально-пізнавальної активності, підвищення рівня мотивації до навчання. При цьому інтерактивні технології застосовуються як у процесі викладання окремих дисциплін, так і в ході підсумкової атестації. Інтерактивні методи навчання давно й широко використовуються в процесі викладання соціально-гуманітарних дисциплін. Однак застосування таких форм занять в процесі викладання технічних дисциплін не настільки поширене. Існує цілий ряд інтерактивних форм навчання, що можуть бути органічно вбудовані в процес викладання технічних дисциплін професійного циклу, і найпоширенішою формою інтерактивних занять є *робота в малих групах, мозковий штурм і теорія розв'язку винахідницьких завдань* як у сукупності з роботою в малих групах, так і самостійно, *навчальні дискусії* та ін. Пошук студентами розв'язку практичного завдання на основі обговорення будь-яких можливих гіпотез і варіантів (мозковий штурм) дозволяє їм не тільки знайти оптимальний результат, але й навчитися грамотно викладати свої думки, слухати співрозмовника.

Інтерактивні технології можуть успішно застосовуватися не тільки при проведенні лабораторних і практичних занять, але й при читанні лекцій. Наприклад, читання лекцій удвох, коли поряд з викладачем коледжу запрошується висококласний фахівець профільного підприємства (особливо, коли він ще і колишній випускник коледжу), здатний захоплююче конкретизувати матеріал, що викладається викладачем, прикладами з виробничої діяльності. При цьому можливий прямий діалог студентів з лектором і фахівцем у форматі *прес-конференції*. Аналіз результатів проведених занять із використанням описаних вище педагогічних технологій показує, що суттєво підвищуються і зацікавленість студентів досліджуваним матеріалом, активізується навчально-пізнавальна діяльність студентів; зростає ефективність освітнього процесу в цілому. Якісна професійна підготовка потребує також персонального підходу до кожного студента. Отже, застосування інтерактивних технологій в освітньому процесі сприяють більш результативному формуванню компетенцій у студентів. При цьому їх впровадження в освітній процес може бути досягнуте внесенням викладачем досить нескладних змін у структуру і зміст заняття при значному підвищенні його загальної ефективності.

Але гарантувати високопрофесійну підготовку сучасних спеціалістів промисловості може лише тісний максимально продуктивний зв'язок освіти, науки і виробництва, плідна взаємодія освітніх закладів та підприємств. Тому високоякісна підготовка сучасних фахівців повинна стати одним з найважливіших завдань державної політики.

Список використаних джерел:

1. Зязюн І.А. Сучасні дидактичні моделі і логіка учіння // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. праць // Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2010. – 636 с.
2. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали Міжнародної наукової конференції, ч. 1 // Наук. Ред. О.Ю. Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2019 р. – 400 с.

ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ STEM-ОСВІТИ

О.П. Ксендзенко, голова циклової комісії машинобудування, автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій,

викладач в/к

Коледж промислової автоматизації та інформаційних технологій

Відповідно до “Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року”, сучасний етап розвитку національної освіти характеризується тим, що освіта має бути інноваційною і сприяти формуванню особистості, здатної до сприйняття змін упродовж життя, яка може застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

Запорукою успішного економічного розвитку України та її конкурентоспроможності є висококваліфіковані фахівці, особливо у виробничих сферах найбільший дефіцит спостерігається за такими професіями як інженери-технологи та конструктори, стрімко зростає попит на електромеханіків в системах автоматизації. Зараз активно відбувається пошук та залучення нових технологій навчання, що дозволять успішно виконати заплановані зміни освітньої галузі. У Європі та США одним із інструментів підготовки фахівців майбутнього, котрі здатні креативно мислити та створювати інновації, вважають STEM-освіту.

STEM-освіта (англійською – Science, Technology, Engineering, Math, що в перекладі означає науку, технології, інженерію та математику) – це низка чи послідовність курсів або програм навчання, яка готує студентів до успішного працевлаштування або освіти після коледжу.

Предмети STEM визначають так:

- наука передбачає вивчення навколишнього світу законів природи, що пов'язані з фізикою, хімією, математикою оперуванням та застосуванням фактів, принципів, концепцій навчальних дисциплін;
- технологія включає систему організацій, людей, знань, процесів і пристроїв, котрі входять до технологічної діяльності;
- інженерія - сукупність знань про особливості та способи створення продуктів і вирішення проблем;
- математика вивчає взаємозв'язки і закономірності величин, цифр та форм;
- фізика вивчає загальні закони та процеси, на яких потім формуються усі дисципліни технічного напрямку.

STEM-освіта передбачає формування критичного мислення та навичок дослідницької діяльності. STEM-освіта - це створення умов щодо збалансованого гармонійного формування науково-орієнтованої освіти на основі модернізації математично-природничої та гуманітарних профілів освіти.

STEM - це великий вибір можливостей професійного розвитку, надання студентам доступу до технологій. Сьогодні, коли світ перетинається комп'ютерними мережами, молодь створює цифровий контент, обмінюється ним та використовує його в великих масштабах.

STEM-технології вимагають від студентів великих здібностей до критичного мислення, вміння працювати як в команді так і самостійно. В нашому коледжі при вивченні багатьох дисциплін та фізики безпосередньо вже зроблені перші кроки впровадження системи навчання STEM, як в аудиторній роботі так і в позааудиторній - це інтерактивні уроки, олімпіади різних рівнів, участь студентів у різноманітних проектах, конкурсах та заходах STEM-освіта ставить перед викладачами завдання інтеграції навчальних предметів, забезпечення тісного взаємозв'язку суміжних наук у процесі навчання. Інтегровані заняття спонукають до осмислення й пошуку причинно-наслідкових зв'язків, до розвитку логіки, мислення, комунікативних здібностей.

Одне з основних завдань, яке повинен розв'язувати викладач – це організація та підтримка цілеспрямованої пізнавальної діяльності студентів, формування у них умінь та навичок здійснювати наукові дослідження, а також формування цифрових компетенцій.

Головна мета науково-орієнтованої освіти студентів – це створення системи навчання на основі компетентнісного підходу, яка орієнтована на самореалізацію особистості фахового молодшого бакалавра. Використовуючи елементи STEM-технології викладач створює для студентів такі можливості, які дозволяють їм бути більш активними, зацікавленими у власній освіті.

STEM-освіта за допомогою практичних занять демонструє студентам можливість застосування науково-технічних знань в реальному житті. На кожному такому занятті студенти планують, розробляють моделі сучасної індустрії. Створюють проекти, намагаються запропонувати власну модель. Аналізують, роблять висновки, пов'язують її з життєвими ситуаціями, з власним досвідом. Це дає їм можливість бути більш впевненими у власних можливостях, навчитися йти до власної мети, долати перешкоди, перевіряти свою роботу багато разів, але не зупинятися перед перешкодами. Працюючи в групах студенти вільно висловлюють власну думку, відстоюють її, вчать правильно формулювати та презентувати свою роботу. Чим більше вони займаються практичною роботою, тим більше розкривають власні здібності та більше проявляють зацікавленість до технічних дисциплін. Робота за

основними напрямками STEM-освіти дозволить сформувати в студентів найважливіші характеристики, які визначають компетентного фахівця:

- уміння побачити проблему;
- уміння сформулювати дослідницьке запитання і шляхи його вирішення;
- гнучкість як уміння зрозуміти нову точку зору і стійкість у відстоюванні своєї позиції;
- оригінальність, відхід від шаблону;
- здатність до перегруповування ідей та зв'язків;
- здатність до абстрагування або аналізу;
- здатність до конкретизації або синтезу;
- відчуття гармонії в організації ідеї.

Це дозволить наблизити зміст різноманітних сфер науково-технічної діяльності людського суспільства до освітнього процесу.

Навчання молоді інтелектуальної еліти, здатної успішно реалізовуватися в сучасному мінливому світі, неможливе без застосування інноваційних інформаційних та комунікаційних технологій, а отже - вільної орієнтації студентів в інформаційному просторі.

Література:

1. Готовність вчителя до інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://sichneva2016.jimdo.com>.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [під заг. ред. О.В. Овчарук]. — К.: «К.І.С.», 2004. — 112 с.
3. Як надати вашим дітям STEM освіту. 8 кроків до успішного майбутнього. <http://vynahidnyk.org/arhiv-novyn-ta-podiy/STEM.html>
4. STEM-освіта [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://pedrada.com.ua/news/gruppy/zakhodi_svjata_konkursi_i_tp/stemosvita_v_ukraini_vid_doshkilnika_do_kompetentnogo_vipusknika/#

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ І ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ВИПУСКНИКІВ ЯК ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕКТИВІВ КОЛЕДЖІВ

**К.Л. Леонова, викладач вищої кваліфікаційної категорії
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

Сьогодні в Україні активно будується трьохрівнева система професійної освіти. Вона базується на Законах «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту» та «Про вищу освіту», які, поряд з виконанням етапних функцій,

забезпечують вирішення базової соціально-економічної проблеми– підготовку кадрів для зростаючого виробничого потенціалу країни, а також формування і розвитку сучасного громадського суспільства:

- «Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави».

- «Створення умов для поєднання освіти з виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави».

- «Поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях».

В цій системі ключовою ланкою є передвища освіта, актуалізація і успішне функціонування якої забезпечуються якістю та ефективністю роботи багатoproфільних та спеціалізованих Коледжів. Концептуальна модель успішної навчально-виховної діяльності такого освітнього закладу може бути проілюстрована на прикладі Коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеської національної академії харчових технологій. Досвід багаторічної педагогічної діяльності в сфері підготовки фахівців для нафтогазової промисловості та транспорту показав, що самі знання поза певних навичок і вмій їх використання в певному виді діяльності, не вирішують проблеми професійної освіти людини і її підготовки до реальної діяльності поза стінами навчального закладу [Зеер Э.Ф., 2005]. Метою освіти стають певні якості особистості, формування ключових компетенцій, якими повинна володіти молодь для подальшого життя в інтенсивно розвивається, а також інтеграція цих елементів у професійну компетентність. Компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої знанієвої парадигми з переважною трансляцією знань, формуванням навичок на створення умов для оволодіння комплексом компетенцій, що включають потенціал, здібності молодого фахівця до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційного простору.

Проведені у 2015-2019 рр. експериментальні та аналітичні психолого-педагогічні дослідження серед 1114 студентів, в тому числі з використанням методу включених спостережень, показали, що вже на першому етапі навчання закладаються основи не тільки освітньої мотивації, а й мотивованої професійної компетентності: в середньому 87,4% студентам подобається обрана спеціальність, а у транспортно-промислових за фахом групах цей показник досягає 94,5-100%. Відповідь «не подобається» фігурує в середньому лише у

4,1% респондентів, причому, серед студентів основних двох груп такий контингент зовсім відсутній. Більша частина першокурсників (до 83,3%) прагне стати високоосвіченими фахівцями, професіоналами в своїй справі. Ця тенденція стає основою формування освітньої мотивації та особистісного саморозвитку суб'єктів навчання, а також підкреслює важливу роль педагогів у цьому процесі. Достатньо звернути увагу на третє і четверте питання, відповіді на які розкривають формування структурної основи системи професійної освіти. Такі «класичні» виробничі професії, як «механік», «електрик», «автоматник», хоча й потребують від студента загально значущої технічної підготовки, приваблюють найбільш підготовлених юнаків з вираженою професійно орієнтованою мотивацією.

Основні труднощі пов'язані з освоєнням нової системи навчання (40-60% респондентів), яка суттєво відрізняється від традиційної шкільної, а також з необхідністю пристосуватися до вимог викладачів (30-45%). Остання позиція вимагає від педагогів використання особистісно орієнтованих підходів та технологій професійного становлення майбутнього фахівця, особливо, коли вони виконують обов'язки класного керівника, допомоги якого потребують до 90% першокурсників обстежених груп. Причому, коло вирішуваних питань, як правило, виходить за межі навчальних проблем. Тому виконання виховних функцій доручається здебільше найбільш авторитетним педагогам. В цьому сенсі слід погодитись з І.М. Андрощуком (2013), що «здійснення науково обґрунтованого управління мотивацією професійного розвитку педагога є не лише педагогічною, а й соціальною проблемою, від розв'язання якої значною мірою залежить реалізація освітньої політики в Україні». Тобто необхідною умовою успішного формування професійної компетентності у суб'єктів навчання є одночасне самовдосконалення і тривалий процес мотивованого професійного росту членів педагогічного колективу. Такі якості, як ініціатива, співробітництво, здатність працювати в групі, вміння перманентно вчитися, логічно мислити, відбирати і використовувати найбільш вагому інформацію для аргументації базових положень ключових компетенцій, відпрацьовуються в ході викладацької діяльності та цілеспрямованого тренінгу [Іванова Н., 2016; Шагалова О.Г., 2018].

Функціонування системи фахової передвищої освіти значною мірою залежить також від двох організаційно-управлінських складових, перший з яких (студентський колектив) формує соціальну структуру об'єднання суб'єктів навчання і утворює комунікативну мережу, яка сприяє прискоренню процесу самовизначення, побудові особистості професійно компетентного фахівця, тоді як другий (адміністрація) виступає від імені навчального закладу, забезпечує матеріально-технічну базу, особисту і колективну безпеку всіх учасників освітнього процесу, а також конкурентоспроможність випускників на ринку праці. Остання є результатом роботи системи в цілому.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ ТИПІВ НАВЧАЛЬНИХ ТЕКСТІВ

С.А. Мельничук, викладач II кваліфікаційної категорії

Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу

Важливим засобом навчання історії є друкований текст. Застосування тексту дає можливість знайти, відструктурувати та засвоїти навчальний історичний матеріал, сприяє розвитку мислення, емоційно-ціннісної сфери особистості, створює умови для досягнення загальних цілей навчання історії. Слід зауважити, що зі зростанням інтелектуального рівня учня роль друкованого слова як засобу навчання збільшується. Книга посідає серйозне місце у навчанні та допомагає оптимізувати його як в навчальному закладі, так і поза ним.

1. Класифікація текстів та особливості використання підручника на уроці історії

У навчанні історії розрізняють такі типи інтерпретації:

- науково-історична. Прикладами такої інтерпретації є книги і статті, написані професійними істориками, наукові доповіді, лекції;
- освітня (шкільна або вузівська). До такого типу відносять підручники (посібники), текстові фонди музеїв, довідкову літературу;
- художня - це романи, драматичні твори, фольклорні твори про минуле;
- популярна історія - матеріали преси, науково-популярна література;
- персональна - мемуари, спогади, розповіді, листи тощо.

2.Методика роботи з історичним документом

Як відомо, до історичних джерел належить все створене людиною, у тому числі результати її взаємодії з навколишнім середовищем, а також предмети матеріальної культури, звичаї, обряди, пам'ятки писемності. У широкому сенсі пам'ятки писемності в методиці називають документами. Сьогодні в методиці прийнято поділяти історичні документи на первинні і вторинні джерела. Під первинними джерелами розуміються неопрацьовані свідчення очевидців подій та їх учасників, а вторинними джерелами - опис і міркування істориків, журналістів, коментаторів і оглядачів з приводу історичних подій. На практиці відмінності між первинними і вторинними джерелами часто залежать від того, наскільки близько автор документа був до описуваних подій чи написаний його виклад під час чи після події, а також від мотивів автора.

3. Художня та науково-популярна література у навчанні історії

Як відомо, художня література, використовувана на уроці, допомагає конкретизації історичного матеріалу і формуванню в учнів яскравих образів

минулого, що є складовою частиною їх історичних уявлень. Художня книга дозволяє підтримувати увагу учнів, сприяє розвитку інтересу до предмета. Фрагменти творів учитель застосовує, щоб ввести учнів в історичну обстановку чи відтворити колорит епохи, дати картинний чи портретний опис. Використання на уроках створених письменниками і поетами художніх історичних образів, яскравих розповідей про події минулого підвищує емоційність сприйняття учнями матеріалу, підсилює його виховний вплив, сприяє формуванню особистісного ставлення до історичних явищ і діячів.

4. Проблема інтерпретації навчальних текстів на уроках історії

Очевидно, що історія як наука не відноситься до числа абсолютно точних, раціональних, безпристрасно об'єктивних. Хоча автори шкільних програм, підручників, учителі історії орієнтовані на те, щоб уникати як схованих, так і явних оцінних суджень. Вони не повинні бути ані апологетами, ані наклепниками. Вони також повинні утримуватися від переносу в минуле сучасних і особистісних підходів, що було би «анахронізмом».

Список використаної літератури

1. Вагин А.А. Методика обучения истории в школе. – М., 1972.
2. Бутенко В.І. Творчо-пошукова діяльність учнів у процесі вивчення історії // Методичний вісник історичного факультету ХНУ. – 2002. - № 1.
3. Бутенко В.І. Слово про вчителя // Методичний вісник історичного факультету ХНУ. – 2005. - № 3.
4. В'яземський Е. Е., Стрелова О. Ю. Методические рекомендации учителю истории: Основы профессионального мастерства. – М., 2001. – 160 с.
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К., 2004.
6. Курилів В. І. Методика викладання історії: Навч. посібник. – Х., Торонто: ТОВ Вид-во «Ранок», 2008. – 256 с.
7. Кожемяка О.Л., Рибак І.М., Тур Л.І. Пограємо в історію. Збірник матеріалів для самостійної діяльності учнів з історії України в 7-9 класах // Історія і правознавство. – 2004. - № №7 (11), 9 (13).
8. Євтушенко Р. Підручники з історії в школах України: погляд на перспективу // Історія в школах України. – 2000. - № 9.
9. Пометун О. І., Фрейман Г. О. Методика навчання історії в школі. – К.: Генеза, 2006. – 328 с.

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНА ПРОГРАМА НАВЧАННЯ ПО ХІМІЇ ДЛЯ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В КОЛЕДЖІ, ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА

**Д.І. Леонова, к.б.н., викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

Об'єктивна реальність нашого часу — необхідність використання ефективних форм і методів навчання. Традиційні прийоми багато в чому застаріли, не здатні забезпечити мотивацію навчання, співробітництво і ефективний зворотний зв'язок вчителя і учнів, можливість дієвого управління навчальним процесом. Це багато в чому пояснюється зростаючим у сучасному світі, потоком інформації, особливо у підлітків. У зв'язку з чим спостерігається феномен “перевантаженого мозку”, що призводить до постійного почуття тривоги, стрімкої втрати здатності робити вибір і приймати рішення, а так само формування так званого «кліпового мислення» [1]. Результатом «кліпового мислення» є нездатність міркувати і логічно мислити, шукати нові і несподівані шляхи вирішення, адже ми живемо у величезному інформаційному полі, де необхідні відомості можна отримати по одному кліку або звичайною голосовій команді. Нездатність аналізувати інформацію є наслідком того, що її образ не затримується в думках надовго і швидко замінюється на інший, як при перемиканні каналів або перегляді новин.

У зв'язку з цим особливо гостро і актуально, перед навчальним закладом, стає завдання формування в учнів такі риси, як гнучкість мислення, винахідливість, почуття нового, почуття вибору, розвиток креативних навичок [2]. Такі риси характерні для людини, що володіє науковим світоглядом. Для реалізації поставлених перед навчальним закладом завдань, необхідно вдосконалювати і знаходити нові методи навчання, звертати велику увагу на засоби підвищення ефективності викладання. Принцип диференційованого освітнього процесу, як не можна краще, сприяє здійсненню особистісного розвитку учнів і підтверджує сутність і цілі загальної середньої освіти.

Диференціація в перекладі з латинського «difference» означає розподіл, розшарування цілого на різні частини, форми, ступені. У довіднику «професійна освіта» дається наступне визначення диференційованого навчання: «Диференційоване навчання — це розподіл навчальних планів і програм, поділ та посилення основних, профільних навчальних предметів, що не суперечить принципу єдиної школи, оскільки при цьому забезпечуються встановлені

державні стандарти загальноосвітніх знань з усіх предметів і не збільшується тижневе навантаження учнів» [3].

Однією з найважливіших ланок процесу навчання хімії є активізація пізнавальної діяльності учнів, розвитку їх уваги, пам'яті, мислення, мовлення, а також стимулювання інтересу до вивчення предметів [4,5]. Правильне поєднання організаційних форм, методів і методичних прийомів, що сприяють формуванню в учнів порівняльно-елементарних, науково-критичних уявлень і понять про предмети і явища, що відбуваються навколо нас, забезпечує накопичення систематизованого запасу основних хімічних знань, які, в свою чергу, стають базою для нових понять, суджень і висновків, що розкривають в обсязі, доступному для учнів, основні закони життя і розвитку органічного світу.

Взаємозв'язок інтегративного та диференційованого підходів - це взаємопроникнення двох протилежних процесів - інтеграції і диференціації, яка виступає в якості джерела розвитку і проявляється в процесі навчання як поєднання унікальності, різноманіття, багаторівневості з універсальністю, одноманітністю і цілісністю. Інтеграція і диференціація, представляються як єдність різноманітного, створюють сприятливі умови для формування потреб у придбанні знань і формуванні професійних компетенцій.

Література:

1. Nicholas Carr. Is Google making us stupid? (The Atlantic. July/August 2008) <http://media-ecology.blogspot.com/2011/03/google.html>
2. Пузько В.И. Кризис идентичности личности в условиях глобализации // Философия и общество. – 2007.
3. Малафійк І. В. Дидактика Навчальний посібник / К.: Кондор, 2009.- 406 с.
4. к.физ.мат.н. Ястребов Л.И. «Записки репетитора. Волшебный алгоритм решения задач» http://vio.uchim.info/Vio_122/cd_site/articles/art_2_2.htm
5. Стихова, А.М. Организация самостоятельной работы студентов по химии в вузе на основе интегративно-дифференцированного подхода: Методические рекомендации для преподавателей вузов: учебно-методическое пособие. – Новороссийск: ГМУ им. адм. Ф.Ф. Ушакова, 2015. – 84 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА КОЛЕДЖУ НАФТОГАЗОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ІНЖЕНЕРІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ СЕРВІСУ

**А.О. Лисяний, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

Характерною особливістю сучасного суспільства стає його людиноцентристська спрямованість, згідно з якою найважливішим показником прогресу є індивідуальний розвиток особистості: її здібностей, мислення, задоволення пізнавальних запитів і потреб, забезпечення прав та свобод тощо. НТР спричинила різке зростання обсягу інформації, яку необхідно усвідомити, засвоїти, опрацювавши у свідомості, й використовувати на практиці. Водночас велика кількість інформації - ідей, теорій, технологій - швидко змінюється, перетворюється, застаріває. У зв'язку з цим обсяг знань, набутих упродовж навчання, стає замалим уже після 3-5 років професійної діяльності. У більшості сучасних наукомістких виробництв саме з такою частотою відбувається радикальне оновлення професійних знань, конкурентоспроможні великі підприємства промисловості потребують постійного впровадження нової техніки та передових технологій і в такий спосіб вимагають постійної готовності працівників до змін характеру праці й самих професій, зростання загальноосвітнього та технічного рівнів.

Отже, об'єктивно виникає потреба у всебічному гармонійному розвитку всіх людей, які беруть участь у виробництві. Відтак майбутні фахівці повинні бути налаштовані на постійне оновлення своїх знань, професійних умінь і навичок, збагачення досвіду пізнавальної та практичної діяльності, що підкріплюється відповідними ціннісними орієнтаціями. Таким чином, процес професійної підготовки у коледжах має насамперед, спрямовуватися на формування готовності до такої діяльності, що базується на потребі особистості у навчанні і вдосконаленні протягом життя.

Розв'язання цієї проблеми передбачає орієнтацію системи підготовки майбутнього працівника на гуманістичну парадигму й особистісно орієнтовану освіту, що спрямовується на досягнення студентом професіоналізму у своїй діяльності.

Професіоналізм - це хороша підготовленість до виконання завдань професійної діяльності, за допомогою чого можна досягати значних якісних і кількісних результатів, зберігаючи водночас фізичні та розумові сили завдяки використанню раціональних прийомів виконання виробничих завдань. Досягнення професіоналізму потребує визначення професійно значущих якостей фахівця, з'ясування закономірностей його професійного зростання

шляхом вивчення результативності його діяльності, взаємопов'язаних досліджень особистісного і професійного розвитку майбутнього фахівця. Професійний розвиток передбачає зростання, становлення професійно значущих особистісних якостей і здібностей, знань та вмінь, активне та якісне перетворення особистістю свого внутрішнього світу, що приводить до принципової перебудови і способу життєдіяльності, зокрема творчої самореалізації у професії. Професійний розвиток тісно пов'язаний з особистісним, саме особистісні якості перебуваючи під впливом професійної діяльності, забезпечують спрямованість особистості на самовдосконалення.

Сучасні вимоги до спеціаліста як середньої, так і вищої ланок виробництва передбачають визначення його професійної праці як поліструктурної, поліпредметної, поліфункціональної системи, що містить, крім безпосередньо спеціальних, ще й дослідні, проектні, менеджерські та інші види діяльності¹. В умовах реального виробництва виникає потреба в розв'язанні завдань, пов'язаних з інтелектуальними труднощами та інтелектуальною ініціативою, з пошуком нових способів дій, миттєвої реакції на непередбачувані, позаштатні ситуації тощо. Саме в ході розв'язання таких завдань і формується творче мислення фахівця.

Отже, майбутній спеціаліст повинен сформуватися як творча особистість ще під час навчання у коледжі. Реалізація творчого потенціалу людини як суб'єкта професійної діяльності забезпечує формування її професіоналізму від кваліфікації до компетентності. Професійна компетентність дає змогу фахівцю успішно виконувати різноманітні види професійної діяльності, вона синтезує у собі широкий спектр знань та практичних дій, відображає ступінь сформованості професійної культури спеціаліста і визначає результати його роботи. Професійна компетентність є мірою і головним критерієм професійної підготовленості та здатності суб'єкта праці виконувати завдання й обов'язки відповідно до посади, яку він займає.

Водночас професійна компетентність розглядається як інтегративна якість, здатність, що не може бути обмежена лише наявністю певного обсягу знань, умінь і навичок. Здебільшого вона передбачає такі особистісні якості, що забезпечують можливість знайти й відібрати необхідне знання, спосіб дії в певній ситуації. Професійна компетентність, - це системне поняття, коло повноважень у сфері діяльності, коло питань, з яких суб'єкт володіє знаннями, досвідом, сукупність яких відображає статус і кваліфікацію, а також індивідуальні особливості (здібності), що забезпечують можливість реалізації певної діяльності. При цьому компетентність як освітній результат, відображає підготовленість суб'єкта навчання до реального володіння методами і засобами професійної діяльності та вміння застосовувати їх на практиці.

Поняття компетентності містить не лише когнітивний і операційний складник, але й мотиваційний, етичний, соціальний та поведінковий, які надають йому особистісного характеру відповідно до якостей конкретної людини. Це дає змогу зробити висновок, що формування особистості майбутнього працівника у коледжах має відбуватися на основі особистісно орієнтованого підходу, оскільки саме він базується на смисловому складнику будь-якого виду професійної діяльності і дозволяє майбутньому фахівцю змінювати свою індивідуальну професійну діяльність відповідно до вимог ринку праці.

Питання професійної підготовки фахівця є актуальним й потребує особливого підходу до виокремлення основних його аспектів. На часі - необхідність формування досконалого майбутнього фахівця, здатного до постійної самореалізації, креативного та творчого пошуку.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА

**О.В. Вдовиченко, викладач II кваліфікаційної категорії
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

1. Виховання і освіта - особистості, які мають забезпечити здатність і готовність зробити і гідно реалізувати свій життєвий і соціальний вибір, нести за нього відповідальність. Сучасна особистість має бути здатна і готова до конструктивного досягнення успішної життєдіяльності в мінливих суспільно-економічних умовах, самостійного і свідомого вирішення складних життєвих завдань, породжених інформаційними, економічними, соціальними, політичними, культурно-релігійними процесами третього тисячоліття. Постає необхідність у життєвій компетентності особистості, її здатності успішно розв'язувати власні життєві проблеми, брати продуктивну участь у розв'язанні суспільних проблем.

2. Комплекс ключових компетентностей і розмежовує три основні групи: компетентності стосовно себе як особистості; компетентності стосовно взаємодії з іншими людьми; компетентності стосовно діяльності людини в усіх її видах і формах.

3. Випускник зі сформованою життєвою компетентністю – це людина-знавець (сприймає знання як цінність, пізнавально-активна, знає норми поведінки й виконує їх); полікультурна (готова й здатна сприймати різні культури, готова й спроможна взаємодіяти з представниками інших культур,

толерантна); соціальна (спроможна вирішувати соціальні проблеми, здатна до самореалізації, комунікації, соціальної адаптації); творча особистість (здатна до життєстійкості, життєтворчості, з розвинутою культурою самопрояву, рефлексивними здібностями, здатна до творчого перетворення себе). У ХХ ст. освічена людина вмiла читати, писати, виконувати основні арифметичні операції.

4. Молода людина змушена шукати оптимальні та нестандартні способи розв'язання життєвих, навчальних і професійних проблем, що сприяє її успішності в усіх сферах, у неї є потреба зайняти внутрішню позицію дорослого, усвідомити себе повноцінним членом суспільства, зрозуміти своє місце і призначення в житті, проявити себе та свої можливості. Соціальний статус студента передбачає значне розширення, порівняно з попереднім шкільним етапом, сфери навчання, спілкування і діяльності.

5. Компетентність означає загальну здатність молодої людини до професійної праці й успішної життєдіяльності, що ґрунтується на здобутих знаннях, уміннях, досвіді та цінностях, здатність до продуктивного здійснення життя як індивідуального життєвого проекту. Складовими компетентності особистості є: компетентності стосовно себе як суб'єкта життєдіяльності (збереження свого фізичного і психічного здоров'я, самоповага, розуміння свого місця в житті, володіння соціально-правовими основами поведінки в громадянському суспільстві, самовдосконалення та саморозвиток, прагнення до успіху, постановка адекватних життєвих цілей); компетентності стосовно взаємодії з іншими людьми (соціальна відповідальність, навички ефективного спілкування, уміння налагоджувати близькі та ділові взаємини, суспільний інтерес, уміння вибирати адекватні способи взаємодії з різними людьми залежно від ситуації, самоконтроль поведінки); компетентності стосовно діяльності в усіх її видах (навчання, хобі, спорт, професія, усі практичні вміння і досвід). Життєва компетентність розвивається на основі всього життєвого досвіду людини і включає розумові, емоційні, психологічні й духовні якості.

ПРОФЕСІЙНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИПУСКНИКА

Риженко Л.Д., методист вищої категорії Навчального відділу ОНАХТ

Сучасні економічні, соціальні і політичні фактори в країні ставлять підвищені вимоги до підготовки фахівців, їх загальноосвітнього рівня і професійної майстерності.

Основними тенденціями професійної освіти є:

- значимість як для особистості, так і для суспільства їх запитів і норм;

- орієнтація на активне засвоєння здобувачами освіти способів пізнавальної діяльності;
- адаптація освітнього процесу до запитів і потреб особистості;
- інноваційність навчання, як соціально-філософський аспект.

Найважливішою рисою сучасного професійного навчання є його спрямованість на те, щоб навчити здобувачів освіти не лише пристосовуватись, а й активно діяти в певних виробничих ситуаціях. Інноваційне навчання – процес і результат такої освітньої діяльності.

Сучасне заняття має бути цілісним, відрізнитись єдиною логікою діяльності педагога і здобувачів освіти. Це майстерня аналізу та обробки інформації, яка привноситься учасниками навчального процесу з різних джерел інформаційного простору (література, телебачення, комп'ютерні мережі, спілкування тощо). Основними елементами є практична діяльність, аналіз, дослідження і пошук.

Для формування висококваліфікованого фахівця має бути політехнічний характер навчання, відповідність державним стандартам, науково-технічна спрямованість, пізнавально-творчий, розвиваючий характер навчання, навчання в процесі виробничої діяльності, поєднання наочності з розвитком абстрактного мислення, індивідуальний підхід до особистості здобувача освіти.

Діяльність в умовах сучасного виробництва вимагає від фахівця застосування самого широкого спектру людських здібностей, розвитку неповторних індивідуальних фізичних і інтелектуальних якостей, які формуються в процесі безперервної навчальної та практичної роботи. Сучасний випускник у своїй майбутній фаховій діяльності повинен достатньо добре використовувати інструменти менеджменту, основ маркетингової, фінансової, матеріально-технічної, кадрової політики ведення бізнесу; орієнтуватись у питаннях підприємництва, тобто повинен вміти приймати рішення, їх реалізувати та оцінювати результати запланованих дій.

Освітній заклад повинен формувати у майбутнього фахівця творчі новаторські компетенції, а саме: генерація та використання ініціативи, розробка та освоєння технічних, технологічних та організаційно-економічних рішень, вміння ризикувати.

Процес підготовки фахівців повинен будуватись на основі активізації інтелектуальних можливостей здобувачів освіти при розумному співвідношенні старих, перевірених практикою, та нових форм і методів навчання.

Самостійного значення при цьому набувають предметні комплекси методів активного навчання із спеціальних дисциплін, що включають проблемні лекції, конкретні ситуації, комплекси взаємопов'язаних завдань, вирішення яких потребує колективних зусиль, індивідуальні завдання, наукові семінари тощо.

Для формування професійної та особистісної компетентності випускника важливо використовувати сучасні форми проведення занять (Таблиця 1).

Таблиця 1 Форми проведення занять

з/п	Група занять	Найменування занять
	У вигляді змагань та ігор	Конкурси, турніри, ділові ігри, вікторини
	У вигляді публічного спілкування	Прес-конференції, аукціони, мітинги, дискусії, громадський контроль
	Заняття, які опираються на фантазію	Заняття-казка, заняття-легенда, урок-винахід
	Заняття, комбіновані з іншими організаційними формами навчання	Заняття-консультація, заняття-практикум, заняття-залік
	Заняття на основі імітації діяльності проведення громадсько-культурних заходів	Заочна екскурсія, подорож у часі, інтерв'ю, репортаж
	Заняття, основані на нетрадиційній діяльності здобувачів освіти	Заняття-взаємонавчання, заняття співпраці, заняття самоуправління
	Інші	Інтегровані, бінарні

Розгляд процесу професійного самовизначення передбачає використання таких понять, як вибір професії, мотиви, професійна адаптація, розвиток професійних здібностей, задоволення працею та професією, життєва перспектива, життєвий план.

Проблема професійної самоідентифікації може успішно вирішуватись лише тоді, коли складається система «освіта-працевлаштування». Тому і керівники освітянської сфери, і студенти повинні добре знати вимоги ринку праці, попит на випускників за якістю та кількістю.

Здобувачі освіти відмічають, що для успішної роботи на підприємстві, в організації їм як майбутнім фахівцям необхідні: глибокі професійні знання, комунікабельність, доброзичливість з підлеглими та співробітниками, організаторські здібності, вміння ладнати з керівництвом та висока трудова дисципліна.

Професійне самовизначення сучасної молоді напряму залежить від соціально-економічної ситуації в країні.

Використані джерела

1. Тенюх К.М., Стояно О.О., Демченко Д.М., Трошев С.З., Ангелов Г.В. самовизначення особистості студента як майбутнього фахівця / Під ред. проф. В.М. Чугуєнка та проф. Г.В. Ангелова. – Київ-Одеса: СМІЛ, 2006
2. Агафонова Л.Г., Рога О.В. Підготовка бізнес-плану: Практикум. – 2-ге вид., стер. – К.:Т-во «Знання», КОО, 2000
3. Шевчук С.С. Урок теоретичного навчання у професійно-технічному навчальному закладі: Методичні рекомендації. ДПОІПП Академії педагогічних наук України, 2004
4. Шевчук С.С. Урок виробничого навчання у професійно-технічному навчальному закладі: Методичні рекомендації. ДПОІПП Академії педагогічних наук України, 2004

V. МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ, ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИПУСКНИКА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МІЖДИСЦИПЛІНА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЗАСОБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

**М.В.Ткач, викладач в/к
Одеський технічний коледж**

Стрімкий розвиток міжнародних політичних, економічних, культурних та суспільних відносин в нашій державі приводить до виникнення нових кваліфікаційних вимог до сучасних фахівців. В сучасних умовах з'являється потреба у спеціалістах, які здатні застосовувати вміння та досвід не лише у вузькій спеціалізації, а й інтегрувати ідеї з інших галузей знань. Отже, можна спостерігати певні інтеграційні процеси в галузі науки й освіти, коли наука прагне синтезу та взаємодії знань, а також цілісності наукового пізнання.

Оскільки професійна освіта стає предметом інтегративних, міждисциплінарних досліджень, до кола проблем, які широко обговорюються багатьма дослідниками, входять: інтеграція та її рівні, професійно-орієнтований підхід, зокрема, у навчанні іноземної мови, міждисциплінарний підхід до навчання, міжпредметні зв'язки.

Суть і мета якісного оновлення вищої освіти у XXI ст. – підготовка випускника, здатного освоїти будь-яку спеціальність. В контексті вищої професійної освіти необхідно розвивати уміння усвідомлено використовувати потенціал фундаментальних дисциплін для цілісного розв'язання професійних задач. Це можливо тільки на основі «міждисциплінарної інтеграції, нової цілісної дидактичної концепції навчальної дисципліни вищого навчального закладу».

В наш час іноземна мова все більше розглядається як інтегрована дисципліна, яка робить суттєвий внесок у формування професійно значущих навичок студентів, у розкриття їхнього творчого потенціалу, покращення рівня загальної ерудиції, набуття життєво необхідних навичок для існування у полікультурному середовищі. Викладання іноземної мови просто неможливе без застосування міждисциплінарних зв'язків і тих можливостей, які вони відкривають, оскільки сама суть викладання іноземної мови за професійним спрямуванням полягає у вивченні основних тем спецпредметів із фаху іноземною мовою. Це надзвичайно полегшує мотивацію навчання і з дисципліни, і в цілому. І навіть, більше, в цьому випадку дуже поживає

освітній процес із дисципліни, привносить у заняття неймовірне емоційне пожвавлення, непідробний інтерес, зацікавлення, заохочення і, відповідно, якість навчання різко підвищується, і поліпшується результат навчання.

Роль професійної складової мовної освіти безперервно зростає. Тому організація навчання іноземних мов повинна:

- забезпечувати як мовний, так і професійний розвиток студентів;
- бути орієнтованою на формування навичок і розвиток уміння медіації у професійній іншомовній комунікації;
- забезпечувати підготовку широко освіченого фахівця, здатного користуватися іншомовною літературою зі спеціальності у професійних цілях, системою знань про принципи ефективного реферування і анотування даної літератури.

У зв'язку з цим на практичних заняттях з іноземної мови необхідно максимально використовувати інформацію, яку вивчають студенти з фахових дисциплін.

Міждисциплінарні зв'язки – це зв'язки між структурними елементами змісту навчальних дисциплін, виражені в поняттях, законах, теоріях, наукових фактах. Вони здійснюють у процесі навчання певні функції:

- узгодження в часі вивчення тем різних дисциплін;
- забезпечення розвитку наукових понять при вивченні різноманітних дисциплін;
- забезпечення єдиного підходу до формування у студентів умінь і навичок;
- систематизація і узагальнення знань, набутих студентами у процесі вивчення різних дисциплін;
- встановлення причинно-наслідкових зв'язків, що вивчаються в різних дисциплінах.

Використання міждисциплінарних зв'язків зумовлює формування цілісного сприйняття навколишньої дійсності, розуміння загальних проблем, здатність виділяти й аналізувати зв'язки між різними формами комплексної професійної діяльності. Тому в процесі навчання необхідно створювати умови, за яких студенти можуть набути професійні знання й уміння не тільки під час вивчення загальнопрофесійних і спеціальних дисциплін, але й у процесі засвоєння іноземної мови. Результатом освіти повинна стати професійна компетентність випускника вузу.

Найпоширенішими значеннями терміну «інтеграція» виступають такі: об'єднання чого-небудь у єдине ціле, взаємозближення, зв'язаність, узгодженість.

За системного підходу інтеграція визначається як процес взаємодії двох або більше систем з метою створення нової, яка набуває нових властивостей завдяки зміні властивостей і зв'язків її елементів.

Так, американський педагог Дж. Гіббоне висловив думку, що інтегрувати – це поєднувати частини систем так, щоб результат об'єднання в сумі перевершував їх значення до взаємодії. Деякі вчені, зокрема Н. Антонов, розглядають поняття «інтеграція» в загальнонауковому аспекті, визначаючи його природне протиставлення поняттю «диференціація» та наголошуючи на високому рівні системності: «...це процес взаємопроникнення, ущільнення, уніфікації знання, який проявляється через єдність із протилежним йому процесом розчленування, розмежування, диференціації». На думку Н. Костюка, «інтеграція – це процес взаємодії елементів із заданими властивостями, що супроводжується встановленням, ускладненням і зміцненням істотних зв'язків між цими елементами на основі достатньої підстави, в результаті якої формується інтегрований об'єкт (цілісна система) з якісно новими властивостями, у структурі якого зберігаються індивідуальні властивості вихідних елементів». На процесуальності й результативності інтеграції наголошує І. Козловська: «Інтеграція являє собою процес і результат створення нерозривно зв'язаного, єдиного».

Отже, інтеграція – це процес взаємодії, об'єднання, взаємовпливу, взаємопроникнення, взаємозближення, відновлення єдності двох або більше систем, результатом якого є утворення нової цілісної системи, яка набуває нових властивостей і взаємозв'язків між оновленими елементами системи.

Міждисциплінарна інтеграція – це цілеспрямоване посилення міждисциплінарних зв'язків за умов збереження теоретичної і практичної цілісності навчальних дисциплін. Водночас міждисциплінарна інтеграція – це процес узгодження змісту навчальних дисциплін щодо відображення ними єдиних, безперервних і цілісних явищ професійної діяльності.

Словосполучення «інтеграція навчання» тлумачиться як «відбір та об'єднання навчального матеріалу з різних предметів з метою цілісного, системного й різнобічного вивчення важливих наскрізних тем; це створення інтегрованого змісту навчання – предметів, які об'єднували б у єдине ціле знання з різних галузей».

Інтеграція професійних дисциплін у процес навчання іноземній мові сприятиме набуттю студентами важливих кваліфікаційних знань та вмінь, що підвищать їх конкурентоспроможність на світовому ринку праці.

На сьогоднішній день ґрунтовно досліджено питання інтеграції, системності та цілісності в теорії і практиці вищої школи (В. Давидов, В. Онищук, В. Паламарчук, В. Сухомлинський), інтеграції та інтегративного підручника (Р. Гуревич, І. Задорожнюк, Д. Коломієць), інтеграції

фундаментальних та професійно орієнтованих дисциплін (Г. Білецька), інноваційних підходів до вивчення іноземної мови у підготовці фахівців (О. Авксентьєва, Т. Ваколюк, О. Кузнецова, О. Пиндик, О. Полякова, Т. Труханова), викладання профільних дисциплін іноземними мовами (Г. Козлакова, Т. Шаргун).

В методиці викладання іноземних мов питання інтеграції тісно пов'язано з міжпредметною координацією, яка передбачає безперервний та багатосторонній зв'язок у навчанні іноземної мови за професійним спрямуванням та фахових дисциплін, що зумовлюють вивчення спеціальної лексики, необхідної для іншомовного професійного спілкування, якого мають навчити викладачі на заняттях з іноземної мови. Тісний контакт з кафедрами профільюючих спеціальностей, консультування з фахівцями, читання спеціалізованої літератури допомагає визначити ті характеристики діяльності, соціальних норм поведінки, які необхідні майбутнім спеціалістам для їхнього успішного професійного спілкування іноземною мовою.

Таким чином, міжпредметна координація спонукає до співпраці викладачів іноземної мови з викладачами фахових дисциплін, що сприяє розвитку продуктивного мислення студентів та підтримання у них стійкого інтересу до вивчення іноземної мови.

Оскільки у сучасних освітніх програмах особливої актуальності набуває професійно-орієнтований підхід до навчання іноземної мови у вищих навчальних закладах, то спрямованість на потреби студентів в опануванні іноземної мови виступає необхідною умовою у навчанні їх подальшого орієнтування у потоці інформації за обраною спеціальністю. Іноземна мова виступає додатковим джерелом знань та досвіду, яке повинне підкріплювати знання студентів, набуті під час вивчення основних професійних дисциплін. Іноземна мова виступає одночасно і метою, і засобом навчання. Спочатку студенти мають на меті вивчити окремі терміни та словосполучення іноземною мовою, а потім використовують їх як засоби для виконання складніших мовних дій.

Загальновідомо, що дуже важливою особливістю формування мотивації до вивчення іноземної мови у ВНЗі є те, що при навчанні цієї дисципліни викладачеві необхідно створювати такі умови, щоб процес навчання по можливості був імітацією діяльності майбутніх спеціалістів і максимально наближався до їхньої майбутньої професійної діяльності, особливості якої теж повинні бути обов'язково враховані. Тобто навчання іноземної мови має бути професійно зорієтованим і здійснюватись у таких напрямках: а) соціокультурний – загальний курс іноземної мови (мова для повсякденного спілкування); б) фаховий – курс іноземної мови для спеціальних цілей (для спілкування спеціалістів різних галузей); в) професійний – курс іноземної мови

для ділового спілкування, що є типовим для багатьох сфер професійної діяльності (написання резюме, ділове листування, телефонна розмова тощо).

Міжпредметні зв'язки роблять вивчення іноземної мови більш мотивованим і

цілеспрямованим, дають можливість показати студентам реальність практичного використання знань і вмінь, які вони отримують на заняттях з іноземної мови.

Цьому сприяє професійний контекст, який є сукупністю предметних завдань, проблемних ситуацій, організаційних, технологічних форм і методів діяльності, ситуацій соціально-психологічної взаємодії, характерних для певної сфери професійного труда.

Наявність у студентів теоретичних професійних знань дозволяє викладачам використовувати відповідний навчальний матеріал професійного наповнення, створювати актуальні професійні ситуації для розвитку іншомовної комунікативної компетентності студентів.

Серед основних методів навчання іноземної мови за професійним спрямуванням найдієвішими формами і засобами формування у студентів міжпредметної системи знань і вмінь є проведення семінарів, дослідницької роботи, комунікативної спрямованості (діалоги, диспути, інтерв'ю, круглі столи), які вимагають фонових професійних знань, ділових ігор, аналіз виробничих та управлінських ситуацій, та повторювально-узагальнюючих і комплексних занять, на яких здійснюються узагальнення й закріплення знань із певної теми або розділу програмного навчального матеріалу.

Саме міждисциплінарні зв'язки передбачають використання елементів проблемності в навчанні, що є необхідною умовою протікання процесу формування потреби в розширенні іншомовних знань, важливим засобом активізації пізнавального інтересу.

Прикладом застосування елементів проблемності в навчанні в процесі вивчення іноземної мови може бути введення нової лексики, де при поясненні більшої її частини вимагається не стільки завчити нові слова, скільки, використовуючи наявні знання зі словотвору, контекст, в якому дається слово, розкрити значення окремого слова, зрозуміти думку, що міститься в реченні, абзаці, тексті.

Саме проектна технологія та ділові ігри є одними з найефективніших, адже вони відкривають нові можливості для творчої та експериментальної діяльності, а також навчання, і мають велике значення при підготовці студентів до вирішення майбутніх професійних завдань. Проекти завжди є міждисциплінарними, у підготовці до реалізації проекту студенти використовують свої мовні, міжкультурні, фахові знання. Ігри не обмежуються

проектною роботою, пов'язаною з майбутнім фахом, вони дають можливість розв'язувати проблеми, що існують за межами навчального закладу у контакті з іншими інстанціями.

Завдання викладача іноземної мови вчити майбутнього спеціаліста у певній галузі, головним чином розмовляти іноземною мовою про свій фах та фахові аспекти, використовуючи різні засоби.

Окресливши тематику фахових текстів та відібравши термінологічну лексику для активного засвоєння студентами, потрібно в рамках міжпредметних зв'язків створити комплекс вправ з метою вирішення комунікативних і пізнавальних завдань при роботі з фаховою літературою.

Взаємозв'язок дисциплін є плідним лише за умови дотримання принципу кореляції їхнього змісту. Враховуючи важливість міждисциплінарних зв'язків для ефективного розвитку мотивації до вивчення іноземних мов студентами нелінгвістичних навчальних закладів, викладачеві слід максимально забезпечувати відповідність змісту навчального матеріалу з іноземної мови змісту матеріалу фахових дисциплін, що вивчаються студентами, та встановлювали тісні міждисциплінарні зв'язки. Це значно стимулює професійну спрямованість діяльності і, відповідно, професійну мотивацію студентів, допомагає їм створити більш чіткий образ майбутньої професійної діяльності.

Реалізація міжпредметних зв'язків на практиці стає основною в діяльності викладача при навчанні іноземної мови для спеціальних цілей, оскільки, вона (Language for Specific Purpose), за визначенням О.П. Шевченко: "є особливою системою мовних засобів, які об'єднані тематично та відповідають вузькоспеціальній сфері людської діяльності".

Зміст навчального матеріалу повинен мати для студента особистісне розвивальне та загальноосвітнє значення і задовольняти його потребу в спілкуванні. Серед критеріїв відбору навчального матеріалу важливим є: професійно спрямована та особистісно значуща інформація, доступна та посиљна для розуміння, здатна викликати внутрішню потребу до оволодіння нею.

При вивченні іноземної мови професійного спрямування необхідно ретельно відбирати автентичні тексти, які повинні бути змістовними, інформативними, що зможуть зацікавити студентів; та науковими, що вміщують в собі лише перевірені та підтверджені факти. Робота з такими текстами оптимізує процес отримання мовних знань для забезпечення усної і письмової мовленнєвої діяльності іноземною мовою. Саме використання автентичних фахових текстів такого типу служать для задоволення інформаційно-пізнавальних потреб студентів, стимулюють навчально-

мовленнєве спілкування та професійну тематику доповнює їх знання з фахових дисциплін.

Доступність навчального матеріалу є надзвичайно важливим критерієм, оскільки жодна особистісна цінність чи надзвичайно високий інтерес до предмета не здатні забезпечити ефективно його вивчення за низької доступності цього предмету.

Навчання професійного мовленнєвого спілкування на міжпредметній основі дозволяє виявити потенційні можливості студентів, навчити їх доповнювати тему бесіди фактами дисциплін з профілю майбутньої спеціальності і суміжних дисциплін, а також знаннями з особистого досвіду. Це значно полегшує їм засвоювати нову лексику і спілкуватися на вказані теми, тому що студенти намагаються знаходити і використовувати максимальну кількість лексики та доповнюють відомий зміст новими відомостями. Адже однією з психологічних закономірностей нашого сприймання є те, що факти чи інформація, які ми сприймаємо, завжди тлумачиться нами з точки зору нашого попереднього досвіду, оскільки знайомий матеріал допомагає викликати в пам'яті асоціативні зв'язки тощо. Водночас, знання іноземної мови розширює кругозір студентів, поглиблює їх знання з фаху, допомагає у написанні рефератів, курсових та дипломних робіт, оскільки вони можуть використовувати не тільки видання українських авторів, але й літературу іноземною мовою.

Такий міждисциплінарний підхід сприяє реалізації ідеї комплексності навчання, характерною рисою якої є взаємодія дисциплін у вищому навчальному закладі з метою оптимізації засвоєння матеріалу студентами та поліпшення їх професійної підготовки та підготовки до спілкування іноземною мовою у професійній галузі.

Підсумовуючи, зазначемо, що міждисциплінарна інтеграція в навчанні студентів іншомовному спілкуванню сприяє формуванню іншомовної комунікативної компетентності фахівця, цілісного професійного мислення, а також забезпечує вирішення проблеми підвищення ефективності професійної та іншомовної підготовки, об'єднавши їх у єдине ціле. Інтегративне навчання як інновація сучасної системи освіти виступає потужним засобом для реалізації стратегічної мети професійно орієнтованої іншомовної підготовки – формування професійної мовної особистості. Актуалізація міждисциплінарних зв'язків як процес і результат обумовлює системність і цілісність професійної підготовки, дає можливість сформуванню системи професійних знань, умінь і навичок відповідно до державних стандартів якості освіти за рахунок структурної організації змісту освіти. Використання міжпредметних зв'язків під час вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» є

одним з ефективних засобів професіоналізації освітнього процесу; підвищує професійно-спрямовану орієнтацію майбутніх фахівців та розвиває в них схильність до узагальнення, структурного сприйняття матеріалу, формування здатності до переносу знань в інші галузі, створенню наукового світогляду.

Список літератури:

1. Білецька Г.А. Педагогічні умови інтеграції фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін у підготовці екологів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.пед.наук: спец 13.00.04/ Г.А. Білецька. – Вінниця, 2004. – 20 с.
2. Василюшина Н.М. Міжпредметні зв'язки у процесі навчання іноземної мови студентів з міжнародного бізнесу / Н.М. Василюшина // Наукові записки: збірник наукових праць; МОНМС України, НПУ ім. М.П. Драгоманова. – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2014. – Вип. 120 – С. 34-39.
3. Гриценко Л. Теория и практика обучения: интегративный подход. – М.: Академия, 2008. – 240 с.
4. Коваленко О.Я. Концептуальні засади профільної освіти у ЗНЗ: міжпредметна інтеграція, багаторівневність та варіативність / О.Я. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2010. – № 4. – С. 44-50.
5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
6. Музальов О. Міжпредметні зв'язки як засіб підвищення педагогічної майстерності / О. Музальов // Педагогіка і психологія професійної освіти: науково-методичний журнал. – 2005. – №6. – С. 7-16.
7. Хоменко Л.Я. Нові методи навчання на Заході // Іноземні мови. - 1998. - №1. - С. 32-35.
8. Шевченко О.П. Міжпредметні зв'язки як основа змісту навчання іноземної мови за професійним спрямуванням студентів технічних ВНЗ / О.П. Шевченко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. Ч-1.
9. Brown H. Douglas. Principles of Language Learning & Teaching. - USA: Prentice Hall, 1980.
10. Hammerly Hector. An Integrated Theory of Language Teaching. - New-York: Gordon & Breach, 1985.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ, ЯК ЧИННИК ОПТИМІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Швець Л.І., викладач-методист, голова ЦК хімічних дисциплін
Дьякова Т. В., викладач вищої категорії комісії хімічних дисциплін
Девятьярова Л. І., викладач-методист, голова обласної методичної
комісії викладачів хімії
Одеський технічний коледж

Найважливішим питанням розвитку освіти є якість професійної освіти, тому основне завдання, яке держава ставить перед будь-яким навчальним закладом, - це провадження освітньої діяльності на високому рівні, що забезпечить здобуття освіти за обраними спеціальностями. У зв'язку з цим виникає необхідність підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності, аналізу отриманої інформації, формування компетентностей, а одним із засобів їх формування є інтеграція навчальних дисциплін.

Інтеграція – це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин із кількох раніше розрізнених одиниць. Інтеграція, як засіб навчання повинна дати студентам знання які відображають взаємозв'язки окремих частин світу як системи, навчити студента сприймати всесвіт як єдине ціле, в якому всі елементи взаємопов'язані. На жаль цілісність починає руйнуватись через «суворі кордони» між окремими розділами програми або предметним викладанням.

Знання, які одержують студенти мало пов'язані між собою (викладач хімії не має уявлення чим займалися студенти на попередньому занятті біології, фізики та навпаки). Не секрет, що студенти ділять молекули, атоми, кристали, тіла та інші об'єкти навколишнього світу на фізичні, хімічні, біологічні не зв'язуючи їх між собою. Знання, які вони одержують ізольовані один від одного, а міжпредметні зв'язки вносять новизну, допомагають зрозуміти важливість вивчення основ, як єдиної системи знань. З метою актуалізації опорних знань і чуттєвого досвіду студентам запропонували завдання під час вивчення органічних сполук, що стосувалися:

1. відмінностей між органічними та неорганічними речовинами;
2. актуалізація хімічних знань про реакції в результаті перебігу яких виділяється енергія;
3. порівняння «малих» органічних молекул і макромолекул.

Серед ознак за якими органічні сполуки різняться з неорганічними називались такі:

1. елементарний склад, а саме побудова речовин з карбону;
2. велика молекулярна маса;
3. висока енергоємність;

4. горючість;

5. залежність властивостей не тільки від складу та маси, а й від просторового розміщення атомів.

Аналізуючи ці ознаки не можна не помітити, що через відсутність хімічної бази створюються лише поверхові уявлення про відмінності між органічними та неорганічними сполуками. Крім того на заняттях біології інколи спостерігається не правильне трактування матеріалу про рівність органічних речовин. Міжпредметні зв'язки між біологією та хімією на нашу думку мають відбуватися у чіткій послідовності вивчення в цих курсах внутрішньо- і міжпредметних понять, щоб забезпечити формування знань про рівність хімічної та біологічної форм руху матерії.

Практичний досвід переконує нас в ефективності впровадження інтегрованого заняття. Інтегроване заняття – заняття, що полягає в об'єднанні зусиль викладачів різних предметів у його підготовці і проведенні, а також інтеграції знань про певний об'єкт вивчення.

Інтегроване заняття – міжциклове заняття (поєднує матеріал декількох предметів).

Інтегроване бінарне заняття – це заняття у змісті якого поєднуються різні предмети навколо вивчення однієї теми.

Специфіка таких занять полягає в тому, що вони проводяться спільно викладачами двох або декількох суміжних предметів.

Пріоритетним до інтеграції є такі предмети: біологія та хімія, біологія й екологія, хімія й фізика. Досвід показує, що завжди є можливість зв'язати зовсім не споріднені предмети, як математика та біологія.

Переваги інтегрованого навчання:

1. інтеграція пожвавлює учбовий процес;
2. економить навчальний час.

Впровадження інтеграції в навчальний процес актуальне, тому що дає змогу:

1. спресувати споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми, усунути дублювання у вивченні ряду питань;
2. ущільнити знання, тобто реконструвати таким чином, засвоєння якого вимагає менше часу;
3. формувати творчу особистість студента.

Потреба у інтегрованих уроках пояснюється рядом причин:

1. інтегровані уроки сприяють підвищенню мотивації навчання, формування пізнавального інтересу різних явищ з декількох сторін;
2. сприяють більшою мірою, ніж звичайні уроки розвитку мовлення, формування вміння порівнювати, узагальнювати, робити висновки;
3. не тільки поглиблюють уявлення про предмет, розширюють кругозір, а й сприяють формуванню різнобічно розвиненої особистості і інтелектуально.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НАБУТТЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

В.О. Мирошниченко, викладач суспільних дисциплін
Ю.О. Роціна – Боговик, викладач суспільних дисциплін
Одеський технічний коледж

Міждисциплінарні зв'язки у навчанні є конкретним виразом інтеграційних процесів, що відбуваються сьогодні у науці і в житті суспільства. Зв'язок між навчальними дисциплінами є відображенням зв'язку між відповідними науками, кожна з яких в своїй галузі вивчає єдиний об'єктивно існуючий матеріальний світ. Для формування системного засвоєння знань, вмінь та навичок у майбутнього фахівця доцільним є впровадження міждисциплінарних зв'язків.

Необхідність міждисциплінарних зв'язків обґрунтовується дидактичними принципами навчання. Принцип міцності засвоєння знань дозволяє стверджувати, що формування вмінь і навичок буде краще відбуватися при умові добре діючих міждисциплінарних зв'язків. У процесі реалізації міждисциплінарних зв'язків у студентів підвищується якість знань, активізується увага, росте зацікавленість та інтерес до навчальних дисциплін, розвивається логічне мислення, розширюється загальний науково – теоретичний кругозор та розвивається світогляд.

Наприклад, в структуру курсу "Основи філософських знань" входять зінтегровані знання цілісного циклу суспільних наук: історії, соціології, правознавства, політології, етики, психології та ін. Вивчаючи курс "Основи філософських знань" здобувачі освіти набувають узагальнених знань про процеси та явища, які відбуваються в суспільстві та державі, про політико – правові, культурні, філософські, соціально – економічні основи життя в суспільстві. Тобто, здобувачі освіти:

1.отримують знання які в подальшому при вивченні комплексу суспільних наук (тих, які передбачені програмою) вивчаються поглиблено;

2. отриманні знання допомагають навчаючимся якомога краще збагнути природу суспільства і держави, в якій проживають; формують повагу до прав людини, громадську активність, толерантність та інші якості, які необхідні для успішної соціалізації молодого людини в сучасному суспільстві;

3.розвивається логічне мислення, розширюється кругозір, отриманні знання спонукають до набуття нових навичок, які активізують та якісно покращують соціальну адаптацію.

Наприклад, тема "Конфлікт" с соціології тісно переплітається з темою "Політична трансформація" в "Політології", яка вивчається на бакалавраті. Зазначена тема розглядає такі поняття як "політичний процес",

"політичний конфлікт", причини виникнення, розвиток та шляхи його вирішення, "політична модернізація". Приступаючи до вивчення цієї теми здобувачі освіти вже володіють базовими знаннями, які отримали при вивченні теми "Конфлікт". Тобто, студенти засвоїли поняття "соціального конфлікту", розуміють сутність соціального конфлікту; поняття "політичного конфлікту", як форми соціального конфлікту, знають типологію політичних конфліктів і криз, розуміють специфіку політичного конфлікту. А це значить, що:

1. здобувачі освіти отримали повний інформаційно – науковий комплекс знань з відповідної тематики;

2. приступаючи до вивчення теми в "Політології" здобувачі освіти уже володіють базовими знаннями, отриманими на предметі "Соціологія", і це якісно покращує рівень засвоєння нового матеріалу;

3. завдяки міждисциплінарним зв'язкам студенти не лише розширюють свій науковий кругозір, а й випрацьовують нові вміння і навички, які дозволяють обрати найбільш перспективний шлях у вирішенні соціальних конфліктів чи зайняти найбільш об'єктивну позицію у пошуках методів подолання політичних конфліктів;

Міждисциплінарні зв'язки в навчальному процесі можуть здійснюватися в наступних основних напрямках: формування необхідних для становлення світогляду студента систем понять з опорою на наукові факти, теорії та закони загальні для суміжних наукових областей; формування загальних для суміжних дисциплін вмінь; формування, на базі узагальнених знань та вмінь, об'єктивного відношення до дисциплінарних знань, у чому особливе значення мають міжциклові зв'язки і світоглядні навчальні проблеми; формування професійних навиків та вмінь, що вимагають комплексного застосування знань, основ наук на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки сприяють реалізації таких основних функцій, як: освітня; розвиваюча; виховна.

Міждисциплінарні зв'язки мають зв'язок з принципами навчання:

1) міждисциплінарні зв'язки виступають як один зі способів здійснення кожного з принципів навчання;

2) міждисциплінарні зв'язки є самостійним принципом побудови дидактичних систем локального характеру в предметній системі навчання.

Міждисциплінарні зв'язки - це складний компонент, що вимагає дотримання принципів науковості, систематичності, свідомості.

Використання міждисциплінарних зв'язків забезпечує:

1) розкриття сучасних тенденцій розвитку науки, що виникають під впливом процесів інтеграції (соціалізації, гуманізації, теоретизації, математизації й ін.);

2) формування у здобувачів освіти уявлення про науку як систему знань;

3) більш повне розкриття історії науки і її практичного застосування;

4) більш широке висвітлення соціальної цінності гуманітарних знань.

Міждисциплінарні зв'язки є необхідною умовою для здійснення якісного навчального процесу, що забезпечує набуття професійних компетенцій майбутнього фахівця.

Література:

Левченко А. С. Науково – теоретичні основи загальної педагогіки. – Суми: СумДУ, 2002. – 44с.

Максимова В. Н. Межпредметные связи в учебно – воспитательном процессе современной школы. – М: Просвещение, 1987. – 160 с.

ВИКОРИСТАННЯ НАЙНОВІШИХ ТЕХНІЧНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ЗАСОБІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА

Ю.Є. Суліма, викладач в/к

Ю.Ю. Суліма, зав.відділенням, к.т.н., викладач в/к

Одеський технічний коледж

Для того щоб відповідати на сучасні виклики, які ставить перед викладачем діджиталізація суспільства, він має повною мірою опанувати новітні технічні та інформативно-комунікативні засоби, які зараз знаходяться у широкому вжитку, та переорієнтувати своє мислення на усвідомлення принципово нових вимог щодо своєї професійної діяльності.

ІК-засоби допомагають більш тісно спілкуватися зі студентами та їх батьками, ефективно працювати на навчальних заняттях, забезпечувати швидкий обмін навчальними матеріалами та готовими завданнями, тобто взагалі позитивно впливати на навчально-виховний процес.

Для використання ІК-засобів на разі потрібні лише реєстрація в сервісі та доступ до мережі Інтернет. Користуватися цими засобами, як правило, можливо з комп'ютеру, планшету або смартфона.

Найбільше змінили принципи комунікації між викладачами та студентством інтернет-месенджери, такі як Viber, WhatsUp, Telegram, Facebook Messenger та ін. Вони забезпечують швидкий безкоштовний обмін текстовими повідомленнями, фото, відео, гіперпосиланнями та файлами; дозволяють створювати групові чати, організувати опитування, голосування та ін.

Окремо відзначимо застосування Web-версій цих засобів комунікації, коли на будь-якому пристрої, під'єднаному до мережі Інтернет, викладач або студент можуть за допомогою авторизації здійснити вхід у свій акаунт та отримати доступ до всіх своїх контактів, груп та каналів, а також до всіх гіперпосилань, фото, відео, робочих файлів тощо.

Також цікавим для сучасного викладача може бути створення чат-ботів та використання їх в освітньому процесі. Чат-боти – це системи штучного інтелекту, які взаємодіють з користувачами через текстові повідомлення у інтернет-месенджері, наприклад у Viber або Telegram. Вони можуть цілодобово в автоматичному режимі видавати інформацію по запиті, реагувати на певні дії (відповіді) студента (або його бездіяльність протягом певного проміжку часу) тощо, тобто забезпечувати постійний зворотній зв'язок. Процес створення чат-боту, наприклад у Telegram, не потребує знання технологічних аспектів програмування – завдяки покроковим інструкціям, що знаходяться у вільному доступі, кожен може створити простий, однак корисний чат-бот.

Потенціал використання чат-ботів у освітньому процесі дуже великий, навіть складні спеціалізовані навчальні дисципліни можна викладати, використовуючи чат-ботів в якості тьюторів. Взаємодія студентів з інтернет-месенджерами вже займає більшу частину їх часу, аніж спілкування у соціальних мережах, тому вже в недалекому майбутньому більшість студентів може навчатися під керівництвом чат-ботів, що розроблені викладачами.

Доволі складно уявити діяльність сучасного викладача без застосування хмарних технологій (наприклад Google Disc, Apple iCloud, DropBox та Microsoft One Drive), що дозволяють зберігати матеріали на віддаленому сервері та мати до них доступ з будь-якого пристрою, що має вихід в Інтернет. Можливо шляхом відправки студентам посилань на файли, розміщених на цих сервісах, поширювати методичні вказівки для виконання лабораторно-практичних робіт, конспекти лекцій, навчальні аудіо- та відеоматеріали.

Для реалізації зворотного зв'язку можна користуватися також сервісом Google Forms, за допомогою якого можна проводити опитування і тестування, аналізувати отриману інформацію та представляти її у вигляді таблиць. Форми Google підтримують різні види запитань – від простих текстових полів до питань з фото та відео з YouTube. Форми можна створювати, редагувати та заповнювати як на комп'ютері, так і за допомогою планшету та смартфона. Процес створення Google Forms нескладний і докладно з покроковими інструкціями описаний на сайті компанії, тому викладач може без зайвих зусиль створити ефективні інструменти для тестування та опитування, та потім опрацювати отриману в результаті інформацію.

Не можна обійти увагою головний відеосервіс сучасності – YouTube. Викладач може записувати лекції, відеоуроки та презентації, після чого

завантажувати отримані ролики на YouTube та поширювати їх серед студентів. Складно переоцінити можливості, які дає YouTube для практичного навчання – процес виконання практично-лабораторної роботи, особливо з використанням специфічного апаратного або програмного інструментарію, можна зафіксувати на відео та викласти у вільний доступ.

Подальший розвиток ідеї YouTube знаходять в формі відеоконференції. Наприклад, зараз все частіше використовується такий вид спілкування як вебінар (тобто онлайн-семінар), коли за допомогою спеціального програмного забезпечення та Web-камери здійснюється пряма трансляція якогось заходу, до якої можуть долучитися за запрошенням всі бажаючі, кожен з яких у цей час знаходиться біля свого комп'ютера.

Для підвищення ефективності презентації навчального матеріалу сучасний викладач може користуватися мобільним проекційним обладнанням з автономним живленням та керувати показом слайдів наприклад зі смарт-годинника, з'єданого з ноутбуком чи планшетом по Bluetooth. Це дозволяє викладачеві не залежати від обставин та дає йому змогу презентувати свій матеріал навіть у «польових» умовах (тобто за відсутності укомплектованої засобами мультимедіа аудиторії та навіть при відсутності електроживлення).

Зараз перед українськими викладачами відкриті такі можливості, які ще декілька років тому було складно уявити. Стрімке зростання цифрових технологій та їх поширення у повсякденному житті дають сучасному освітянину дуже багато, і нехтувати новітніми технічними та інформаційно-комунікативними засобами у своїй професійній діяльності – це залишатися на узбіччі, а не рухатися вперед разом з технічним прогресом. Технічно грамотний та «озброєний» цифровими технологіями та корисними гаджетами викладач – це вже не диковинка, це вже вимога сучасного суспільства.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПЛАТФОРМИ LMS MOODLE У ОДЕСЬКОМУ ТЕХНІЧНОМУ КОЛЕДЖІ ОНАХТ

**Н.В. Краснієнко, зав. лабораторії аналіт.-інформ. технологій
к.ф.-м.н. доцент**

**Ю.К. Корнієнко, директор ЦДН ОНАХТ
Одеський технічний коледж**

Розвиток науково-технічного прогресу має наслідком еволюційних, а в окремі часи, і революційних змін у технологіях виробництва, рівні та способу життя соціуму. Сфера освіти також еволюціонує. З'являються нові форми

освіти, наприклад, дистанційна форма навчання із використанням мережі Інтернет.

Дистанційне навчання в Україні здійснюється за Наказом МОН України від 25.04.2013 №466 [1].

Питання впровадження дистанційних технологій у процес професійної підготовки висвітлювали В.В.Олійник, Т.І.Коваль, Є.М.Смирнова-Трибульська, П.В.Стефаненко та ін. Коваль визначає такі цілі впровадження у професійну підготовку майбутніх фахівців: формування кожного здобувача фахової перед вищої освіти як суб'єкта учня, становлення рефлексивних умінь і навичок у процесі професійної підготовки, посилення навчальної мотивації і становлення особистості, здатної до адаптації щодо нових соціально-економічних умов ринку праці; стимулювання інтелектуальної активності, становлення гуманної, творчої, активної, відповідальної та ініціативної особистості, всебічний розвиток з урахуванням навчальних досягнень, можливостей і здібностей кожного здобувача, організація навчання за індивідуальною траєкторією.

Нині дистанційні технології навчання набувають значної популярності внаслідок спрощення доступу до навчально-методичних матеріалів, економії часу, прозорості навчального процесу. Можна знайти багато переваг як очного, так і дистанційного навчання, але не підлягає сумніву факт визнання дистанційної освіти та усвідомлення її великого значення та попиту в усьому світі.

Відповідно до сучасного рівня розвитку технологій дистанційного навчання в Одеському технічному фаховому коледжі ОНАХТ створюються та використовуються програмні комплекси та засоби електронного навчання різної спрямованості, у тому числі системи керування навчанням LMS (Learning Management Systems), що інтегрують у собі засоби щодо адміністрування, комунікації, оцінювання знань, розробки та супроводу навчальних дистанційних курсів

На рисунку 1 приведено модель організації дистанційної роботи студентів з використанням віртуальних навчальних технологій (міжнародної платформи LMS Moodle), яка впроваджена в навчальний процес ОТК ОНАХТ. Вона враховує різні види взаємодії, що мають забезпечити навчальний процес. Така модель сприяє створенню соціального середовища, у якому здобувач освіти отримує знання та трансформує свій професійний та соціальний досвід. Приведена структура дозволяє за допомогою єдиної платформи інформаційно-комунікаційної технології об'єднати в єдину систему та забезпечити взаємодію всіх суб'єктів дистанційного навчання. В ОТК ОНАХТ ця система використовується у поєднанні з традиційними формами навчання для здобувачів фахової перед вищої освіти напрямів 123, 142, 051, 171. Але у перспективі більшість навчальних розробок для студентів усіх

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ ПРИКЛАДНОГО ЗМІСТУ, ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ В СИСТЕМІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.

Т.В. Качан, викладач-методист, в/к, голова ЦК

С.М. Васильєв, викладач в/к

І.М. Кунєв, викладач в/к

Одеський технічний коледж

Здобутки науково-технічного прогресу, сучасні інформаційно-комунікаційні технології значно розширюють можливості для розвитку людського суспільства. Зміни в економічному і соціально-політичному житті України створили нові умови функціонування народного господарства. Все це в значній мірі обумовило тенденції процесу реформування системи освіти, який постійно триває. Оновлюється зміст, уточнюються завдання, збагачуються методи та форми, розширюються засоби навчального процесу на всіх етапах навчання. Без фундаментальної математичної підготовки неможлива сучасна якісна технічна, інженерна, економічна освіта. Часто в системі підготовки фахівця певного профілю курс математики та вищої математики недостатньо підпорядковується концептуальним засадам формування спеціаліста. Однією з проблем якості освіти є недостатня реалізація на практиці принципу професійної спрямованості математичних курсів. Парадоксально виглядає ситуація, коли навчальні заклади різних профілів користуються одними й тими ж збірниками задач, у яких блок прикладних задач або відсутній взагалі, або є мізерним.

Профільне навчання є одним із ключових напрямів модернізації та удосконалення системи освіти нашої держави й передбачає реальне й планомірне оновлення школи старшого ступеня і має найбільшою мірою враховувати інтереси, нахили і здібності, можливості кожного студента, у тому числі з особливими освітніми потребами, у контексті соціального та професійного самовизначення і відповідності вимогам сучасного ринку праці.

Профіль навчання визначається кожним учнем з урахуванням його інтересів. Вступаючи до ЗВО I-II рівнів акредитації учень обирає профіль навчання. Крім того, для якісної фахової підготовки студентів потрібні не просто викладачі, які звикли працювати в межах шкільних програм, а фахівці, здатні системно й глибоко мислити, бачити міжпредметні зв'язки і перспективу навчання студентів.

Однією з основних проблем переходу до профільного навчання є практична відсутність навчально-методичного забезпечення цього процесу. Наявні підручники й посібники вимагають коректування і прилаштування до

відповідного профілю як за змістом, так і за методичним апаратом. Перед викладачами стоїть завдання створення відповідного навчально-методичного комплексу. Тому можна вважати перспективним проведення методичних семінарів для вчителів при інститутах підвищення кваліфікації або в методичних кабінетах та розробку відповідних Інтернет-сайтів з метою підтримки профільного навчання для всіх профілів.

Профільна диференціація навчання математики передбачає:

- досягнення всіма студентами базового рівня навчання математики;
- розробку державних стандартів з математики для різних профілів навчання (для кожної спеціальності);
- реалізацію прикладної спрямованості навчання математики, орієнтованої на профіль навчання як одного з головних засобів формування профільних інтересів засобами математики;
- відмінність змісту навчання математики в профільних групах;
- реалізацію рівневої диференціації, що підсилює диференціацію навчання математики для кожного профілю;

Провідним принципом, який визначає структуру профільного навчання математики, є принцип поступового моделювання в навчальному процесі математичної діяльності спеціалістів відповідного профілю.

У своїй діяльності вчителі математики будь-якого навчального закладу мають керуватися такими положеннями:

- зміст математичної освіти має бути чітко зорієнтований на розвиток особистості в цілому, а також тих видів діяльності, які є специфічними для даного профілю;
- зміст профільної математичної освіти має забезпечувати потреби профільної підготовки до математики;
- зміст математичної освіти для кожного профілю має забезпечувати визначену еквівалентність математичної підготовки студентів різних профілів. Це означає, зокрема, необхідність включення всіх основних традиційних змістових ліній шкільного курсу математики;
- для підвищення ролі математики в процесі осмислення навколишнього світу необхідне доповнення традиційних змістових ліній курсу математики матеріалом, який сприяє формуванню імовірно-статистичних уявлень в студентів;
- формування змісту математичної освіти сприятиме реалізації рівневої диференціації в навчанні математики.

Правильна організація математичної освіти в технічному вузі для вирішення професійних завдань дозволить випускнику технічного вузу вміти в рамках своєї спеціальності: будувати математичні моделі; обирати відповідний метод і алгоритм вирішення; застосовувати для вирішення завдання чисельні

методи з використанням сучасних комп'ютерних технологій; застосовувати якісні математичні методи дослідження; на основі проведеного математичного аналізу виробляти практичні висновки.

На нашу думку, необхідно створювати зв'язок математики з майбутньою професійною діяльністю студентів, оскільки вони ще не мають у своєму розпорядженні в достатньому обсязі знань з професійних предметів і не можуть оцінити значення математичних методів. Потрібна інтеграція математики з циклом професійних дисциплін.

РОЛЬ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Н.І. Хлизова, голова циклової комісії спеціальних технологічних дисциплін, викладач-методист вищої категорії,

**І.О. Літвінова, к.т.н., викладач вищої категорії
Механіко-технологічний коледж**

Одним з дієвих способів формування професійних компетенцій є міждисциплінарні зв'язки (МДЗ). Проблема реалізації МДЗ в СПО була актуальна завжди, не втратила вона своєї актуальності і в даний час, так як зв'язок між навчальними дисциплінами є відображенням об'єктивно існуючих зв'язків між окремими науками і сприяє формуванню єдиної наукової картини світу, а це, в свою чергу, сприяє формуванню професійних компетенцій. Особливу роль у формуванні компетенцій майбутніх фахівців у закладах фахової передвищої освіти мають дисципліни професійного напрямку.

Міждисциплінарні зв'язки є не тільки одним із важливих шляхів поглиблення й осмислення знань студентів, а й сприяють розвитку їхньої творчої думки та самостійності. Спираючись на здобуті знання, студенти вчаться встановлювати логічний зв'язок між елементами знань, самостійно розв'язувати поставлене питання, доводити правильність висунутого положення, трансформувати наявні знання в нових умовах.

Для ефективного формування системного знання при розробці інтегрованих курсів необхідно виділяти і активізувати наступні типи міждисциплінарних зв'язків :

- навчально-міждисциплінарні прямі зв'язки;
- дослідницько-міждисциплінарні прямі зв'язки;
- ментально-опосередковані зв'язки;
- опосередковано-прикладні зв'язки.

Навчально-міждисциплінарні прямі зв'язки виникають в тому випадку,

коли засвоєння однієї дисципліни базується на знаннях попередньої дисципліни і характерні для дисциплін, що входять в один блок. При їх вивченні, насамперед, необхідно визначити структуру системних зв'язків всього блоку і базисні знання кожної дисципліни.

Дослідницько-міждисциплінарні прямі зв'язки існують в тому випадку, коли дві, або більше дисципліни мають спільні проблеми або об'єкт дослідження, однак розглядаються в різних аспектах або на основі різних дисциплінарних підходів. У цьому випадку постає завдання визначити поле загальних проблем і на основі порівняльного аналізу синтезувати багатовимірне бачення досліджуваної проблеми і комплексний підхід до її вирішення.

Ментально-опосередковані зв'язки виникають, коли засобами різних навчальних дисциплін формуються одні і ті ж компоненти та інтелектуальні вміння, необхідні фахівцеві в його професійній діяльності.

Опосередковано-прикладні зв'язки виникають в процесі гуманізації та фундаменталізації освіти і формуються в тому випадку, коли поняття однієї науки використовуються при вивченні іншої.

Важливим різновидом активних форм навчання є ігрове проектування або ділова гра, яка дозволяє задати в навчанні предметний і соціальний контексти майбутньої професійної діяльності і тим самим змодельовати більш адекватні, в порівнянні з традиційним навчанням, умови формування особистості фахівця. Такий вид навчання може бути реалізований не тільки при вивченні окремих дисциплін, а й у курсовому і дипломному проектуванні. Робота спільно з випускною цикловою комісією цілеспрямовано інтегрує діяльність всіх викладачів в їх творчій співдружності, починаючи з першого курсу навчання і до випускної роботи. При інтегруючому колективному підході відповідальними за якість підготовки майбутнього фахівця до професійної діяльності є всі випускові циклові комісії, що працюють зі студентами, і кожен викладач окремо.

Особлива увага викладачів звертається на впровадження ігрових технологій навчання, використання технічних засобів на практичних та лекційних заняттях.

При вивченні ефективності застосування інноваційних технологій, впровадження в навчальний процес інтерактивних та нетрадиційних методів навчання, реальних міждисциплінарних зв'язків плани занять відображають всі використовувані методи навчання, тривалість їх застосування, методіку реалізації міждисциплінарних зв'язків. Наприклад, під час проведення семінарського заняття з «Технології галузі» апробовано такі форми роботи на занятті як зустріч із спеціалістами та виробнича нарада.

Оскільки професійна діяльність передбачає цілий набір знань та умінь з різних дисциплін, то виникає необхідність впровадження на заняттях виконання майбутніми спеціалістами інтегрованих практичних завдань у вигляді професійних задач

З метою поліпшення практичної підготовки майбутніх спеціалістів викладачі коледжу практикують широке використання комплексу професійних завдань практичної підготовки з Технології галузі, виробничої практики. Завдання комплексу сформовані у вигляді професійних ситуацій, які імітують роботу молодшого спеціаліста за посадами реального підприємства. У ході практичного навчання студенти опрацьовують виробничу ситуацію, вирішують питання порушення якості готової продукції, узагальнюють отриману інформацію, відображають показники якості у документації, накопичують необхідну інформацію. Така форма організації роботи дає змогу наблизити навчальний процес до виконання посадових обов'язків молодшого спеціаліста у майбутньому.

КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПОЛІТЕХНОЛОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

**Д.І. Колесниченко, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»,
Г.М. Редунов, викладач кваліфікаційної категорії «Спеціаліст»
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

Ключовим поняттям відновлення й модернізації освітнього процесу виступає поняття професійної компетентності майбутніх фахівців. Термін професійна компетентність належить до міждисциплінарних, оскільки є предметом вивчення соціологів, психологів, педагогів. Вивчення літератури дозволило стверджувати, що професійна компетентність є поняттям інтегративним, збірним, що характеризує особистість фахівця як суб'єкта, який реалізується в практичній професійній діяльності.

Зміна принципів завжди вимагала зміни підходів, що визначаються певними ідеями, концептуальними положеннями й будуються на провідних для нього категоріях. Відповідно для досліджуваного нами компетентнісного підходу в якості таких категорій виступають поняття “компетенція”, “компетентність” у різному їх співвідношенні одне з одним.

Професійна компетентність – це інтегрована якість особистості, виражена через сукупність знань, умінь, навичок, а також професійно значущих здатностей, що дозволяють фахівцю виявляти готовність до професійної діяльності в галузях харчових технологій й на високому рівні виконувати свої професійні обов'язки.

Діяльність фахівця потребує аналітичного складу розуму, точності, уважності, чіткості, відповідальності, вміння спілкуватися із людьми тощо. Ці фахівці повинні мати широкий кругозір, розбиратися не тільки в тонкощах свого фаху, а й володіти знаннями з економіки та права.

На нашу думку, узагальнену змістову характеристику професійної компетентності випускників можна представити таким чином:

- загальнонаукова компетенція: знання економіки й права, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й вміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності; базові знання фундаментальних розділів гуманітарних і природничо-математичних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння науковим апаратом відповідної галузі знань;

- правова компетенція: усвідомлення значення своїх соціальних функцій як громадянина своєї країни, члена суспільства, стійке позитивне відношення до своїх громадських обов'язків. Знання прав та свобод людини і громадянина, вміння їх реалізовувати; вміння співвідносити власні інтереси з інтересами суспільства; наявність професійно орієнтованих і соціально значущих знань державних законів, умінь і певних навичок керуватися ними в конкретній галузі трудової діяльності. Важливою складовою професійного розвитку випускників є знання відповідної нормативно-правової документації.

- технічна компетенція: інтегральна якість особистості, що базується на системі знань, умінь, навичок та сукупності професійно-важливих якостей, сформованість яких дозволяє фахівцеві ефективно реалізовувати професійну діяльність щодо володіння навичками складання технічних документів.

- комунікативна компетенція: здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певна сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Вона передбачає вміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для комунікативного партнера.

- управлінська компетенція: орієнтація в різних видах управлінської діяльності; знання засобів та способів діяльності: планування, проектування, моделювання, прогнозування. Вміння побачити й сформулювати проблему, запропонувати (знайти або сконструювати) шляхи її вирішення та обрати найефективніші; готовність прийняти відповідальність за свій вибір.

Педагогічна взаємодія викладача та студентів, у результаті якої здійснюється формування професійної компетентності майбутніх фахівців, відбувається через сукупність взаємопов'язаних та взаємозумовлених компонентів: мети, змісту, засобів, форм та методів навчання. Таким чином, можемо стверджувати, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців є процесом, спрямованим на посилену спільну діяльність викладача та

студентів під час професійного навчання, використання удосконалених змісту, методів, засобів та форм навчання, які спрямовані на формування комплексу ключових компетенцій для певного виду діяльності та професійної компетентності як інтегральної риси особистості.

Основними елементами професійної компетентності випускника є загальнонаукова компетенція; правова компетенція; технічна компетенція; комунікативна компетенція і управлінська.

Компетентнісний підхід до вищої освіти має на увазі, що її результат діагностується як підготовленість випускника до здійснення професійної діяльності, такого, що має не тільки знання, уміння і навички зі спеціальної підготовки, але й такі особистісні якості, як мотивація до продуктивної діяльності, рівень розвитку інтелекту, ступінь засвоєння правових, культурних, етичних норм та інших якостей соціального-гуманітарного характеру.

Професійна компетентність випускника є найголовнішою його якістю й може слугувати гарантією успіху, а компетентнісний підхід – один із чинників, що сприяє модернізації змісту освіти, який збагачує ту низку освітніх інновацій і класичних підходів, що допомагають ВНЗ гармонійно поєднувати позитивний досвід для реалізації сучасних освітніх цілей. Компетентнісний підхід, на відміну від традиційного, є більш ефективним, оскільки дає змогу спонукати до творчості, забезпечує максимальне розкриття потенціалу кожного студента.

Література:

1. Овчарук О. О. Компетентнісний підхід в освіті: загальноєвропейські підходи [Електронний ресурс] / О. О. Овчарук // Інформ. технології і засоби навчання. – 2009. – № 5(13). – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu-ua.net/em.html>

ОЦІНКА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ТЕХНОЛОГА ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

**Я. Д. Гусак-Шкловська, викладач II кваліфікаційної категорії
Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу**

Підвищення якості освіти є однією з актуальних проблем світової та вітчизняної педагогічної науки і практики.

У світі та Україні зміни, які відбуваються з метою удосконалення освіти, можна порівняти, перш за все, з глобальним завданням щодо забезпечення входження людини в соціальний світ, її продуктивною адаптацією в цьому

світі, і потребують першочергової постановки питання про більш повний, індивідуально і соціально інтегрований результат освіти.

При сучасному багаторівневому навчанні існує можливість формування інженерів практичної та наукової спрямованості, які з часом будуть пов'язані з педагогічною діяльністю, тобто це фахівці різних рівнів, у яких повинні бути розвинені інженерно-педагогічні компетенції.

Компетентнісний підхід уособлює на сьогоднішній день інноваційний процес в світі, відповідає прийнятій у більшості розвинених країн загальній концепції освітнього стандарту і безпосередньо пов'язаний з переходом на систему компетентностей в конструюванні змісту освіти і систем контролю її якості.

Відмінність компетентного фахівця професійного напрямку харчових технологій від кваліфікованого в тому, що перший має не тільки знання, вміння, навички певного рівня, а й здатність, і готовність реалізувати їх в роботі. Компетентність означає наявність в індивіді внутрішньої мотивації до якісного здійснення своєї професійної діяльності і ставлення до своєї спеціальності як до цінності. Компетентний фахівець повинен бути здатний вийти за рамки предмета своєї професії, а також повинен володіти творчим потенціалом для саморозвитку.

Його компетентність складається з п'яти головних компонентів:

- глибокого розуміння суті завдання для виконання і вирішення проблем, якісних знань, досвіду, необхідних у цій галузі, активного оволодіння її досягненнями;

- вміння вибирати засоби і способи дії, адекватні конкретним обставинам місця і часу, наявності почуття відповідальності за досягнуті результати;

- здатності вчитися на помилках і вносити корективи в процес досягнення мети.

Компетентність - це набір мобільних професійно-кваліфікованих, творчих, соціально-гуманітарних і особистісних якостей інженера-технолога, які визначають його здатність і можливість до діяльності в умовах ринкових відносин і дозволяють досягти результатів, адекватних вимогам науково-технічного прогресу і орієнтирам суспільства.

Компетентний інженер-технолог - це випускник закладу вищої освіти, який повинен володіти професійними кваліфікаціями та компетенціями обраного ним напрямку професійної діяльності.

Оскільки сформувавши компетентного фахівця або впливати на це формування можливо тільки іншому компетентному фахівцеві (викладачеві), він повинен бути яскравою особистістю.

Викладач повинен бути професіоналом, фахівцем, педагогом, вихователем, повинен всім своїм виглядом і поведінкою рекламувати високі

риси особистості, а компетентний фахівець - це, безумовно, особистість. Він не повинен брехати, лицемірити, а вірити в те, що пропагує, і при необхідності довести це особистим прикладом в навчальному процесі і поза ним.

Викладач повинен бути здоровим, рухливим, етичним, елементарно - вихованим, внутрішньо красивим, а не повинен бути лукавим, байдужим, нав'язливим, підлим, закоханим в себе балакуном. Але і цього недостатньо для особистості. Всі ці ознаки і навіть науковий ступінь, наукове звання, кількість наукових праць не визначають компетентність ні викладача, ні фахівця, ні студента.

Головною ознакою повинні бути державно-соціальна позиція, професіоналізм і порядність.

Компетентнісні вимоги фахівця повинні відповідати чотирьом принципам управління - знати, вміти, бажати і встигнути. Саме вони можуть бути покладені в основу механізму контролю і самоконтролю рівня компетенції фахівця [1].

Розвиток компетенції - це процес формування як соціальної якості індивіда, так і професійних здібностей. Навчальний процес дозволяє одноразово вирішувати два важливі завдання - соціалізацію і виховання. Поруч з динамікою розвитку компетенції накопичуються професійні знання та вміння.

Не можна також залишатися осторонь від розуміння сучасної глобальної економічної ситуації. У сучасного фахівця повинна бути правильно сформована картина устрою сучасного світу з його проблемами і недоліками, щоб різні стресові ситуації не ставили його в глухий кут. Вимоги сучасних тенденцій-визконаправлені, і є ризик виховання «обмеженого» фахівця. Тільки комплексне розуміння професійних якостей і глобальне-економічної політики дасть компетентного фахівця.

Все вищевикладене дозволяє зробити висновок, що при оцінці компетенції фахівця технології харчування необхідно враховувати і навчальний процес, і компетентність викладачів, і соціально-економічні вимоги сучасного суспільства, яке прагне інтегруватися в глобальну світову економіку.

Література

1. Остапчук, Н. В. Навчальний процес як чинник формування особистості спеціаліста / Н. В. Остапчук. - Наукові праці. Ч. 1. -1997. - 105 с.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Л.В. Крайз, викладач II кваліфікаційної категорії

Коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу

Передфахова освіта покликана виховувати людину як цілісну особистість – духовну, вільну і професійно направлену. Щоб формувати у свідомості студентів цілісну картину об'єктивного світу, використання міждисциплінарних зв'язків є необхідною умовою викладацької роботи викладачів – спеціальних дисциплін.

Використання міждисциплінарних зв'язків – одне з найбільш складних методичних завдань викладача, бо вимагає знань змісту програм і підручників з інших дисциплін. Реалізація міждисциплінарних зв'язків передбачає тісну співпрацю викладачів спеціальних дисциплін.

Серед основних соціально-економічних орієнтирів професійно-технічної освіти, є створення належних умов для забезпечення країни якісним трудовим потенціалом шляхом професійної самореалізації особистості, задоволення її потреб у професійних освітніх послугах, надання якісної професійно-технічної підготовки з урахування вимог ринку праці, забезпечення трудоворесурсної безпеки країни.

Покращення якості підготовки молодших спеціалістів потребує вдосконалення навчально-виховного процесу. Одним із дієвих засобів в плані навчання молоді професіям, підготовки її до життя є міждисциплінарні зв'язки як обов'язковий елемент навчального процесу.

Міждисциплінарні зв'язки спрямовані на виконання таких функцій:

- Методологічної полягає в тому, що тільки на їх основі можливе формування у студентів практичної цілісності дисциплін.

- Освітньої полягає в тому, що за їх допомогою викладач формує такі якості знань, як системність, гнучкість.

- Розвивальної функція визначає їхню роль у розвитку системи та творчого мислення.

- Виховної функція виражена в сприянні всіх напрямків виховання (професійного, патріотичного, економічного).

- Конструктивної полягає в тому, що за їх допомогою викладач вдосконалює зміст навчального матеріалу, планує різні форми і методи навчання.

Міждисциплінарні зв'язки при навчанні є конкретним виразом інтеграційних процесів, що відбуваються сьогодні в науці і в житті суспільства. Ці зв'язки відіграють важливу роль у підвищенні практичної та науково-теоретичної підготовки студентів, суттєвою особливістю якої є оволодіння студентами узагальненим характером пізнавальної діяльності. В процесі навчання студенти оволодівають значною кількістю навчальних дисциплін, що формують різні знання та вміння, і повинні сприйматися як єдиний взаємопов'язаний процес. Але не всі студенти можуть встановити чіткі взаємозв'язки з різних дисциплін.

Тому для формування системного засвоєння знань, умінь і навичок у майбутнього фахівця доцільною є впровадження міждисциплінарних зв'язків.

Осмилення цих зв'язків дозволяє забезпечити міцність знань, умінь і навичок, зосереджує їх увагу на головному, виявляє і усуває прогалини в знаннях, систематизує і узагальнює знання, уміння і навички.

В процесі впровадження міждисциплінарних зв'язків у студентів активізується увага, розвивається логічне мислення, розширяється загальний політехнічний кругозір, росте зацікавленість та інтерес до дисциплін, що вивчаються в навчальному закладі. Також міждисциплінарні зв'язки сприяють реалізації таких функцій навчання як: освітня, розвиваюча та виховна. Ці функції навчання здійснюються у тісному взаємозв'язку та взаємно доповнюють один одного. Взаємозв'язок та єдність функцій навчання є результатом цілеспрямованого навчального процесу навчально-виховної системи.

В процесі навчання студенти оволодівають значною кількістю навчальних дисциплін, що формують різні знання та вміння, і повинні сприйматися як єдиний взаємопов'язаний процес. Але не всі студенти можуть встановити чіткі взаємозв'язки з різних предметів.

Тому для формування системного засвоєння знань, умінь і навичок у майбутнього фахівця доцільною є впровадження міждисциплінарних зв'язків. Осмилення цих зв'язків дозволяє забезпечити міцність знань, умінь і навичок, зосереджує їх увагу на головному, виявляє і усуває прогалини в знаннях, систематизує і узагальнює знання, уміння і навички.

Необхідність міждисциплінарних зв'язків обґрунтовується дидактичними принципами навчання. Згідно принципу міцності засвоєння знань можна стверджувати, що формування вмінь і навичок у студентів буде краще відбуватися при добре діючих міждисциплінарних зв'язках.

Література:

1. Андрущенко В. Освіта - XXI століття // Рідна школа. -2004. - № 2.-с.3-5.
2. Берман В. В. Загальні принципи міждисциплінарних зв'язків і дидактичні умови їх реалізації в школі і вузі./Збірник наукових праць. - Серія: Педагогічні науки . - Херсон 2002. Вип. 27. - с. 10 -13.
3. Музальов О. Засоби ,методи , форми використання міждисциплінарних зв'язків у навчальному процесі./Сучасне українське виховання. - Львів: «Основа» 1997. - с.151-158.
4. Стешенко В.В. Етапи розвитку проблеми міждисциплінарних зв'язків. - Збірник наукових праць: Актуальні проблеми інженерної підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах інжен.-пед. профілю. - Харків: УІПА 2001. - С.125-127.
5. Стешенко В.В. Теоретические основы реализации междисциплинарных связей в учебном процессе. - Славянск, Изд-во СГПИ, 1995. - 118

